

પ્રકાશકનું નિવેદન

ભાગવદગીતાની આ સંકલિત શ્વાસૃત્તિનું કામ ૧૯૪૦-૧ થી હાથ સ્પર્શ હતું, તે પ્રેસ જસ્ટ થવાથી સમ્પૂર્ણ જ પડી રહ્યું હતું. પ્રેસ પાછું મળ્યો તે પાછું હાથ પર લઈને પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવે છે. શ્રી કાકાસાહેબની પ્રસ્તાવનામાંથી વાચક જોશે કે, આનું ગુજરાતી વિવેચન પણ આ સાથે છાપવાનું રાખ્યું હતું; પરંતુ સરકારી કાગળ નિયમનને કારણે તે કામ હાલ તરત ચડી શકે એમ નથી, એટલે મૂલ તથા ચરણસૂચિ પુસ્તકરૂપે હાલ તો વાચકોને પહોંચાડવામાં આવે છે. ગુજરાતી અનુવાદ હવે પડી શોટાક માસમાં બહાર પાડવામાં આવશે.

જાન્યુઆરી, ૧૯૪૦

પ્રસ્તાવના

આ ગીતામાં હમેશનો ૫૦૦ શ્લોકોનો ક્રમ બને ત્યાં સુધી એમ ને એમ રાણીને માત્ર મૂળા અઢાર અધ્યાય ભાંગી નાંખવામાં આવ્યા છે; વિષયોના વિવેચનને અનુસરીને સાતસો શ્લોકોને ચોપન અધ્યાયોમાં ગૂંથેલી રીધા છે, અને તે અધ્યાયોનાં નવાં નામ પાડ્યાં છે. ગીતાના વિવેચનમાં જે શ્લોકોની ધરેરાર આવશ્યકતા નથી એવા, તેમ જ જે શ્લોકો ઘણી જાતના અને ઘણા ધર્મના વિદ્યાર્થીઓને ગીતા શીખવતી વખતે અનુપયુક્ત તેમ જ અડચણમયી લાગ્યા એવા ૪૨ કેટલા શ્લોકો આમાંથી કાઢી નાંખવામાં આવ્યા છે. મને એવો વિશ્વાસ છે કે, આ શ્લોકોને અમારે ગીતાચોપ રીકિત થતો નથી. કેટલાક શ્લોકો વિવેચનની હદિષે અયોગ્ય જાન્યાએ જામ્યા છે એવું સ્પષ્ટ દેલાવાથી તેમને ઘટ્ટે સ્થાને મૂકી વિવેચન વધુ સ્વચ્છિત કર્યું છે. એવા કેરપણે બને ત્યાં સુધી ન જ કરવા અને ગીતાના શ્લોકોનો ક્રમ બને ત્યાં સુધી છે તેવો જ અવાચિત રાખવો એવું ધોરણ રાખ્યું છે.

આ જાતની ચોપન અધ્યાયોની ગીતા મૂલમાં જ છાપી છે; અને ગીતાનો અદ્ધરનઃ અનુવાદ ન કરતાં આજના શબ્દોમાં ગીતાને જે રીતે મુકાબ તે રીતે પ્રકરણઃ મૂકવાનો પ્રયત્ન કર્યો છે. મામ કરવાથી, નવીન પદ્ધતિથી પ્રકરણો રચવાનો હેતુ સ્પષ્ટ થશે અને તે ગિદ્ધ પણ થશે.

વિદ્યાર્થીઓ માટે જ આ વ્યવસ્થા કરી છે. આની મદદથી
ગીતાનું અધ્યયન કર્યા પછી મૂક ગીતા એક કાર્ વૈનવાધી
તે સહેલાણી સમજાશે. ત્રી હવે અધ્યાય પાઠરાને લીધે
અને ક્રમ પેત્રવવાને લીધે સમયડ થશે જ. જેમ લોકમાન્યે
કહ્યું છે કે, “ ગોહીનુરને ગદી હવે પાસા પાડ્યાથી એનું તેજ
અને એની કિંમત વધી” તેમ જ ગીતાને આ હવે નાંવતા
ગીતાર્થ વધારે સ્પષ્ટ થશે એવી આશા છે.

શોપન પ્રચરણ બનાવવાની ગીતાની શિષ્યામગ અને તેનું
વલણ સંગ્રહાથી સમજવામાં મદદ થશે

નવા અધ્યાયો ઉપરનું વિવેચન મૂક મરાઠીમાં લખાવેલું
હોવાથી તેનું ગુજરાતી માપાંતર* મારા મિત્ર શ્રી. ગોપાલરાવ
કુલકર્ણીએ કરી આપ્યું છે.

નવા અધ્યાયોના શ્લોકોની ચરણસૂચિ માર્ફે જેઠાલાલ
ગોંધીએ તૈયાર કરી છે

વર્ધા દત્તાત્રેય યાલકૃષ્ણ કાલેલકર
સપ્ટેમ્બર, ૧૯૪૦

• જાને વંગે પ્રસાદકનું નિવેદન બુધો.

પ્રકાશક

अनुक्रमणीका

मंगलाचरणम्

गीताभाष्यस्यम्

१. स्वजनदर्शनयोगः	
२. धर्तुनविषादयोगः	
३. उत्थानयोगः	
४. स्वधर्मकर्मयोगः	१०
५. स्वजनकृपायोगः	११
६. प्रसोधनयोगः	१४
७. साम्ययोगः	१६
८. योगबुद्धियोगः	१७
९. स्थिराग्रहयोगः	१९
१०. कर्मयोगः	२१
११. लोकसेवकयोगः	२३
१२. निमग्नयोगः	२५
१३. अरुतार-रहस्य-योगः	२७
१४. कर्म-मीमांसा-योगः	२९
१५. यज्ञ-रहस्ययोगः	३०
१६. ज्ञान-ध्यापनायोगः	३१
१७. निष्ठाद्वययोगः	३२
१८. योगधारणयोगः	३४

१९. मग्ननिर्गमयोगः	२५
२०. योगरहस्ययोगः	२६
२१. ध्यानयोगः	३७
२२. समाधिसाम्ययोगः	३८
२३. साम्यसिद्धियोगः	४०
२४. ज्ञानभक्तियोगः	४२
२५. अभ्यासयोगः	४४
२६. पुष्पप्रकृति-गुनी-योगः	४७
२७. राजविद्यायोगः	४८
२८. प्रभवयोगः	५०
२९. भगवद्भक्तियोगः	५२
३०. विमृत्तियोगः	५५
३१. विश्वरूपदर्शनयोगः	५८
३२. विश्वरूपस्तवयोगः	६०
३३. आलम्बनयोगः	६३
३४. प्रगतियोगः	६४
३५. दर्शनधिकारयोगः	६६
३६. अनन्ययोगः	६८
३७. अमृतसिद्धियोगः	७०
३८. क्षेत्राध्यायः	७१
३९. ज्ञान-क्षेत्र-योगः	७२
४०. पुष्पप्रकृतियोगः	७४

४१. त्रिगुणयोगः	७६
४२. गुणातीतयोगः	७८
४३. प्रपत्तियोगः	७९
४४. भगवद्-आत्म-स्वरूप-योगः	८०
४५. पुण्योत्पन्नयोगः	८१
४६. सर्गद्वययोगः	८२
४७. आगुरसोक्तयोगः	८४
४८. धृष्टप्रययोगः	८६
४९. गुणसंशयानयोगः	८७
५०. मद्गनिर्देशयोगः	९२
५१. स्वामनीशसिद्धयोगः	९२
५२. नैऋत्यसिद्धियोगः	९५
५३. मङ्गलसिद्धियोगः	९६
५४. प्रसादयोगः	९८
उपसंहारः	९९
श्लोकचरमस्तुतिः	१०१

संकलिता भगवद्गीता

मंगलाचरणम्

॥ ॐ नमो नारायणाय पुण्योत्तमाय ॥

१. समः सर्वेषु भूतेषु ईश्वरः सुखदुःखयोः ।
महान् महात्मा सर्वात्मा नारायण इति धृतिः ॥
२. यं ब्रह्मा वरुणेन्द्रमरुतः स्तुवन्ति दिव्यैः स्तवैर्
वेदैः सांग-पद-कमोपनिषदैर् गावन्ति यं सामनाः ।
ध्यानावस्थित-तद्गतेन मनसा पश्यन्ति यं योगिनो
यस्यांतं न विदुः सुरामुरगणा देवाश्च तस्मै नमः ॥
३. विष्णुर्वा त्रिपुरास्तको भवतु वा, ब्रह्मा सुरेन्द्रोऽथवा
भालुर्वा वसलक्षणोऽथ भगवान् बुद्धोऽथ सिद्धोऽथवा ।
रामद्वेष-विपाति-मोह-रहितः सत्त्वालोकपोद्यतो
यः सर्वैः सह ससृक्तो गुणगणैस् तस्मै नमः सर्वदा ॥
४. विपदो नैव विपदः संपदो नैव संपदः ।
विषद्विस्मरणं विष्णोः संपन्नायनस्मृतिः ॥
५. मूर्कं करोति वाचालं पशुं लंघयते निरिम् ।
यत्कृपा तमहं देव कृष्णं वंदे जगद्गुरुम् ॥
६. सर्वोपनिषदो गानो दोग्धा गोपालनंदनः ।
पार्थो वत्सः सुधीर्भोक्ता दुग्ध गीतामृतं महत् ॥

गीतामाहात्म्यम्

श्रीविष्णुरुवाच ।

१. गीता मे परमा विद्या ब्रह्मरूपा न मंदायः ।
गीता-ज्ञानगुणाश्रित्य त्रीन् लोकान् पालयाम्यहम् ॥
२. प्रारब्धं भुज्यमानो हि गीताभ्यासरतः सदा ।
स सुवतः स सुखी लोके कर्मणा नोपलिप्यते ॥
३. यत्र गीता-विचारधः पठनं पाठनं श्रुतम् ।
तत्राहं निधिनं पृथ्वि । निवसामि सदैव हि ॥

संकलिता भगवद्गीता

अध्याय १

स्वजनदर्शनयोगः

धृतराष्ट्र उवाच

१. धर्मक्षेत्रे कुरुक्षेत्रे समवेता युयुत्सवः ।
मानकाः पांडवाश्चैव किमकुर्वत संजय !

२१

संजय उवाच

२. अथ व्यवस्थितान्दृष्ट्वा पार्तिराष्ट्रान्कपिभ्यजः ।
प्रवृत्ते शस्त्रसंपाते धनुष्यम्ब पांडवः ॥
३. हृदीकेशं तदा वाक्यम् श्रुत्वाह, महीपते !

अर्जुन उवाच

- सेनयोर्बभूवुर्मध्ये रथे स्थापय मेऽर्जुन !
४. यावदेतान्निरीक्षेऽहं चोदयुक्तमान् अवस्थितान् ।
कैर्मया सह योद्धव्यम् अस्मिन् रणसमुद्यमे ॥
५. यांस्तथ्यमानानवेक्षेऽहं य एतेऽत्र समागताः ।
धार्तराष्ट्रस्य दुर्बुद्धेर्दुष्टे प्रिय-चिदीर्षवः ॥

मंजय उवाच

६. एवमुक्तो हर्षकिशो गुडाकरोन भारत !
सेनयोर्दमयोर्मध्ये स्थापयित्वा रथोत्तमम् ॥
७. मीप्यद्रोणप्रमुखतः सर्वेषां च महीक्षिताम् ।

उवाच

‘पार्थ ! पश्यैतान् समवेतान्कुस्मन्’ इति ॥

८. तथापश्यत्स्वितान्पार्थः पितॄन् अथ पितामहान् ।
आचार्यान्मातुलान्भ्रातॄन् पुत्रान्पौत्रान्सखीन्स्थान् ।
९. शत्रुरान्मुनदधैव सेनयोर् दमयोरपि ॥

अध्याय २

अर्जुनविषादयोगः

१. तान्समोक्ष्य ग कर्तव्यः सर्वान्निघ्नून् अवस्थितान् ।
२. कृपया पर्याविष्टो विषीदन् इदमब्रवीत् ॥

अर्जुन उवाच

१. इदृशेनैव स्वजनं कृष्ण ! युयुत्सुं समुपस्थितम् ।
सीदन्ति मम गात्राणि मुखं च परिशुष्यति ॥
२. वेपथुश्च शरीरे मे रोमहर्षश्च जायते ।
गांभीर्यं संसते हस्तात् स्वक्वैव परिदह्यते ॥
३. न च शक्नोम्यवस्थातुं भ्रमतीव च मे मनः ।
न च श्रेयोऽनुपश्यामि हत्वा स्वजनमाहवे ॥
४. न कञ्चे विजयं, कृष्ण ! न च राज्यं सुखानि च ।
किं नो राज्येन गोविन्द ! किं भोगैर्जीवितेन वा ॥
५. वेपथुर्मैव कश्चित् नो राज्य भोगाः सुखानि च ।
इमेऽवस्थिता युद्धे प्राणास्त्वक्स्या धनानि च ॥
६. आचार्याः पितरः पुत्राश्च तथैव च पितामहाः ।
मातुलाः शशुराः पौत्राः श्यालाः संबन्धिनस्तथा ॥
७. एतां हन्तुमिच्छामि व्रतोऽपि मधुसूदन !
अपि त्रैलोक्यराज्यस्य हेतोः किं नु महीकृते ॥

९. निहत्य धार्तराष्ट्रान्नः का प्रीतिः स्याज्जनार्दन !
 १०. पापमेवाभ्रयेदस्मान् हृत्वेतान् आततायिनः ॥
 १०. तस्मात्तार्हा नयं हन्तुं धार्तराष्ट्रान् स्वर्वाधवान् ।
 ११. स्वजनं हि कथं हत्वा मुरिनः स्याम माधव !
 ११. यद्यप्येते न पश्यन्ति लोमोपहतचेतसः ।
 १२. कुलक्षयकृतं दोषं मिश्रद्रोहे च पातयाम् ॥
 १२. कथं न क्षेयमस्माभिः पापादस्माभिवर्तिनम् ।
 १३. कुलक्षयकृतं दोषं प्रपश्यद्भिर् जनार्दन !
 १३. कुलक्षये प्रपश्यन्ति कुलधर्माः तनातनाः ।
 १४. धर्मे नष्टे कुलं कृत्स्नम्, अधर्मोऽभिभवत्युत ॥
 १४. अधर्माभिभवान् कृष्ण ! जायते वर्णदीकरः ।
 १५. उन्नादन्ते जातिधर्माः कुलधर्माश्च शाश्वताः ॥
 १५. उन्नामकुलधर्माणां मनुष्याणां जनार्दन ।
 १६. नरके निवर्ते वासो भार्तरस्यनुशुभ्रम् ॥
 १६. गद्गो यन मदरागो कर्तुं व्यवमिता नयम् ।
 १७. यद्राज्यमुपायोमेन हन्तुं स्वजनमुच्यते ॥
 १७. यदि मामप्रवीणम् भक्त्यै राग्यरागयः ।
 १८. धार्तराष्ट्रं एव हन्तुम् कन्दे क्षेमनरं मयेत् ॥

भैरव उवाच

१८. एवमुक्त्वाऽर्जुनः कन्दे रघोस्तथ उवाचिवान् ।
 विमुञ्च तत्तदं वारं द्रोणोर्षात्तम-मानसः ॥

उत्थानयोगः

संज्ञय उवाच

१५१३,
३३९०३७

१. तं तथा कृपयाविष्टम् अध्रुपूर्णाकुलेक्षणम् ।

निर्वीदन्तमिदं वाक्यम् उवाच मधुमूदनः ॥

श्रीभगवान् उवाच

२. कुतस्त्वा कश्मलमिदं विपमे समुपस्थितम् ।

अनार्यजुष्टमस्वार्थम् अक्रीर्तिकरम्भर्जुन !

३. फलैर्न्य मा त्व गमः पार्थ ! नैतत्त्वप्युपपद्यते ।

क्षुद्रं हृदयदौर्गत्य त्वक्प्रवोत्तिष्ठ परंतप !

४. अथ चेत् त्वमिमं धर्म्यं संग्रामं न करिष्यसि ।

ततः स्वधर्मं क्रीर्तिं च हित्वा पापमग्वाप्स्यसि ॥

५. अक्रीर्तिं चापि मृतानि कषयिष्यन्ति तेऽम्ययाम् ।

संभावितस्य चाक्रीर्तिर् मरणादतिरिच्यते ॥

६. भयाद् रणाद् उदुपरतं मेत्यन्ते त्वा महारथाः ।

येषां (तेषां) च त्वं बहुमतो भूत्वा यास्यसि स्वाधवम् ॥

७. अवाच्यवादांश्च बहून् वदिष्यन्ति सवाहिताः ।

निन्दन्तस्तव सामर्थ्यं ततो दुःखतरं नु किम् ॥

८. हतो वा प्राप्स्यसि स्वर्गं जित्वा नान्मोक्षमे महीम् ।

तस्मादुत्तिष्ठ कोन्तिथ ! युदाय कुननिश्चयः ॥

अध्याय ४

स्वधर्मकर्मयोगः

श्रीभगवान् उवाच

१. स्वधर्मेऽपि चाश्रेयस्व ॥ विकम्पितुमर्हसि ।
धर्म्यादि युद्धान्तेऽप्यग्रे क्षत्रियस्य न विद्यते ॥
२. यदृच्छया चोपपन्ने स्वर्गद्वारमणानृतम् ।
मुखिनः क्षत्रियाः पार्थ ! लभन्ते युद्धमीदृशम् ॥
३. प्राङ्मूल-क्षत्रिय-विशां शूद्राणां च परंतप !
कर्माणि प्रविभक्तानि स्वभाव-प्रभवैर्गुणैः ॥
४. क्षमो वसन्तपः शौचे क्षान्तिरार्जवमेव च ।
ज्ञानं विज्ञानमारितक्यं ब्रह्मकर्म स्वभावजम् ॥
५. शौर्यं तेजो धृतिर्दाक्ष्यं युद्धे चाप्यपलायनम् ।
दानमौश्रवभावश्च क्षात्रं कर्म स्वभावजम् ॥
६. कृपि-भौरक्ष्य-वाणिज्यं वैश्यकर्म स्वभावजम् ।
परिचर्यात्मकं कर्म शूद्रस्यापि स्वभावजम् ॥
७. चातुर्वर्ण्यं मया सृष्टं गुण-कर्म-विभागशः ।
स्वभाव-नियतं कर्म कुर्त्तव्यमाप्नोति किल्बिषम् ॥
८. श्रेयान् स्वधर्मो विगुणः परधर्मात्स्वनुष्ठितान् ।
स्वधर्मे निधनं श्रेयः परधर्मो भयावहः ॥

९. स्वे स्वे कर्मण्यभिरतः संसिद्धिं लभते नरः ।
स्वकर्मनिरतः सिद्धिं यथा विन्दति तच्छृणु ॥ १
१०. यतः प्रवृत्तिर्भूतानां येन सर्वमिदं ततम् ।
स्वकर्मणा तमभ्यर्च्य सिद्धिं विन्दति मानवः ॥ १
११. सहजं कर्म कौन्तेय । सदोपमपि न त्यजेत् ।
सर्वारम्भा हि दायेन धूमेनाग्निरिवाश्रुताः ॥ ०

अध्याय ५

स्वजनकृपायोगः

अर्जुन उवाच

१. कथं भीष्ममहं संख्ये द्रोणं च मधुसूदन ।
इषुभिः प्रतियोत्स्यामि पूजार्हावरिसूदन ।
२. गुह्यं अहत्वा हि महानुभावान्
श्रेयो भोक्तुं भैक्ष्यमपीह लोके ।
हत्वार्थकामान् गुह्यं रहैव
भुञ्जीय भोगान् रुधिरप्रदिग्धान् ॥
३. न चैतद्विद्यः कतरन्नो गरीयो
यद्वा जयेम यदि वा नो जयेयुः ।
यानेव हत्वा न जिजीविषामः
तेऽवस्थिताः प्रमुने धार्तराष्ट्राः ॥
४. कर्षण्य-दोषोपहत-स्वभाव-
पृच्छामि त्वां घर्म-संगूढ-चेताः ।
यच्छ्रेयः स्यान्निश्चितं ब्रूहि तन्मे
शिष्यस्तेऽहं शशि मां त्वा प्रपन्नम् ।

५. न हि प्रपद्यामि समापनुवाद्
यच्छोकमुच्छोषणमिन्द्रियाणाम् ।
अवाप्य भूमावसपत्नमृद्धं
राज्यं मुराणाम् अपि चापिपत्यम् ॥

संजय उवाच

६. एवमुक्त्वा हर्षकिंशं गुणकेशः परंतपः ।
'न योत्स्य' इति गोविन्दम् उक्त्वा तूष्णीं बभूव ह ॥

३. प्रबोधनयोगः

३ (आत्मस्तराग्रः)

मंजय उवाच

१. तमुवाच हर्षिकेशः प्रहृष्टमिर भाग्ये !
मेनयोऽुभयोर्मध्ये विरीदन्तमिदं वचः ॥

श्रीभगवान् उवाच

२. अतोऽप्यहं अन्यशेषस्य प्रज्ञाशङ्कया भाग्ये ।
गतासूनुअगतामूथ नानुशोचन्ति पण्डिताः ॥
३. न त्वेवाहं जालु नार्ण न त्वं मेमे अनाधिपाः ।
न नैव न भविष्यामः सर्वे वयमनः परम् ॥
४. देहिनोऽस्मिन्यथा देहे कौमारं यौवनं जरा ।
५५१ तथा देहान्तरप्राप्तिर् धीरस्तत्र न मुच्यते ॥
५. नास्तनो विपते भाग्यो नाभासो विपते सतः ।
उभयोरपि द्वयोऽन्तर्गु त्वनयोस्तत्त्वदर्शिमिः ॥
६. अविनाशि तु तद्विद्धि येन सर्वमिदं ततम् ।
विनाशमव्ययस्यास्य न कश्चिन्नुमर्हति ॥
७. अन्तवन्त इमे देहा नित्यस्योदताः शरीरिणः ।
अनादिनोऽप्रमेयस्य तस्माद् युष्यस्व भारत ॥
८. य एनं वेत्ति हन्तारं यस्मै मन्यते हतम् ।
उभौ तौ न विजानीतौ नायं हन्ति न हन्यते ॥
९. न जायते म्रियते वा कदाचिन्
नार्य भूत्वा भविता वा न भूयः ।

अजो नित्यः शाश्वतोऽयं पुराणो
न हन्यते हन्यमाने शरीरे ॥

१०. वेदाविनाशिनं नित्यं य एनम्अजम्अन्वयम् ।
कथं स पुरुषः पार्थ ! कं घातयति हन्ति कम् ॥

११. बाह्यांसि जीर्णानि यथा विहाय
नवानि गृह्णाति नरोऽपराणि ।

तथा शरीराणि विहाय जीर्णा-

न्यन्यानि संयाति नवानि देही ॥

१२. नैनं शिन्दन्ति शस्त्राणि नैनं दहति पावकः ।

न चैनं कलेशयन्त्यापो न शोषयति मातृः ॥

१३. अचोक्षोऽयमदाहोऽयम् अक्षोऽशोष्य एव च ।

नित्यः सर्वगतः स्थाणुर् अवलोक्य सनातनः ॥

१४. अव्यक्तोऽयम्अचिन्त्योऽयम् अविकार्योऽयमुच्यते ।

तस्मादेवं विदित्वैनं नालुलोचितुर्महसि ॥

१५. अथ चैनं नित्यजातं नित्यं वा मन्यसे मृतम् ।

तथाऽपि त्वं मद्भवाद्भो ! नैवं शोचितुर्महसि ॥

१६. जातस्य हि ध्रुवो मृत्युर्, ध्रुवं जन्म मृतस्य च ।

तस्माद् अपरिहार्येऽथ न त्वं शोचितुर्महसि ॥

१७. अव्यक्तादीनि भूतानि व्यक्त-मभ्यानि भारत ।

अव्यक्तनिघनान्येव तत्र का परिदेवता ॥

१८. देही नित्यमवध्योऽयं देहे सर्वस्य भारत ।

तस्मात्सर्वाणि भूतानि न त्वं शोचितुर्महसि ॥

अध्याय ७

साम्ययोगः

धीभगवान् उवाच

१. गुग्गुलुः सैव कृत्वा लाभालाभौ जयाशयौ ।
ततो गुदाय युज्येत नैव पापमाप्स्यसि ॥

२. माग्रास्वशांस्तु कौन्तय क्षीनां ण्णगुसादुःखदाः ।
आगमात्पायिनोऽनित्यान् तांस्तैर्निक्षेत भारत ।

३. य इति न व्यथयन्त्येते पुराणं पुराणम् ।
सम-दुःख-सुखं धीरे सोऽमृतमवाप्य कल्पते ॥

४. न प्राहृष्येत्प्रियं प्राप्य नोद्विजेत्प्राप्य चाप्रियम् ।
स्थिरबुद्धिरसंगृहो ब्रह्मविद् ब्रह्मणि स्थितः ॥

५. विद्याविनयसंपन्ने प्राप्ते मयि हस्तिनि ।
शुनि चैव श्वपाके च पण्डिताः समदर्शिनः ॥

६. इदं वै तैर्जितः सगो वै पा साम्यं स्थितं मनः ।
निर्दोष इति न मे ब्रह्म तस्माद् ब्रह्मणि ते स्थिताः ॥

अध्याय ८

योगबुद्धियोगः

श्रीभगवान् उवाच

१. नेहाभिकममाशोऽस्ति प्रत्यवायो न विद्यते ।
स्वल्पमप्यस्य धर्मस्य ध्रायते महतो भयात् ॥
२. न्यवसाधात्मिका बुद्धिः एकेह कुक्षनन्दन !
बहुधास्ता एतन्तावद् बुद्धयोऽन्यवसायिनाम् ॥ -
३. भोगैश्वर्य-प्रराक्तानां तथापहतनेतरात् ।
न्यवसाधात्मिका बुद्धिः समाधौ न विधीयते ॥
४. त्रैगुण्यविषया वेदा निस्त्रैगुण्यो भवास्तु न !
निर्द्वन्द्वो नित्यस्तवत्स्यो नियोगक्षेम आत्मवान् ॥
५. यावानर्थे उदपाने सर्वतः संप्लुतोदके ।
तावान्सर्वेषु वेदेषु ब्राह्मणस्य विद्वानतः ॥
६. कर्मण्यवाधिचारस्ते मा फलेषु कदाचन ।
मा कर्मफलहेतुर्भूर्मा ते सङ्गोऽस्त्वकर्मणि ॥
७. योगस्यः कुरु कर्माणि सङ्गं त्यक्त्वा धनंजय !
सिद्धपसिद्धयोः समो भूया; समत्वं योय उच्यते ॥
८. दूरेण ह्यवरं कर्म बुद्धियोगाद्भनञ्जय !
बुद्धौ शरणमन्विच्छ, कृपणाः फलहेतवः ॥

९. बुद्धियुक्तो जहातीह उभे सुष्टादृष्टौ ।
तस्माद्योगाय युज्यते, योगः कर्मसु कौशलम् ॥
१०. कर्मजे बुद्धियुक्ता हि फलं त्यक्त्वा मनीषिणः ।
जन्म-मरण-विनिर्मुक्ताः पदं गच्छन्त्यनामयम् ॥
११. यदा ते मोह-कल्लवं बुद्ध्यैतितरिष्यति ।
तदा गन्ताऽसि निर्देहं श्रोतव्यस्य ध्रुवस्य च ॥
१२. भुक्तिमिष्यिषन्ना ते यदा स्थास्यति निधत्ता ।
तमाधाय चला बुद्धिर् नदा योगमगच्छति ॥

स्थितप्रज्ञयोगः -

अर्जुन उवाच

१. स्थितप्रज्ञस्य का भाषा समाधिस्थस्य केशव !
स्थितधीः किं प्रभाषेत किमासीत ब्रजेत किम् ॥

श्रीभगवान् उवाच

२. प्रजहाति यदा कामान् सर्वान्पार्थ ! मनोगतान् ।
आत्मन्येवात्मना तुष्टः स्थितप्रज्ञस्तदोच्यते ॥
३. दुःखेष्वनुद्विग्नमनाः सुखेषु विगतस्तृप्तः ।
वीतरागभयक्रोधः स्थितधीर्मुनिरुच्यते ।
४. यः सर्वत्रानभिस्नेहः तत्तत्प्राप्य शुभाशुभम् ।
नाभिनन्दति न द्वेष्टि तस्य प्रज्ञा प्रतिष्ठिता ॥
५. यदा संहरते चायं कूर्मोऽङ्गानीव सर्वशः ।
इन्द्रियाणीन्द्रियार्थेभ्यस् तस्य प्रज्ञा प्रतिष्ठिता ॥
६. विषया विनिवर्तन्ते निराहारस्य देहिनः ।
रसवर्जं, रसोऽप्यस्य परं दृष्ट्वा निवर्तते ॥
७. यततो ह्यपि कौन्तेय ! पुण्यस्य विपश्चितः ।
इन्द्रियाणि प्रमाथीनि हरन्ति प्रसभं मनः ॥
८. तानि सर्वाणि संयम्य युक्त आसीत मत्परः ।
वशे हि यस्येन्द्रियाणि तस्य प्रज्ञा प्रतिष्ठिता ॥
९. प्यायतो विषयान्पुंसः सङ्गस्तेषूपजायते ॥
सङ्गान्संजायते कामः कामान्क्रोधोऽभिजायते ॥

१०. कोपाद्भवति संमोहः संमोहात्स्मृतिविभ्रमः ।
स्मृतिभ्रंशार् बुद्धिनास्तो बुद्धिनागाप्रवदति ॥
११. रागद्वेषवियुक्तेषु विषयान्दृष्टिर्नैव चरन् ।
आत्मवदेवैविधेयात्मा प्रसादमधिगच्छति ॥
१२. प्रसादे सर्वदुःखानां हानिरस्योपजायते ।
प्रसन्नचेतसो ह्यशु बुद्धिः पर्यवतिष्ठते ॥
१३. नास्ति बुद्धिर्युगस्य न वायुवतस्य भावना ।
न चाभावयतः क्षान्तिर्, अज्ञानस्य कुलः पुरातम् ॥
१४. इन्द्रियाणां हि चरतां यन्मनोऽनुविर्धायते ।
तदस्य हरति प्रज्ञां वायुर्नामिवाग्निमसि ॥
१५. तस्माच्चस्य महाबाहो ! निवृहीतानि सर्वशः ।
इन्द्रियाणीन्द्रियार्थेभ्यस्तस्य प्रज्ञा प्रतिष्ठिता ॥
१६. या निश्चा सर्वभूतानां तस्यां जागर्ति संयमी ।
यस्यां आसति भूतानि या निश्चा परमनो मुनेः ॥
१७. आपूर्यमाणमचलप्रनिष्ठं
समुद्रमापः प्रविशन्ति यद्वनम् ।
तद्वत्कामा ये प्रविशन्ति सर्वे
स क्षान्तिमाप्नोति न कामकामी ॥
१८. विहाय कामाभ्याः सर्वान्पुमांश्चरति निःस्पृहः ।
निर्ममो निरहंकारः स शान्तिमधिगच्छति ॥
१९. एषा वाद्री स्थितिः पार्थ ! नैनां प्राप्य विमुक्तः ।
स्थित्वास्वामन्तकालेऽपि ब्रह्मनिर्वाणमृच्छति ॥

अध्याय १०

कर्मयोगः

अर्जुन उवाच

१०.१८, १०.१९

१. ज्यायसी चेत्कर्मणस्ते मता बुद्धिर्जनादेन ।
तत्किं कर्मणि घोरे मां नियोजयसि केशव ।
२. व्यामिश्रेणेव वाक्येन बुद्धिं मोहयसीव मे ।
तदेकं वद निश्चित्य येन श्रेयोऽहमाप्नुयाम् ॥

श्रीभगवान् उवाच

१०.२०, १०.२१

३. न कर्मणामनारम्भान् नैष्कर्म्यं पुरुषोऽस्तुते ।
न च संन्यसनादेव सिद्धिं समधिगच्छति ॥
४. न हि कश्चादपि जातु तिष्ठत्यकर्मकृत् ।
कार्यते ह्यवशः कर्म सर्वः प्रकृतिजैर्गुणैः ॥
५. कर्मेन्द्रियाणि संयम्य य आस्ते मनसा स्मरन् ।
इन्द्रियार्थान्विमूढात्मा मिथ्याचारः स उच्यते ॥
६. यस्त्विन्द्रियाणि मनसा नियम्यारभतेऽर्जुन ।
कर्मेन्द्रियैः कर्मयोगम् असकतः स विशिष्यते ॥
७. नियतं कुरु कर्म त्वं कर्म ज्यायो ह्यकर्मणः ।
शरीरस्यात्रापि च ते न प्रसिद्ध्येदअकर्मणः ॥
८. यज्ञार्थात्कर्मणोऽन्यत्र लोकोऽयं कर्मबन्धनः ।
तदर्थं कर्म कौन्तेय । मुक्तमंगः समाचर ॥

९. यस्तान्मरनिरेव स्याद्, आत्मतृप्तय मानवः ।
 आत्मन्येव च संशुष्ट्यु तस्य कार्यं न विद्यते ॥
१०. नैव सस्य पुनर्नार्थो नाटनेनेह कथन ।
 न चास्य गणभूतं कृद्भिर्न्यस्यताश्रयः ।
११. तस्मादगवतः सन्तं कार्यं कर्म गमाचर ।
 अतश्चतो व्याचरन्त्यमं परमाश्रीनि पृथः ॥

अध्याय ११

लोकसंग्रहयोगः

श्रीभगवान् उवाच

१. कर्मणैव हि संसिद्धिम् आस्रिता जनकादयः ।
लोकसंग्रहमेवापि संपद्यन्कर्तुमर्हसि ॥
२. यद्यदाचरति धेष्टम् तत्तदेवंतरो जनः ।
स यत्प्रमाणं कुरुते लोकस्तदनुवर्तते ॥
३. न मे पार्थास्ति कर्तव्यं त्रिषु लोकेषु किञ्चन ।
नानवाप्तम्भवाप्तव्यं कर्तुं एव च कर्मणि ॥
४. यदि ह्यहं न वर्तेयं जातु कर्मण्यतन्द्रितः ।
मम बर्तमानुवर्तन्ते मनुष्याः पार्थ ! सर्वशः ॥
५. उत्सीदियुस्मिन्ने लोका न कुर्यां कर्म चेदहम् ।
संकरस्य च कर्ता स्याम् उपहन्त्यामिमाः प्रजाः ॥
६. सक्ताः कर्मण्यविद्वांसो यथा कुर्वन्ति भारत ।
कुर्याद् विद्वास्तथासक्तः चिकीर्षुर्लोकसंग्रहम् ॥
७. ■ बुद्धिमेदं जनयेद् अज्ञानां कर्मसङ्गिनाम् ।
जोषयेत्सर्वकर्माणि विद्वान्युक्तः समाचरन् ॥
८. प्रकृतेः क्रियमाणानि गुणैः कर्माणि सर्वशः ।
अहंकारविमूढान्मा कर्ताऽहमिति मन्यते ॥
९. तत्त्ववित्तु महाबाहो ! गुणकर्मविमाग्नयोः ।
'गुणा गुणेषु वर्तन्त' इति मत्वा न गमन्ते ॥

१०. प्रहसं गुणगोपूडाः साधने शुष्यन्ते ।
 तानहृन्प्रविदो मन्दान् कृन्प्रविष विनालयेन् ॥
११. नयि गराणि कर्माणि संश्रय्यायात्मचेतसा ।
 निरादरिर्निर्ममो भूया सुष्यन् विगन्त्वरः ॥
१२. ये ये गमिदं वित्तम् अनुतिष्ठन्ति मानवाः ।
 धृद्धान्तोऽनमूयन्तो मुच्यन्ते तेऽपि कर्मभिः ॥
१३. ये ह्येनश्च्यवन्तो नानुतिष्ठन्ति मे मनम् ।
 तर्हि तानपि मूढान् विदि मयागचेतसः ॥

अध्याय १२

निग्रहयोगः

अर्जुन उवाच

१. सदृशं चेष्टते स्वस्याः प्रवृत्तेर्भानवानपि ।
प्रकृतिं यान्ति भूतानि निग्रहः किं करिष्यमि ॥

श्रीभगवान् उवाच

२. इन्द्रियत्वंन्द्रियस्वार्थे रागद्वेषौ व्यवस्थितौ ।
तयोर्न वदामागच्छेन् तौ त्वस्य पत्न्यन्विनो ॥

अर्जुन उवाच

३. अथ केन प्रयुक्तोऽयं पापं चरति गुरुनः ।
अनिच्छन्नापि वार्ष्णेय । बलादिव निश्चोजितः ॥

श्रीभगवान् उवाच

४. कान एष कोप एष रजोगुणसमुद्भवः ।
महाशनो महापाप्मा विद्ध्येनमिह वैरिणम् ॥
५. धूमेनाव्रियते वहिर् वषाऽऽदशो मलेन च ।
यथोत्वेनावृतो गर्भम् तथा तेनेदमावृतम् ॥
६. आवृतं ज्ञानमेतेन ज्ञानिनो नित्यवैरिणा ।
कामरूपेण कौन्तेय । दुष्पूरेणानन्देन च ॥

७. इन्द्रियाणि मनो बुद्धिर् अस्मापिष्टानमुच्यन्ते ।
एतैर्विमोहनयेत्प ज्ञानमाह्वय देहितम् ॥
८. तस्मात्तस्मिन्द्रियाण्याही नियम्य भस्तरिभ ।
पामाने प्रवृद्धिं त्यजेत् ज्ञानविज्ञाननाशनम् ॥
९. इन्द्रियाणि पराण्यादुर् इन्द्रियेभ्यः परं मनः ।
मनसस्तु परा बुद्धिर् यो बुद्धेः परस्तस्य सः ॥
१०. एतं बुद्धेः परं पुरुषा मेलाभ्यान्मानमान्मना ।
जडि दातुं महाबाहो ! कामरूपं दुरतावम् ॥

अध्याय १३

अवतार-रहस्य-योगः

०६१ ५३. १३-

श्रीभगवान् उवाच

१. इमं चित्सत्ते योमं प्रोक्तवान्ब्रह्मव्ययम् ।
चित्स्यान्मनचे प्राह मनुरिष्टाकवेऽश्वीत् ॥
२. एवं परम्पराप्राप्तम् इमं राजर्षयो विदुः ।
स कालेनेह सहता योगो नष्टः परंतप !
३. स एवायं मया तेऽद्य योगः प्रोक्तः पुरातनः ।
भक्तोऽपि मे सखा चेति रहस्यं ह्येतदुत्तमम् ॥

अर्जुन उवाच

४. अपरं भयनो जन्म परं जन्म विदस्वतः ।
कथमेतद् विजानीयां त्वमादौ प्रोक्तवानिति ॥

श्रीभगवान् उवाच

५. बहूनि मे व्यतीतानि जन्मानि तव चार्जुन ।
तान्यहं वेद सर्वाणि न त्वं वेत्स्य परंतप !
६. अजोऽपि सन्ब्रह्मयात्मा भूतानामीश्वरोऽपि सन् ।
प्रकृतिं स्वामधिष्ठाय संभवाम्यात्ममात्रया ॥
७. यदा यदा हि धर्मस्य ग्लानिर्भवति भारत ।
अभ्युत्थानमधर्मस्य तदात्मानं सृजाम्यहम् ॥

८. परित्राणाय साधूनां विनाशाय च दुष्कृताम् ।
धर्मगोप्याय नारायणाय नमःसमि युगे युगे ॥
९. ये यथा मां प्रपद्यन्ते तांस्तथैव मज्जाम्यहम् ।
समं यस्यांनुजानेनै मनुष्याः पाथे । तांशः ॥
१०. न मां कर्माणि लिम्पन्ति न मे कर्मफले शृङ्खा ।
इति मां योऽभिजानाति कर्मभिर्न स बध्यते ॥
११. जन्म कर्म च मे दिव्यम् एवै यो वेत्ति तत्त्वतः ।
त्यक्त्वा देहं पुनर्जन्म नैति मामेति सोऽर्जुन ।
१२. पीतसामयकोषा मन्मथा मात्सुषाश्रिताः ।
बहवो ज्ञानतपसा पूता मद्भावमायताः ॥

अध्याय १४

कर्म-मीमांसा-योगः

थीभगवान् उवाच

१. एवं ज्ञात्वा कृतं कर्म पूर्वोऽपि मुमुक्षुभिः ।
कुरु कर्मैव तस्मान्त्वं पूर्वैः पूर्वतरं श्रुतम् ॥
२. किं कर्म क्रियकमेति कवयोऽप्यत्र मोहिताः ।
ततो कर्म प्रवक्ष्यामि यज्ज्ञात्वा मोक्षस्येऽनुभान् ।
३. कर्मणो ह्यपि बोद्धव्यं बोद्धव्यं च विकर्मणः ।
अकर्मणश्च बोद्धव्यं गहना कर्मणो गतिः ॥
४. कर्मण्यकर्म यः पश्येत् अकर्मणि च कर्म यः ।
स बुद्धिमान्मनुष्येषु स युक्तः कृत्स्नकर्मभृन् ॥
५. यस्य सर्वे समाख्याः कामसंकल्पवर्जिताः ।
ज्ञानाग्निदग्धकर्माणं तमाहुः पण्डितं बुधाः ॥
६. त्यक्त्वा कर्मफलसङ्गं नित्यतृप्तो निराश्रयः ।
कर्मण्यभिप्रवृत्तोऽपि नैव किञ्चित्करोति यः ॥
७. निराशीर्यतचित्तात्मा त्यक्तसर्वपरिग्रहः ।
वारीरं केवलं कर्म कुर्वन्नाप्नोति चित्त्वियम् ॥
८. यदृच्छालाभमनुष्टो दून्द्वातीतो विमत्सरः ।
समः सिद्धासिद्धौ च कृत्वापि न निबध्यते ।
९. गतसङ्गस्य मुक्तस्य ज्ञानावस्थितचेतसः ।
यज्ञायान्वरतः कर्म समर्थं प्रविलीयते ॥
१०. काङ्क्षन्तः कर्मणां सिद्धिं यजन्त इह देवताः ।
क्षिप्रं हि मानुषे लोके सिद्धिर्भवति कर्मजा ॥

३३ अध्याय १२

यज्ञ-रहस्ययोगः

भीमनवान उवाच

१. सहस्रजाः प्रजाः गृष्ट्वा पुरोवाच प्रजापतिः ।
अनेन प्रतनिष्यन्म एष वोऽस्त्वित्शकामधुकु ॥
२. देशान्भाषयतानेन ते देशा भाषयन्तु वः ।
परस्परं भाषयन्तः धेयः परमवाक्यस्य ॥
३. इष्टान्गोगान्दि वो देशा दास्यन्ते यज्ञमाचिताः ।
तैर्दत्तान्भक्षदायैभ्यो वो भुञ्जते स्तेन एव नः ॥
४. जमाद्भवन्ति भूतानि पर्जन्यादमराभवः ।
यज्ञाद्भवति पर्जन्यो यज्ञः कर्मसमुद्भवः ॥
५. कर्म ब्रह्मोद्भवे विद्धि ब्रह्माक्षरसमुद्भवम् ।
तस्मात्सर्दमतै ब्रह्म नित्यं यज्ञे प्रतिष्ठितम् ॥
६. ब्रह्मर्षेण ब्रह्म हविर् ब्रह्मामी ब्रह्मणा हुतम् ।
ब्रह्मैव तेन गन्तव्यं ब्रह्मकर्मसमाधिना ॥
७. एवं प्रवर्तितं चक्रं नानुवर्तयन्तीह धैः ।
अघायुर्इन्द्रियारामो मोघं पार्थ ! स जीवति ॥
८. यज्ञशिष्टाशिनः सन्तो मुच्यन्ते सर्वकिल्बिषैः ।
भुञ्जते ते त्वधं पापा ये पचन्त्यात्मकारणात् ॥

९. यत्तदिदामृतभुञ्जो यान्ति मग्न एतत्तनम् ।
नायं लोकोऽस्ययज्ञस्य पुतोऽन्यः कुरुत्तम ।

१०. द्रव्ययज्ञास्तपोयज्ञा योग्यतास्तथापरे ।
स्तव्याय-ज्ञानयज्ञाय यतयः संशितप्रताः ॥

११. देवमेवापरे यज्ञं योगिनः पशुपासते ।
मद्याप्रावपरे यज्ञं यज्ञेनैवोपनुदति ॥

१२. धौघ्रादीनीन्द्रियाण्यन्ये संयमाग्निषु जुहति ॥
राजरादीन्विषयानन्ये इन्द्रियाणिषु जुहति ॥

१३. सार्वाणीन्द्रिय-कर्मणि प्राणकर्मणि चापरे ।
आत्मगमययोग्यप्रो जुहति ज्ञानदीप्ति ॥

१४. अपाने जुहति प्राणं प्राणेऽपानं तथापरे ।
प्राणापानगतीं छत्वा प्राणस्याम-परायणाः ॥

१५. अपरे नियतादाराः प्राणान् प्राणेषु जुहति ।
सर्वेऽप्येते यज्ञविदो यज्ञक्षपितकल्मषाः ॥

१६. एवं बहुविधा यज्ञा वितस्ता मद्गमो मुने ।
कर्मजान्विदि तान्सर्वान् एवं ज्ञात्वा विमोक्ष्यते ।

१७. धेयान्द्रव्यमयायज्ञान् ज्ञानयज्ञः परंतप ।
सर्वं कर्मास्थितं पार्थ । ज्ञाने परिसमाप्यते ॥

अध्याय १६

ज्ञान-साधनायोगः

भीममयान् उवाच

१. भद्रागन्तुमर्हते ज्ञानं तत्परः संयतेन्द्रियः ।
ज्ञानं लब्ध्वा परं शान्तिम् अविरेणाधिगच्छति ॥
२. भद्राभाश्रयानय संशयात्मः विनश्यति ।
नायं लोकोऽस्ति न परो न गुरो संशयात्मनः ॥
३. तद्विद्धि प्रणिपातेन परिश्रमेन सेवया ।
उपदेश्यन्ति ते ज्ञानं ज्ञानिनस्तत्त्वदर्शिनः ॥
४. यज्ज्ञात्वा न पुनर्मोहम् एनं यास्यसि वाञ्छय ।
येन भूतान्यशेषेण द्रक्ष्यस्यात्मन्यथो मयि ॥
५. अपि वेदसि पाणिभ्यः सर्वेभ्यः पापकृत्तमः ।
सर्वं ज्ञानप्रदमेव वृजिनं संततिष्यसि ॥
६. यथैवास्ति गमिदोऽग्निर् भस्मत्प्राप्तुस्तेऽर्जुन ।
ज्ञानाग्निः सर्वकर्माणि भस्मसात्कुरुते तथा ॥
७. न हि ज्ञानेन सर्वं पविश्रमिह विद्यते ।
तत्सर्वं योगसंसिद्धः कालेनात्मनि विन्दति ॥
८. योगसैन्यस्तकर्माणि ज्ञानगोष्ठिमसंशयम् ।
आत्मवन्तं न कर्माणि निवर्जन्ति धनंजय !
९. तस्मादज्ञानसंभूतं हृत्स्थ ज्ञानासिनात्मनः ।
छित्त्वीनं संशयं योगम् आतिष्ठोत्तिष्ठ भारत !

अध्याय १७

निष्ठाद्वययोगः

अर्जुन उवाच

१. संन्यासं कमेणां कृण्वन् । पुनर्योगे च संसृतिः ।
यच्छ्रेय एतयोरेकं तन्मे ब्रूहि मुनिधिनिम् ॥

श्रीभगवान् उवाच

२. लोकेऽस्मिन्द्विविधा निष्ठा पुरा प्रोक्ता मयात्मनः ।
ज्ञानयोगेन सांख्येयानां कर्मयोगेन योगिनाम् ॥
३. संन्यासः कर्मयोगश्च निःश्रेयसकरादुभौ ।
तयोस्तु कर्मण्यस्यान् कर्मयोगो विशिष्यते ॥
४. ज्ञेयः स नित्यसंन्यासी यो न द्वेष्टि न काङ्क्षति ।
निर्वृद्धो हि महाबाहो सुरो बन्धात्प्रमुच्यते ॥
५. सांख्ययोगी पृथग्वालाः प्रवदन्ति न पण्डिताः ।
एकमप्यारिधनः सम्यग् उभयोर्विदन्ते फलम् ॥
६. यत्सांख्यैः प्राप्यते स्थानं तद्योगैरपि गम्यते ।
एकं साध्यं च योगे च नः पश्यति स पश्यति ॥
७. संन्यासस्तु महाबाहो दुःसम्पत्सुखयोगतः ।
योगयुक्तो मुनिर्ब्रह्म न चिरेणाधिगच्छति ॥
८. योगयुक्तो विशुद्धात्मा विजितान्मा जितेन्द्रियः ।
सर्वभूतात्मभूतात्मा कुर्वन्नपि न लिप्यते ॥

अध्याय १८

योगधारणायोगः ५

श्रीभगवान् उवाच

१. नैव क्वचित्करोमीति युक्तो मन्येत तत्त्ववित् ।
पश्यद्भ्यस्तृप्तप्रज्ञान् अभ्यस्तृप्तस्तपश्भरान् ॥
२. प्रत्यग्निरसुखं गृह्णन् उन्मिषन्निमिषयपि ।
इन्द्रियार्थान्द्रियार्थेषु वर्तन्ना इति धारयन् ॥
३. यद्वाप्याधाय यमाणि शुद्धं त्यक्त्वा करोति यः ।
लित्यनेन स त पापेन यत्तत्रप्रमिताम्भसा ॥
४. कायेन मनसा बुद्ध्या केवलैरिन्द्रियैरपि ।
योगिनः कर्म कुर्वन्ति मत्तं एवावाऽऽत्मसुदृढये ।
५. युतः कर्मफलं त्यक्त्वा शान्तिमाप्नोति नैष्ठिकीम् ।
अयुतः कामवारेण परे सारथो निषध्यते ॥
६. सर्वकर्माणि मनसा गन्धस्यास्ते सुरो वशी ।
नाद्वारे पुरे वेदी नैव कुर्वन् न कारयन् ॥
७. ॥ कर्तृत्वं न कर्माणि लोकस्य सृजति प्रभुः ।
न कर्मफलमेयोगी स्वभावस्तु प्रवर्तते ॥
८. नादत्तं कस्यचित्पापं न चैव मुहुर्तं विमुक्तं ।
अज्ञानेनाशुभं ज्ञानं तेन मुच्यन्ति जन्तवः ॥
९. ज्ञानेन तु सदाज्ञानं येषां नादितमात्मनः ।
तेषामादिरयाज्ज्ञानं प्रकाशयति तत्परम् ॥
१०. तद्वपुर्द्वयस्वदत्तमान् सन्निष्ठास्तत्परायणाः ।
गच्छन्त्यपुनरावृत्तिं ज्ञाननिर्धूतकल्मषाः ॥

ब्रह्मनिर्वाणयोगः

श्रीभगवान् उवाच

१. यायश्चर्षोऽसक्तात्मा विन्दत्यात्मनि यत्सुखम् ।
॥ ब्रह्मयोगयुक्तात्मा सुखमश्रय्यमश्नुते ॥
२. ये हि गंस्पर्शजा भोगा दुःखयोनय एव ते ।
आद्यन्तयन्तः कौन्तेय । न तेषु रमते युधः ॥
३. दानोतीहिव यः सोढुं प्राह् गरीविमोक्षणान् ।
कामकोपोद्भवं वेगं स युक्तः स मुसी नरः ॥
४. शोऽन्तःसुखोऽन्तरारामस् तथान्तर्ज्योतिरेव यः ।
॥ योगी ब्रह्मनिर्वाणं ब्रह्मभूतोऽधिगच्छति ॥
५. लभन्ते ब्रह्मनिर्वाणम् ऋषयः क्षीणकम्पपाः ।
छिन्नद्वैपा यत्तात्मानः संभूतहिते रताः ॥
६. कामकोधवियुक्ताणां यतीनां यतचेतसाम् ।
अभिज्ञां ब्रह्मनिर्वाणं वर्तते विदितश्रमनाम् ॥
७. स्पर्शान् कृत्वा बहिर्वाक्षान् चक्षुर्वैवान्तरे भ्रुवोः ।
प्राणापानौ समौ कृत्वा नासान्यन्तरचारिणौ ॥
८. यतन्द्रियमनोबुद्धिर् मुनिर्मोक्षपरायणः ।
विगतेच्छामयकोपो यः सदा मुक्त एव सः ॥
९. भोक्तारं यज्ञतपसां सर्वलोकमहेश्वरम् ।
सुहृदं सर्वभूतानां ज्ञात्वा मां शान्तिमृच्छति ॥

अध्याय २०

योगरहस्ययोगः

श्रीभगवान् उवाच

१. अनाधितः कर्महन्ते कार्ये कर्म करोति यः ।
त संन्यासी च योगी च त निरतिशयः शक्तिर्यः ॥
२. ये संन्यासमिति प्रादुर्योगं तं निदि पाण्डव ।
न ह्यन्यस्तसंन्यासी योगी भवति कथन ॥
३. आदरशोभुनेयोग कर्म कारणमुच्यते ।
योगास्टस्य तस्यैव तमः कारणमुच्यते ॥
४. यदा हि नेन्द्रियाभेपु न कर्मेत्यनुपज्जते ।
मर्त्यगच्छसंन्यासी योगाहवस्तुतोच्यते ॥
५. उद्धरेद् आत्मनाऽऽत्मानं नात्मानमवसादयेत् ।
आत्मैव ह्यात्मनो बन्धुर आत्मैव रिपुरात्मनः ॥
६. बन्धुरात्माऽऽत्मनस्तस्य येनात्मैवात्मना जितः ।
अनात्मनस्तु बन्धुर्यं वर्तेतारमैव बन्धुक ॥
७. जितात्मनः प्रदान्तस्य परमात्मा समाहितः ।
शीतोष्णशुक्लदुःखेषु तथा मानापमानयोः ॥
८. ज्ञानविज्ञानतृप्तात्मा कूटस्थो विजितेन्द्रियः ।
युक्त इत्युच्यते योगी समलोकात्मवायन ॥
९. गुह्यं निमग्नसुखासीन - मयस्य-द्वेष्य-बन्धुषु ।
साधुर्धर्मा च पापेषु समशुद्धिर्विशिष्यते ॥

श्रीभगवान् उवाच

१. योगी युञ्जति सततम् आत्मानं रहसि स्थितः ।
एवाकी यतचित्तात्मा निराक्षिपपरिग्रहः ॥
२. शुचौ देशे प्रतिष्ठाप्य स्थिरमासनमात्मनः ।
नात्युच्छ्रितं नातिनीचं चैलाजिनकुशोत्तरम् ॥
३. तत्रैकाग्रं मनः कृत्वा यतचित्तेन्द्रियक्रियः ।
उपविश्यासने युञ्ज्याद् योगमात्मविशुद्धयं ॥
४. समं कायशिरोग्रीवं धारयन् अचलं स्थिरः ।
संश्लेश्य नासिकाग्रं स्वं दिशश्चानवलोकयन् ॥
५. प्रशान्तात्मा विषतमीर् ब्रह्मचारिव्रते स्थितः ।
मनः संयम्य मच्चित्तो युक्त आसीत मत्परः ॥
६. युञ्जन्नेवं सदात्मानं योगी नियतमानसः ।
शान्तिं निर्वाणपरमां मरमस्थामधिगच्छति ॥
७. नायधृतस्तु योगोऽस्ति न चैकधृतमनधृतः ।
न चातिस्वप्नशीलस्य जाग्रतो नैव चाहंन ॥
८. युक्ताहारविहारस्य युक्तचेष्टस्य कर्मसु ।
युक्तस्वप्नबोधस्य योगो भवति दुःखहा ॥
९. यदा विनियतं चित्तम् आत्मन्येवावतिष्ठते ।
निःस्पृहः सर्वकामोभ्यो युक्त इत्युच्यते तदा ॥
१०. यया दीपो निवातस्यो नेहते सोपमा स्मृता ।
योगिनो यतचित्तस्य युञ्जतो योगमात्मनः ॥

अध्याय २२

समाधिसाम्ययोगः

श्रीभगवान् उवाच

१. यद्रूपरसगन्धं गितं निहृदं योगमेषया ।
यत्र चैवात्मनाऽऽत्मानं पश्यन्नात्मनि तुभ्यनि ॥
२. गुणमात्रचित्ते यतर बुद्धिप्राप्तमर्षाद्भियम् ।
चेत्ति यत्र न चैवायं स्थितश्चरति तत्रतः ॥
३. य लब्ध्वा चापरं लाभं मन्यते नाधिकं ततः ।
यस्मिन्नियतो न दुःखेन घुष्ट्वापि विषाध्यते ॥
४. न धियाद्दुःखसंयोग-वियोगं योगमंश्चिनम् ।
स निश्चयेन योषतव्यो योगोऽनिर्विण्णचेतना ॥
५. तत्कृपप्रभवाङ्कामान् त्यक्त्वा तर्गनशेषतः ।
मनसैवेन्द्रियग्रामं विनियम्य समन्ततः ॥
६. मनैः शनैश्चरमेद् बुद्ध्या धृतिशुद्धीतया ।
आत्मसंस्थं मनः कृत्वा न किञ्चिदपि चिन्तयेत् ॥
७. यतो यतो निश्चरति मनश्चञ्चलमस्थिरम् ।
ततस्ततो नियम्यैतद् आत्मन्येव वशं नयेत् ॥
८. प्रदान्तमनसं ह्येनं योगिनं मुसमुत्तमम् ।
उपैति शान्तरजसं ब्रह्मभूतमकल्मषम् ॥

९. युष्मभेवं तददृष्टमानं योगी विगलकर्मणः ।
सुप्तेन ब्रह्मसंस्पर्शम् अत्यन्तं गुरामश्नुते ॥
१०. सर्वभूतस्थमात्मानं सर्वभूतानि चात्मनि ।
ईक्षते योगयुक्तात्मा मयैव समदर्शनः ॥
११. यो मां पश्यति सर्वत्र सर्वं च मयि पश्यति ।
तस्याहं न प्रणश्यामि स च मे न प्रणश्यति ॥
१२. सर्वभूतस्थितं यो मां भजत्येकत्वमास्थितः ।
सर्वथा वर्तमानोऽपि स योगी मयि वर्तते ॥
१३. आत्मौपम्येन सर्वत्र समं पश्यति योऽर्जुन !
सुखं वा यदि वा दुःखं ॥ योगी परमो मतः ॥

अध्याय २३ साम्यसिद्धियोगः अर्जुन उवाच

१. योऽयं योगस्त्वया प्रोक्तः साम्येन ममूच्यत !
एतस्याहं न पश्यामि चञ्चलान् स्थितिं स्थिराम् ॥
२. कथं हि मनः कृष्ण ! प्रमाथि बलवन्तम् ।
तस्याहं निग्रहं मन्ये वायोरेव सुदुष्करम् ॥

श्रीभगवान् उवाच

३. अशंसये महाबाहो ! मनो दुर्निग्रहं चलम् ।
अभ्यासेन तु कौन्तेय ! वैराग्येण च कृतम् ॥
४. अशंसनात्मना योगो दुष्प्राप इति मे मतिः ।
वश्यात्मना तु शतता उपयोऽवाप्नुमुपायतः ॥

अर्जुन उवाच

५. अयतिः भद्रयोपेतो गोपारज्यलिंगयानसः ।
अप्राप्य योगसिद्धिं कां गतिं कृष्ण ! गच्छति ॥
६. कश्चिन्मोक्षविभ्रष्टश्छिन्नाभ्रमिव नश्यति ।
अप्रतिष्ठो महाबाहो ! विमूढो मद्गमः पथि ॥
७. एतन्मे संशयं कृष्ण ! छेतुमर्हस्यशेषतः ।
त्वदन्यः संशयस्यास्य छेता न क्षुण्णयते ॥

श्रीभगवान् सवाच

८. पापं ! नैवेदं नामुत्र विनाशस्तस्य विद्यते ।
न हि कन्याणकृन् कश्चिद् दुर्गतिं तान ! गच्छति ॥
९. प्राप्य पुण्यकृतान् लोकान् उपित्वा शश्वतीः समाः ।
शुचीनां धीमतां गेहे योगभ्रष्टोऽभिजायते ॥
१०. अपथा योगिनामेव कुन्ते भवति धीमताम् ।
एतद्धि दुर्लभतरं लोके जन्म यदीदृशम् ॥
११. तत्र तं बुद्धिसंयोगं लभते पौर्वदेहिक्म् ।
यतते च ततो भूयः संसिद्धौ पुनरनन्दनम् ॥
१२. पूर्वाभ्यासेन तेनैव हियते ह्यवशोऽपि सः ।
जिज्ञासुरपि योगस्य शब्दमप्रातिवर्तते ॥
१३. प्रयत्नाद्यतमानस्तु योगी संशुद्धिक्विविधः ।
अनेकजन्मसंसिद्धम् ततो यतिं परां यतिम् ॥
१४. तपस्विभ्योऽधिकं योगी ज्ञानिभ्योऽपि मतोऽधिकः ।
कर्मिभ्यश्चाधिको योगी तस्माद् योगी भवार्जुन !
१५. योगिनामपि सर्वेषां मद्गतेनान्तरात्मना ।
धृदायान्मजते यो मां स मे युक्ततमो मनः ॥

अध्याय २४

ज्ञानभक्तियोगः

धीमगवान् उवाच

१. षतुर्विधा भजन्ते मां जनाः सुहृदिनोऽर्जुन !
आत्मा जिज्ञासुरर्षाधीं ज्ञानी च भक्तैर्मम ॥
२. तेषां ज्ञानी निव्ययुक्त एकभक्तिर्वि
प्रिया हि ज्ञानिनोऽप्यर्थम् अहं न च मम प्रियः ॥
३. उदात्तः सर्व एवेत ज्ञानी स्वान्वैव मे मतम् ।
आस्थितः स हि शुक्लात्मा मार्गवानुत्तमां पतिम् ॥
४. बहूनां जन्मनामन्ते ज्ञानरत्नां प्रपद्यते ।
वागुदेगः सर्वमिति स महात्मा सुदुर्लभः ॥
५. कामिस्तैर्हैरुहजज्ञानाः प्रपद्यन्तेऽन्यदेवताः ।
तं तं नियममास्थाय प्रकृत्या नियता स्वया ॥
६. यो यो कां कां तनुं भक्तः धृष्ट्याऽर्चितुमिच्छति ।
तस्य तस्याचर्यो धर्मा तमेव विदधाम्यहम् ॥
७. स तथा धृष्ट्या युक्तः सत्याराधनमीदृते ।
लभते च ततः कामान् मयैव विहितान् हि तान् ॥
८. अन्तवत्सु फलं तेषां तद्भवत्यपमेयसाम् ।
देवान्देवयजो यान्ति मद्भक्ता यान्ति मामपि ॥
९. अव्यक्ते व्यक्तमात्रं मन्यन्ते मामबुद्धयः ।
परं भावमजानन्तो ममाव्ययमनुत्तमम् ॥

१०. नाहं प्रकाशः सर्वस्य योगमास्यासमावृतः ।
मूढोऽयं नामित्तानाति लोको मामजमभ्ययम् ॥
११. येदाहं समतीतानि वर्तमानानि चार्जुन ।
भविष्याणि च भूतानि मां नु चेद न कथम ॥
१२. इच्छाद्वेषसमुत्थेन द्वन्द्वमोहेन भारत !
सर्वभूतानि संमोहं सर्गे यान्ति परन्तप ! ॥
१३. येषां रक्तमक्तं पाप जनानां पुण्यकर्मणाम् ।
ते द्वन्द्वमोह-निर्मुक्ता भजन्ते मां दृढमताः ॥
१४. जरामरणमोक्षाय मामश्रित्य यतन्ति ये ।
ते मम तद्विदुः कृत्स्नम् अध्यात्मं कर्म चाखिलम् ॥

अध्याय २५

अभ्यासयोगः

अर्जुन उवाच

१. किं तद् मया विमप्यात्मं किं कर्म पुण्योत्तम !
प्रयागच्छन्ते च कथं हेयोऽग्निं नियतात्मभिः ॥

श्रीभगवान् उवाच

२. अक्षरं मया परम स्वभायोऽव्यात्ममुच्यते ।
भूतभायोद्भवकरो विमर्शः कर्मसङ्गितः ॥
३. अन्तर्काले च मामेव स्मरन्मुक्त्वा कलेरम् ।
यः प्रयति स मद्भाव शक्तिं नास्त्यत्र संशयः ॥
४. यं यं वापि स्मरन् भागं त्यजत्यन्ते कलेरम् ।
तं समेवैति श्रोन्तेऽहं सदा तद्भावभाषितः ॥
५. तस्मान्मर्गेषु कालेषु मामनुस्मर युध्य च ।
मप्यपितमनोबुद्धिर् मामेवैष्यत्यसंशयम् ॥
६. अभ्यासयोगयुक्तेन चेतसा नान्यगमिना ।
परमं पुण्यं दिव्यं याति पार्थानुचिन्तयन् ॥
७. कविं पुराणमनुशाखितारम्
अणोरणीयंमनुस्मरेत्सुखः ।
सर्वस्य धातारमनुचिन्त्यरूपम्
आदित्यवर्णं तमसं परस्तान् ॥

८. प्रयाणकाले मनसाचष्टेन

भवत्या युक्तो योगवस्तेन वैव ।

ध्रुवोर्मध्ये प्राणमावेक्ष्य सम्यक्

स सं परं पुरुषमुपैति दिव्यम् ॥

९. यदक्षरं वेदविदो वदन्ति

विदन्ति यद्यतयो वीतरागाः ।

यदिच्छन्तां ब्रह्मचर्यं चरन्ति

तत्ते पदं संग्रहेण प्रवक्ष्ये ॥

१०. सर्वद्वाराणि संयम्य मनो हृदि निरुध्य च ।

मूर्धन्याधायामनः प्राणम् आस्थितो योगधारणाम् ॥

११. ओमित्येकाक्षरं ब्रह्म व्याहरन्मामनुस्मरन् ।

यः प्रयाति त्यजन्देहं स याति परमां यतिम् ॥

१२. अनन्यचेताः सततं यो मां स्मरति नित्यतः ।

तस्याहं सुखभः पार्थ ! नित्ययुक्तस्य योगिनः ॥

१३. मामुपेत्य पुनर्जन्म दुःखालयमशाश्वतम् ।

नाप्नुवन्ति महात्मानः संसिद्धिं परमां गताः ॥

१४. आश्रयभुवनालोकाः पुनरावर्तिनोऽर्जुन !

मामुपेत्य तु कौन्तेय ! पुनर्जन्म न विद्यते ॥

१५. सङ्ख्ययुगपर्यन्तम् अद्वयद्वन्द्वानो विदुः ।

रात्रिं युगसहस्रान्तां तेऽहोरात्रविदो जनाः ॥

१६. अव्यक्तादव्यक्तयः सर्वाः प्रभवन्त्यहरागमे ।

राज्यागमे प्रलीयन्ते तत्रैवाव्यक्तसङ्क्षेपे ॥

१७. भूतप्राणः स एतस्य भूता भूत्वा प्रकीर्तते ।
साम्यागमेऽपि पार्थ ! प्रभासद्वरागमे ॥
१८. परानस्यासु भक्षोऽस्योऽस्यक्तोऽस्यप्रताप्तानावनः ।
यः न गर्वेषु भूतेषु नश्यत्सु न विनश्यति ॥
१९. अन्यक्तोऽक्षर इत्युक्तम् तमाहुः परमां गतिम् ।
यं प्राप्य न निर्वर्तन्ते तद्गम्य परमे मम ॥
२०. पुरतः स पतः पार्थ ! भगवता सभ्यस्त्यजन्त्यया ।
पर्याप्तःस्थानि भूतानि येन सर्वमिदं ततम् ॥

शुक्लकृष्णे-मृती-योगः

श्रीभगवान् उवाच

१. वेदेषु यज्ञेषु तपसु चैव
दानेषु यत् पुण्यफलं प्रदिशम् ।
अत्येति तत्तमर्थमिदं विदित्वा
योगी परं स्थानमुपैति चाद्यम् ॥
२. यत्र काले त्वनावृत्तिम् आवृत्तिं चैव योगिनः ।
प्रयाता यन्ति तं कालं वक्ष्यामि भरतर्षभ ! ॥
३. अग्निर्ज्योतिरहः शुक्रः पद्मास्त्रा उत्तरायणम् ।
तत्र प्रयाता गच्छन्ति ब्रह्म ब्रह्मविदो जनाः ॥
४. धूमो रात्रिस्तथा सूर्यः पद्मास्त्रा दक्षिणायनम् ।
तत्र चान्द्रमस उगोतिर् योगी प्राप्य निवर्तते ॥
५. शुक्लकृष्णे गतीं ह्येते जगतः शान्धते मते ।
एकया यात्यनावृत्तिम् अन्ययाऽऽवर्तते पुनः ॥
६. नैते मृती पार्थ ! जानन् योगी मुच्यति कथम् ।
तस्मात्सर्वेषु कालेषु योगयुक्तो भवार्जुन ! ॥

राजविधायोगः

भीमगन्धर्व उवाच

१. इदे तु ते गुणनमं प्रवक्ष्याम्यनगूढम् ।
ज्ञान विद्वानगर्ह्यं यशाना मोक्षयोगोऽनुभा ॥
२. राजविदा राजगुणं पवित्रमिदमुत्तमम् ।
श्रवणागमं धर्मं गुणं वर्तुमव्ययम् ॥
३. अभ्रह्मणाः पुरुषा धर्मस्तस्य वंताव !
भद्रास्य मां निर्देष्टुं मृष्युर्गंगास्त्वर्कनि ॥
४. न च मन्थानि भूतानि पश्य मे योगमैश्वरम् ।
भूतमून न च भूतयो यमाभ्या भूतभानः ॥
५. यथाद्यावत्स्थितो निम्ये वायुः सर्वप्रभो महान् ।
तथा सर्वानि भूतानि मन्थानीत्युच्यते ॥
६. सर्वभूतानि कीर्तये ! प्रकृतिं यान्ति मामिदम् ।
वक्ष्याम्ये पुनस्तानि कथादो दिव्याम्वहम् ॥
७. प्रकृतिं रामरुच्य दिव्यामि पुनः पुनः ।
भूतप्राममिमं हृदयम् अरक्षं प्रहृतेवशात् ॥
८. न च मां तानि कर्माणि निब्रून्ति धनंजय !
उदासीनवदासीनम् अराजने तेषु कर्मसु ॥

९. मयाऽप्यक्षेप प्रकृतिः सृपत सचराचरम् ।
हेतुनाऽनेन कोन्तेय । जगद्विपरितेते ॥
१०. अवजानन्ति मां मूढा मानुषीं तनुमाश्रितम् ।
परं भावमजानन्तो मम भूत-महेश्वरम् ॥
११. मोषाग्रा मोषकर्मणो मोषज्ञाना विचेतराः ।
राक्षसीमासुरीं चैव प्रकृतिं मोहिनीं त्रिताः ॥
१२. महत्मानस्तु मां पार्थ । दैवी प्रकृतिमाश्रिताः ।
भजन्त्यनन्यमनसां हान्वा भूतानिमप्यहम् ॥
१३. सततं कीर्तयन्तो मां यतन्तश्च दृढमताः ।
नमस्यन्तश्च मां भक्त्या नित्ययुवना वृषासते ॥
१४. ज्ञानयज्ञेन चाप्यन्यं यजन्तो मामुपासते ।
एकत्वेन पृथग्येन बहुधा विश्वनोमुरात् ॥

प्रभवयोगः

भीमगथान् उवाच

१. भूमिसरोऽनलो वायुः न मनो बुद्धिरैव च ।
अदंशश्च इतीयं मे भिन्ना प्रवृत्तिरष्टधा ॥
२. भारेयमिदं भूतानां प्रवृत्तिं विद्धि मे पताम् ।
जीवभूता महाबाहो यदेवं धार्यन्ते जगत् ॥
३. एतत्तपोनीनि भूतानि सर्वजीवपुरधारय ।
अहं कुम्भारस्य जगताः प्रभवः प्रलयस्तथा ॥
४. मत्तः पततरे नान्यन् किंचिदस्ति धनं त्रय ।
मयि सर्वमिदं प्रोक्तं मूढे मणिगता इव ॥
५. रसोऽहमागु, कौन्तेय ! प्रधारिम तस्मिन्मृतयोः ।
प्रणयः सर्वभेदेषु, शब्दः मे, पीडा च नृप ॥
६. पुण्यो गन्धः पृथिव्यो च, तेजधारिम विभारता ।
जीवने सर्वभूतेषु, तपधारिम तपस्विषु ॥
७. बीजं मां सर्वभूतानां विद्धि धाम् । गणात्मनम् ।
बुद्धिर्बुद्धिमतामस्मि तेजस्तेजस्विनामहम् ॥
८. कले बलातामस्मि कामरामविवर्जितम् ।
धर्माविरुद्धो भूतेषु कामोऽस्मि भरतर्षभ ॥
९. अहं कनुरहं यत्नः स्वपाद्ममहमौषधम् ।
मन्त्रोऽहम् अहमेवाज्यम् अहमग्निरहं हुतम् ॥

१०. पिताऽहमस्य जगतो माता धाता पितामहः ।

येद्यं पवित्रमोक्तं ऋक् साम यजुरेव च ॥

११. गतिर्मेतां प्रभुः साक्षी निवासः शरणं मुह्यत् ।

प्रभवः प्रलयस्थानं निधानं बीजमङ्गयम् ॥

१२. तपाम्यहम् अहं वर्षं निमृद्णाम्मुत्तुजामि च ।

अगृतं चैव मृत्युष्व सदाश्चादमर्जुन । ॥

१३. त्रैविद्या मां सोमपाः पूतपासा

यजैरिष्ट्वा स्वर्गंति प्रार्थयन्ते ।

ते पुण्यमासाद्य सुरेन्द्रलोकम्

अध्वन्ति दिव्यान् दिवि देवभोगान् ॥

१४. ते स भुक्त्वा स्वर्गलोकां विशालं

क्षीणि पुण्ये सत्त्विलोकं विजान्ति ।

एवं त्रयी-धर्ममनुप्रपन्ना

गताः कामकामा लभन्ते ॥

१५. अतन्याधिस्तयन्तो मां ये जनाः परुषासते ।

तेषां निन्वाभियुक्तानां योगक्षेमं वहाम्यहम् ॥

१६. वेऽप्यन्यदेवता भक्ता यजन्ते धृष्ट्याश्रिताः ।

तेऽपि मामेव कौन्तेय । यत्रन्त्यविधिपूर्वकम् ॥

१७. अहं हि सर्वयज्ञानां भोक्ता च प्रभुरेव च ।

न ॥ माम्आभिजानन्ति तत्त्वेनातश्च्यवन्ति ते ॥

१८. यान्ति देवव्रता देवान् पितॄन् यान्ति पितृव्रताः ।

भूतानि यान्ति भूतेज्या यान्ति मदाजिनोऽपि माम् ॥

अध्याय २९

भगवद्भक्तियोगः

श्रीभगवान् उवाच

१. भूय एव महाबाहो ! शृणु मे परमं वचः ।
यत्तेऽहं प्रीयमाणाय वक्ष्यामि हितकाम्यया ॥
२. न मे विदुः सुरगणाः प्रभवं न महर्षयः ।
अहमादिहि देवानां महर्षीणां च सर्वजः ॥
३. यो माम्मज्जम्भनादि च वेत्ति लोकमहेश्वरम् ।
असंमूढः स मर्त्येषु सर्वपापैः प्रमुच्यते ॥
४. बुद्धिर्ज्ञानमसंमोहः क्षमा सत्यं दमः क्षमः ।
सुखं दुःखं भवोऽभावो भयं चाभयमेव च ॥
५. अहिंसा समता तुष्टिर् तपो दानं यज्ञोऽयशः ।
भवन्ति भावा भूतानां मत एव पृथग्विधाः ॥
६. अहं सर्वस्य प्रभवो मत्तः सर्वं प्रवर्तते ।
इति गत्वा भवन्ति मां बुधा भावसामन्विताः ॥
७. मच्छिन्ता मद्रतप्राणा बोधयन्तः परस्परम् ।
कथयन्त्यस्व मां नित्यं तुष्यन्ति न रमन्ति च ॥
८. तेषां सततबुक्तानां भजतां प्रीतिपूर्वकम् ।
ददामि बुद्धियोगं ते येन मामृच्छन्ति ते ॥

१. तं तमैशानुसम्पादं भद्रमज्ञानं तमः ।
नादायस्त्वामभासो ज्ञानदीपेन मातनः ॥

अर्जुन उवाच -

१०. परं वद परं धाम पवित्रं परमं मतम् ।
पुण्यं दामनं दिव्यम् आदिदेवमर्चं शिषुम् ॥
११. आदुःखाम्बुजः सर्वो देवर्षिरष्टापा ।
अग्नौ देवतो व्यासः सर्वं वेदं वदति मे ॥
१२. सर्वमेतद् कुरु मन्दे कर्मा वदति केशव !
न हि ते भगवन् ! स्वयम् शिषुरेव न शनराः ॥
१३. स्वयमेवात्मनाऽऽत्मनं वेत्थ रीं पुण्योत्तम ।
भूमात्मनः । भूतेषु । देवेषु । जगत्पते ! ॥
१४. गन्तुमर्हस्यदीपेन दिव्या साध्माभिभूतयः ।
गभिर्दिभूनिभिलोचन इमांस्तु स्यात् तिष्ठति ॥
१५. कथं विद्यामहं कोविन् ! त्वां तत्रा परिबिम्बयन् ।
क्षेपु क्षेपु च भार्गव चिन्त्योऽसि भगवन् ! मया ॥
१६. विदुरेणात्मनो योमं शिभूतिं च जगद्गतेन !
भूयः कथय तृप्तिर्हि शृण्वतो नार्हन् मेऽमृतम् ॥

अध्याय ३०

विभूतियोगः

श्रीभगवान् उवाच

१. हन्त । ते कथयिष्यामि दिव्या ह्यात्मविभूतयः ।
प्राधान्यतः कुन्ध्रेष्ठ । नास्त्यन्तो विस्तरस्य मे ॥
२. अहमात्मा गुडोक्तेः । सर्वभूताशयस्थितः ।
सर्गाणाम् आदिरन्तश्च मर्ध्य चैवाहमर्जुन ।
३. इन्द्रियाणां मनश्चास्मि भूतानामस्मि चेतना ।
मृत्युः सर्वहरधाहम् उद्धवस्य भविष्यताम् ॥
४. प्रजनश्चास्मि वन्द्यो यमः संयमतामहम् ।
अहमादिश्च मर्ध्य च भूतानामन्त एव च ॥
५. हिमालयः स्यात्पराणां स्रोतसामस्मि जाड्यवी ।
अभ्रतयः सर्ववृक्षाणां सरसामस्मि सागरः ॥
६. मात्सर्गाणां मार्गशीर्षोऽहम् ऋतूणां कुसुमाकरः ।
पवनः पवतामस्मि ज्योतिषां रविरंशुमान् ॥
७. अक्षराणामकरोऽस्मि हृन्दः सामासिकस्य च ।
अध्यात्मविद्या विद्यानां वादः प्रवदतामहम् ॥
८. वेदानां सायनेदोऽस्मि देवानामस्मि वायवः ।
बृहत्साम तथा साम्ना गायत्री छन्दसामहम् ॥

९. गङ्गायां त्रयशोऽस्मि गिरान्तर्येकमथरम् ।
अदमेताधवः कान्तो भग्नोऽहं विभक्तोऽमुनः ॥
१०. तुं ह्यवगन्तस्मि तेऽहोऽहं विनामहम् ।
त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि ॥
११. तुलोभतां च मुनये मां विद्धि पापे । दृष्टमहम् ।
महोपाधे भृशं देवर्षीणां च नारदः ॥
१२. कृष्णोऽस्मि त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि ।
मुनीनामहं त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि ॥
१३. प्रह्लादधर्मि त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि ।
रुद्रोऽस्मि त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि ॥
१४. गिरान्तर्येकमथरम् त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि ।
दीप्तिः धीमहि च नारिणी स्मृतिर्मेधा धृतिः क्षमा ॥
१५. उच्यतेऽस्मि त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि ।
त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि ॥
१६. भाग्यशामहं त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि ।
गुणानां च त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि ॥
१७. दृष्टं दमयतामस्मि नीतिरस्मि त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि ।
मौनं त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि ॥
१८. यथापि त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि ।
न तदस्ति विना यत्स्यात् मया भूतं चराचरम् ॥
१९. नान्तोऽस्मि त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि ।
एष त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि त्रयोऽस्मि ॥

१०. १. २. ३. ४. ५. ६. ७. ८. ९. १०. ११. १२. १३. १४. १५. १६. १७. १८. १९. २०. २१. २२. २३. २४. २५. २६. २७. २८. २९. ३०. ३१. ३२. ३३. ३४. ३५. ३६. ३७. ३८. ३९. ४०. ४१. ४२. ४३. ४४. ४५. ४६. ४७. ४८. ४९. ५०. ५१. ५२. ५३. ५४. ५५. ५६. ५७. ५८. ५९. ६०. ६१. ६२. ६३. ६४. ६५. ६६. ६७. ६८. ६९. ७०. ७१. ७२. ७३. ७४. ७५. ७६. ७७. ७८. ७९. ८०. ८१. ८२. ८३. ८४. ८५. ८६. ८७. ८८. ८९. ९०. ९१. ९२. ९३. ९४. ९५. ९६. ९७. ९८. ९९. १००.

तत्तदेवावगच्छ त्वं मम तेजोऽशसंभवम् ॥

११. अथवा घटुनैतान किं ज्ञानेन तवार्जुन !

विष्टभ्याहमिदं कृत्स्नम् एकशेन स्थितो जगन् ॥

१२. एतां विभूर्ति योगं च मम यो वेत्ति तत्त्वतः ।

मोऽविकम्पेन योगेन युज्यते नात्र संशयः ॥

अध्याय ३१

विश्वरूपदर्शनयोगः

अर्जुन उवाच

१. मदनुपश्रुत परमे गृह्यमाणमवर्द्धितम् ।
वराण्येवैव वपरेण मोक्षोऽयं विवर्तो मम ॥
२. भाग्यवतो हि भूतानो धुनो विस्तरतो मया ।
ततः क्षमन्तव्राजः । साक्षात्स्वमरि चाव्ययम् ॥
३. एवमेवैव यथाय तम् भाग्यमर्तं परमेभर ।
इष्टुमिच्छामि ते रूपम् ऐदारं पुण्योत्तम । ॥
४. मन्त्रमे यदि तच्छृण्वे मया इष्टुमिति प्रभो ।
योगेभर । मतो मे तं दशोवायानमयम् ॥

श्रीभगवान् उवाच

५. पश्य मे पार्थ । स्वानि क्षतशोऽथ सहस्राः ।
बह्व्यष्टशूर्वाणि मानावर्णाश्रुतीनि च ॥
६. इहैवस्थे जगत्सन्तं पश्याद्य सचराचरम् ।
मम देहे गुह्येऽहं । यच्छब्द इष्टुमिच्छसि ॥
७. न तु मां शक्यते द्रष्टुम् अनेनैव सचक्षुषा ।
दिव्यं ददामि ते चक्षुः पश्य मे योगमैश्वरम् ॥

संज्ञय उवाच

८. एवमुक्त्वा ततो राजन् ! महायोगेश्वरो हरिः ।
दर्शयामास पार्वत्य परमं स्वमैश्वरम् ॥
९. अनेकदिव्याभरणं दिव्यानेकोद्यत्तायुधम् ।
सर्पाश्चर्यमयं देवम् अनन्तं विश्रुतोमुखम् ॥
१०. दिवि सूर्यसदृशस्य भवेद्युगपदुत्थिता ।
यदि साः सदृशी सा स्याद् भासस्तस्य महात्मनः ॥
११. तत्रैकस्थं जगरद्वृत्तं प्रविभक्तमनेकधा ।
अपश्यद्देवदेवस्य शरीरे पाण्डवस्तदा ॥
१२. ततः स विस्मयाविष्टो हृष्टरोमा धनञ्जयः ।
प्रणम्य शिरसा देवं कृत्वाञ्जलिभाषत ॥

अध्याय ३२ विश्वरूपमन्त्रयोगः

अर्जुन उवाच

१. पश्यामि देवदेवा देव ! देहे
 गर्भस्थथा भूविशेषणीषान् ।
 मान्ने न मर्त्ये न पुनस्तार्क्षि
 पश्यामि विभेभर ! विश्वरूप !
२. किरीटिने मदिने चक्रिने च
 तेत्रोगदि रार्णो दीप्तिमन्त्रम् ।
 पश्यामि त्वां दुर्निरीक्ष्यं तमन्ताद्
 दीप्तानन्तर्यपुतिस्मभ्रमेयम् ॥
३. त्वमभरं परमं वेदितव्यं
 त्वमस्य विश्वस्य परं निधानम् ।
 त्वमव्ययः साक्षतर्धमगोप्ता
 सनातनस्त्वे पुरणो मनो मे ॥
४. अनादिमध्यान्तमभनन्तवीर्यम्
 अनन्तबाहुं दक्षितार्थनेत्रम् ।
 पश्यामि त्वां दीप्तद्रुताशवक्त्रं
 स्वतेजसा विश्वमिदं तपन्तम् ॥

५. द्यावा-पृथिव्योर्विदमन्तरं हि

व्याप्तं त्रयैकेन दिशश्च सर्वाः ।

दृष्ट्वादभुतं स्वमुग्रं तवेदं

लोकत्रयं प्रव्यधिनें महात्मन् ! ॥

६. अमी हि त्वां मुरगंधा विभन्ति

केचिन्मीताः प्राञ्जलयो रृणन्ति ।

स्वर्स्त्युक्त्वा महर्षि-सिद्ध-भेषाः

स्तुवन्ति त्वां स्तुतिभिः पुष्कलभिः ॥

७. रूपं महत् तं बहुवपनेत्रं

महाबाहो ! बभूवाहूरुपादम् ।

बहूदरं बहुदंष्ट्राकराडं

दृष्ट्वा लोकाः प्रव्यधितामूनधाहम् ॥

८. नभःस्पृश दीप्तमनेकवर्ण

व्यातात्मनं दीप्तविशालनेत्रम् ।

दृष्ट्वा हि त्वां प्रव्यधितान्तराहया

वृत्तिं न विन्दामि दाम च विष्णो ! ॥

९. दंष्ट्राकराग्रानि च ■ सुव्यानि

दृष्ट्वैव कालानन्दसन्निभानि ।

दिशो न जाने न लज्जे च शमे

प्रसीद देवेश ! जगन्निवास ! ॥

१०. अमी च ■ कृतसूक्ष्म पुत्राः

सर्वे सहैवावनिपालसर्पैः ।

भीष्मो शीतः सूतपुत्रसन्ध्यागो

गह्वरमदीयैरपि गोधमुष्मिः ॥

११. यश्चापि ते स्वरमाना विसन्ति

संश्रारकाणि भवानवाणि ।

केचिद्विप्रा दशानश्वरेषु

सरस्थान्ते पूर्णैर्भूतसमाद्वैः ॥

१२. यथा गदीनां बहुतोऽश्ववेगाः

तनुश्चेत्तानिमुग्धा इरन्ति ।

तथा तस्मादी नरलोच्छरीरा

विसन्ति यश्चाप्यभिदिगस्तन्ति ॥

१३ यथा प्रदीप्तो जाल्म्यं पत्रेणा

विसन्ति माशाय तस्यद्वेगाः ।

तथैव माशाय विसन्ति लोहस्य

तवापि यश्चापि तस्यद्वेगाः ॥

१४. लेलिह्यतो म्रतमानः समनाः

श्लोहान् समप्रान् वदन्तेर्जलद्विः ।

तेजोभितारूपे जगत्प्रमथे

भास्वत्प्रबोधाः प्रतपन्ति विष्णो ! ॥

१५. आह्वयाहि मे को भवान्उपहृणो

नमोऽस्तु ते देवरा । प्रमदि ।

विज्ञानुमिष्टहामि भवन्तमायं

न हि प्रजानामि तव प्रवृत्तिम् ॥

अध्याय ३३

कालप्रवृत्तियोगः

धीभगवान् उवाच

१. कालोऽस्मि लोकमयकृत्प्रवृद्धो
लोकान् समाहर्तुमिह प्रवृत्तः ।
कृतेऽपि त्वां न भविष्यन्ति सर्वे
येऽप्रस्रियतां प्रत्यनीकेषु योधाः ॥
२. एतनात् त्वमुत्तिष्ठ वक्षो लमस्त
जित्वा शत्रून् भुङ्क्ष्व राज्यं समृद्धम् ।
मयैवैतं निहताः पूर्वमेव
निमित्तमात्रं भव सन्ध्याधिन् । ॥
३. क्षीणं च भीष्मं च जयद्रथं च
कर्णं तथान्यान्अपि योधवीरान् ।
मया हृतास्त्वं अहि मा ध्वधिष्ठा
मुष्यस्व, जेतासि रणे सपत्नान् ॥
संजय उवाच
४. एतच्छ्रुत्वा वननं केशवस्य
कृताञ्जलिर्येषमानः विरीटी ।
नमस्कृत्वा भूय एवाह कृष्णं
सगद्गदं भीतभीतः प्रणम्य ॥

अध्याय ३५
दर्शनाधिकारयोगः
सीमन्तवान् उवाच

१. गवा प्रगधेन तयार्तुनेर्ध

हन् परं दर्शितम्भाण्मयोगत्न ।

तत्रोमयं विधमनन्मयाय

यन्मे रात्रयेन न दृष्टार्त्तम् ॥

२. न घटयदायकैर् न दानैर्

न च क्रियाभिर्न तपोभिरपैः ।

णैरुतः दातव्यं भटं वृत्तोक्तं

इन्द्रे रात्रयेन पुनर्प्राप्तम् ॥

३. मा त ध्वगा, मा च निमृदमारो

दृष्टा ह्य धोऽमीहृदमश्रमेदम् ।

व्यवहृतीः प्रीतमताः पुनस्त्वं

तदेव मे ह्यमिदं प्रपश्य ॥

मंजय उवाच

४. इत्यर्जुने गामुजैरुत्पाद्यते

हरकं रूपं दर्शयामास भूतः ।

आश्वासयामास च भीतमेनं

भूत्वा पुनः सोम्यस्त्रपुरमहात्मा ॥

अर्जुन, उवाच

५. दृष्ट्वेदं मानुषं रूपं तव सौम्यं जनार्दन ।
इदानीमस्मि संवृत्तः सचेताः प्रकृतिं गताः ॥

श्रीभगवान् उवाच

६. सुदुर्दर्शमिदं रूपं दृष्टवानसि यन्मम ।
देवा अप्यस्य रूपस्य नित्यं दर्शनकौक्षिणः ॥
७. नाहं चेदैर्, न तपसा, न क्षणेन, न चेज्यया ।
शक्य एवंविधो द्रष्टुं दृष्टवानसि मां यथा ॥
८. भक्त्या त्यक्त्यया शक्य अहमेवंविधोऽर्जुन ।
ज्ञातुं द्रष्टुं च तत्त्वेन प्रवेष्टुं च परंतप ॥
९. मात्कर्मिण्ण् गतपरमो मद्भक्तः संगवर्जितः ।
निर्यैः सर्वभूतेषु यः स मामेति पाण्डव ॥

अध्याय ३४

प्रणतियोगः

अर्जुन उवाच

१. क्वांते हस्तिंश्च । न च प्रसिक्तं
जगत् प्रहृष्टवसुन्धरा न ।
रक्षोर्ग मीनानि दिवो इवन्ति
मते सम्यग्भि न मिदमेषाः ॥
२. नमो गजानन्यु तद्वद्वृत्तः
पुनश्च भूयोऽपि नमो नमस्ते ।
अनन्त ! देवेश ! जगत्पिताम !
ममभरं मदगत तत्परं वा ॥
३. तामदिदेवः पुरयः पुरयः
त्यक्त्य विश्वस्य परं निधानम् ।
येतामि येतं च परं च धाम
त्यया तनं विश्वमनभ्याम् ॥
४. नमः पुरस्तादभव शृष्टवसे
नमोऽस्तु ते तर्पेण ण्य मयि ।
अनन्तरिर्थाजितविजयस्य
मयै ममाग्रोपि मनोऽस्ति सर्वः ॥
५. तथेति मया प्रथमं यदुक्तं
हे कृष्ण । हे यादव । हे मथेति ।

अज्ञानता महिमानं तवेदं

मया प्रमादात् प्रणयेन वाणि ॥

६. यथावहासार्धम्यसत्कृतोऽसि

विहस-शाय्यासन-भोजनेषु ।

एकोऽथवाप्यच्युत । तत्समक्षं

तत्क्षामये त्वाम् महद्भ्रमप्रमेयम् ॥

७. पितासि लोकस्य चराचरस्य

त्वमस्य पूज्यश्च गुरुगंरीयान् ।

न त्वत्समोऽस्त्यभ्यधिकः कुतोऽन्यो

लोकत्रयेऽध्यप्रतिम-प्रभावः ॥

८. तस्मात्प्रणम्य प्रणिधाय कार्यं

प्रसादये त्वाम्भहमीशमीडयम् ।

पितृव पुत्रस्य सखेव सख्युः

प्रियः प्रियायार्हसि देव । सोढुम् ॥

९. भद्रेष्टपूर्वं हृषितोऽस्मि दृष्ट्वा

भयेन च प्रव्यथितं मनो मे ।

नयेय मे दमेय देव । स्वं

प्रसीद देवेश । जगन्निवास ! ॥

१०. किरीटिनं गदिनं चण्डालम्

दृष्ट्वा मि त्वा द्रष्टुमहं तथैव ।

तनैव रूपेण चतुर्भुजेन

सहस्रबाहो । मय विश्वमूर्ते ! ॥

अध्याय ३५
दर्शनाधिकारयोगः
धीभगवान् उवाच

१. मया श्रवणेन तत्तर्जुनेष्टं
 रूपं परं दर्शितमुभात्मयोगिन ।
 तत्रोमगं विश्वमनन्मयाय
 यन्मे तदन्वेत न दृष्टुर्म ॥
२. न वेदयज्ञाप्ययनैः न दनैः
 न च क्रियाभिः, न तपोभिरपि ।
 एतज्ज्ञः सत्यं भद्रं वृत्तोज्ञं
 इष्टं तदन्वेत कुरुप्रसीर ! ॥
३. मा ते श्रुत्वा, मा च सिद्धिभारो
 दृष्ट्वा रूपं धीमतीदृमप्रमेदम् ।
 श्रुत्वेन-भीः प्रमिगताः पुनस्तु
 तदेव मे रूपमिदं प्रपश्य ॥
 भजय उवाच
४. त्वत्तुर्न वामुदेदस्तथोक्त्वा
 त्वत्तु रूपं दर्शयामास भूयः ।
 आभासयामास च गीतमेतं
 भूत्वा पुनः सौम्यवपुर्महत्तमा ॥

५. दृष्ट्वैदं मासुपं रूपं तव सौम्यं जनार्दन !
इदानीमस्मि संश्रुतः सचेताः प्रकृतिं गतः ॥

श्रीभगवान् उवाच

६. सुदुर्दर्शमिदं रूपं दृष्टवानसि यन्मास ।
देवा अप्यस्य रूपस्य नित्यं दर्शनकाक्षिणः ॥
७. नाहं चेदैर्, न तपसा, न वानेन, न चेज्यया ।
शक्य एवैविधो द्रष्टुं दृष्टवानसि मां यथा ॥
८. भवत्वा त्वमन्यया शक्य अहमेवैविधोऽर्जुन ।
ज्ञातुं द्रष्टुं च तत्त्वेन प्रवेधुं च परंतप । ॥
९. मत्कर्मकृन् मत्परमो मद्भवतः संगवर्जितः ।
निर्वैरः सर्वभूतेषु यः स मायेति पाण्डव । ॥

अध्याय ३६

अनन्ययोगः

अर्जुन उवाच

१. मां मानसुषण्ण दे मातात्मनां परुणमते ।
ये ध्यायन्नात्मव्यापने तेन के योगिस्तमाः ॥

भीमगवान् उवाच

१. मयावेश्य मनो दे मां निर्व्यदुक्ता उवाचने ।
धृदवा परमोवेतान् ते मे युस्तनमा मनाः ॥
२. दे तत्तात्मनिर्देश्यस् अम्यजनं पदुषामते ।
गौद्रगमनिनये च कृटाधमचने भ्राम् ॥
४. मेनिवम्वेदिवपाम गौत्र ममबुद्धयः ।
न भ्रात्रुभनि मावेन गौभूतहित रनाः ॥
५. कवेतोर्ध्वगस्तगाम् अम्यजनमवनधेनताम् ।
अम्ययता हि मतिदुःखं देहाद्विरनायत ॥
६. दे तु माणि कर्माणि मयि गम्यस्य मन्पराः ।
भनःवेनैव योगेन मां ध्यायन्त उवाचने ॥
७. तेषामहं मबुद्धतां मृस्यु-मगार-सागरान् ।
भगमि न विरात्पार्थः मयावेतिनपेनसाम् ॥
८. मप्येव मन आधत्स्व मयि बुद्धि निवेशय ।
निचमिन्त्यमि मप्येव जग ऊर्ध्वं न मंशयः ॥

९. अथ चित्तं समाधातुं न शक्तोऽपि मयि स्थिरम् ।
अभ्यासयोगेन ततो मामिच्छास्तु धनंजय ! ॥
१०. अभ्यासेऽप्यसमर्थोऽसि मत्कर्मपरमो भव ।
मदर्थमपि कर्माणि कुर्वन् सिद्धिमवाप्स्यसि ॥
११. अथैतदप्यशक्तोऽसि कर्तुं मद्योगमाश्रितः ।
सर्वकर्मफलत्यागं ततः कुरु यत्तात्पर्यवान् ॥
१२. श्रेयो हि ज्ञानमभ्यासान् ज्ञानाद् ध्यानं प्रशिक्ष्यते ।
ध्यानात्कर्मफलत्यागम् त्यागाच्छान्तिरनन्तरम् ॥

अध्याय ३७

भमृतसिद्धियोगः

धीमगयान उद्यान

१. भेदोऽशं सन्निभानो मैत्रः कस्तन एव च ।
निर्ममो निरहेकारः समदुःखधुगः क्षमी ॥
२. मेनुष्टः ममो खोमी गतामा ददन्निधयः ।
मध्यपिनमतोपुष्टिर् यो मे भवतः स मे प्रियः ॥
३. सामाप्रोद्धिभत संका सोदाप्रोद्धिजते न नः ।
दृष्टामपमयोद्रेग्निं मुक्तो यः न न मे प्रियः ॥
४. भगवेषा दुषिदेष्ट उदासीनो गलप्यथ ।
सर्गारम्भपरित्यागो यो मरुत्तकन स मे प्रियः ॥
५. सा न हृष्यति न हेटि न सोचति न वादूहति ।
सुमागुभपरित्यागी भस्तिमान् च स मे प्रियः ॥
६. समः सखी च मित्रे च तया मानादमानयो ।
हीनोष्णमुगदुःखेषु समः सगवित्तजितः ॥
७. सुख्यनिन्दास्तुनिर्मोनी सनुद्यो येन केनचित् ।
अनिक्ता स्थिरमनिर् भक्तिमान्ये प्रियो नरः ॥
८. ये तु धर्म्यास्तानिदे यथोक्तं पशुसल्लत ।
भद्रयाना मत्परया भवनास्तऽनीर मे प्रियाः ॥

अध्याय ३८

क्षेत्राध्यायः

श्रीभगवान् उवाच

१. इदं शरीरं कौन्तेय । क्षेत्रमित्यभिधीयते ।
एतद् वो वेत्ति तं प्राहुः 'क्षेत्रज्ञ' इति तद्विदः ॥
२. क्षेत्रज्ञं चापि मां विद्धि सर्वक्षेत्रेषु भारत ।
क्षेत्रक्षेत्रज्ञयोर्ज्ञानं यत्तज्ज्ञानं मृतं मम ॥
३. तत्क्षेत्रं यच्च कादम्ब्यं यद्विकारि यतश्च यत् ।
स च या यत्प्रभावश्च तत्समासेन मे शृणु ॥
४. 'महाभूतान्वहंकरो बुद्धिरव्ययतमेव च ।
इन्द्रियाणि दशैकं च पञ्च चेन्द्रियगोचराः ॥
५. इच्छा द्वेषः सुखं दुःखं संपातश्चेतना धृतिः' ।
एतत्क्षेत्रं समासेन सविकारमुदाहृतम् ॥
६. यथा प्रकाशयत्येकः कृत्स्नं लोकमिमं रविः ।
क्षेत्रं क्षेत्री तथा कृत्स्नं प्रकाशयति भारत ! ॥
७. क्षेत्रक्षेत्रज्ञयोरेवम् अन्तरं ज्ञानचक्षुषा ।
भूतप्रकृतिमोक्षं च ये विदुर् यान्ति ते परम् ॥

अध्याय ३९.

ज्ञानं-सैयं-योगः

धीमगवान उवाच

१. गच्छात्तत्तमनाः पार्थ ! खेने युंन्ममाधयः ।
अगमय ममये मां यथा ज्ञात्वासि मरुद्वु ॥
२. ज्ञानं तद्वद्वै गतिज्ञानम् इदं वक्ष्याम्यहोयनः ।
यश्चागात्तेदं भूयोऽन्यत् ज्ञानमनाशिरने ॥
३. मनुष्यानां मरुद्वु वधिपुननि निद्वये ।
वपनासि निद्वानु वधिम्मां मति सत्यनः ॥
४. ' अमानिन्यमदंभित्ताम् अदिता शाज्जिराजंयम् ।
आगायोपमने दौने सैयंमातमविनिप्रदः ॥
५. इन्द्रियाण्येषु देहायम् अनद्वार एव न ।
जन्म-मृत्यु-जरा-व्याधि - दुःख-दोषानुदर्शनम् ॥
६. अगधित्अनभिप्रायः पुत्रदारयुदादिषु ।
निन्द्ये न ममचित्तावम् इष्टानिष्टोपपत्तिषु ॥
७. मयि ज्ञानन्ययोगेन शक्तिरप्यभिचारिणी ।
निदिष्टदेहामेवित्वम् अरनिर्जनमेतदि ॥
८. अप्यामज्ञाननित्यत्वे सत्त्वज्ञानार्थदर्शनम् ' ।
एतज्ज्ञानमिति प्रोचनम्; अज्ञानं यद्वतोऽन्यथा ॥

९. हेयं यत्तत्प्रवक्ष्यामि यज्ज्ञान्वामृतमश्नुते ।
 'अनादिमत्परं ब्रह्म न सन्तत्रामदुष्यते ॥
१०. सर्वतःपाणिपादं तन् सर्वतोऽक्षिशिरोमुखम् ।
 सर्वतःश्रुतिमद्भ्रोकं सर्वमावृत्य तिष्ठति ॥
११. सर्वेन्द्रियगुणाभासं सर्वेन्द्रियविवर्जितम् ।
 असक्त सर्वभृच्चैव निर्गुणं गुणभोक्तु च ।
१२. बहिरन्तश्च भूतानाम् अचरं चरमेव च ।
 सूक्ष्मत्वात् तद्विज्ञेयं दूरस्थं चान्तिके च तन् ॥
१३. अविभक्तं च भूतेषु विभक्तमिव च स्थितम् ।
 भूतभर्तु च तज्ज्ञेयं प्रतिष्णु प्रभविष्णु च ॥
१४. ज्योतिषामपि तज्ज्योतिस् तमसः परमुच्यते ।
 ज्ञानं हेयं ज्ञानगम्यं हृदि सर्वस्य धिष्ठितम् ॥
१५. इति क्षेत्रे तथा ज्ञानं हेयं चोक्तं समासतः ।
 मय्यस्मिन् एतद्विज्ञाय मय्यस्मावस्थोपपद्यते ॥

पुरुषप्रकृतियोगः

धीमगपान् उवाच

१. प्रवृत्तिं पुरुषं यैः सिद्धयन्तरी उभावि ।
विवासीत्य गुणोऽनेन सिद्धिं प्रवृत्तिर्ममवान् ॥
२. वानिकारपचतृन्वे हेतुः प्रवृत्तिरुत्पत्ते ।
पुरुषः गुणदुःखानां भोक्तृत्वे हेतुदृश्यते ॥
३. पुरुषः प्रवृत्तिरूपो हि भुङ्क्ते प्रवृत्तिर्वाङ्गुणान् ।
कारणे गुणसाक्षोऽस्य तदगधोविजग्मसु ॥
४. उपलब्धोऽनुमत्या य भर्ता भोक्ता महेश्वरः ।
परमात्मैति चाप्युक्तो देहेऽस्मिन्पुरुषः परः ॥
५. य एने धेति पुरुषे प्रवृत्तिं च गुणैः सह ।
सांखा वर्तमानोऽपि न न भूयोऽभिजायते ॥
६. प्रवृत्तैः च कर्माणि त्रियमाणानि सारतः ।
यः पश्यति तथात्मानम् भक्त्या ॥ पश्यति ॥
७. भनादिताम्रगुणभ्यान् परमात्माऽदमम्ययः ।
शरीरस्थोऽपि कीमत्य न करोति न लिप्यते ॥
८. यथा सांख्येन मीढम्याद् आकाशो नोपलिप्यते ।
मित्रादपि यतो देहे तथात्मा नोपलिप्यते ॥
९. ध्यानेनात्मनि पश्यन्ति केचिदज्ञमानमात्मना ।
अन्धं सान्धेन योगेन कर्मयोगेन चापरे ॥

१०. मन्ये त्वैवमजानन्तः श्रुत्वान्येभ्य उपासते ।
तेऽपि चातितरन्त्येव शृत्वा श्रुतिप्रायणाः ॥
११. समं सर्वेषु भूतेषु तिष्ठन्तं परमेश्वरम् ।
विन्द्यत्स्वविन्द्वन्तं यः पश्यति ॥ पश्यति ॥
१२. समं पश्यन् हि सर्वत्र समनस्वितगीश्वरम् ।
न हिनस्त्यात्मनारमानं सतो याति परां गतिम् ॥
१३. यदा भूतपृथग्भानम् एकरसमनुपश्यति ।
तदा एव च विस्तारं ब्रह्म संपश्यते तदा ॥

अध्याय ४१

त्रिगुणयोगः

धीमगदान उपाय

१. परं भूयः प्रत्यक्षं हि ज्ञानज्ञां ज्ञानमुत्तमम् ।
साक्षात्ता मुनयः सर्वे परं निर्दिष्टमो गताः ॥
२. इदं ज्ञानमुपधिष्य मम गाधर्मेमागताः ।
सर्वोऽपि नोपजादस्यं प्रत्ये ॥ अथ हि ॥
३. तस्मै राज्ञाय इति गुणाः प्रवृत्तिर्गमताः ।
निरुद्धा महाबाहो ! देहे देहिन्मन्त्रयम् ॥
४. अथ तस्मै निर्मलत्वात् प्रकाशकमनामयम् ।
गुणमन्त्रेण व्रजति ज्ञानमन्त्रेण चानयः ॥
५. राज्ञो राज्ञायकं विद्धि सृष्ट्यागङ्गासुदरायम् ।
तत्तिव्रजति कीन्तयः ! कर्ममन्त्रेण देहिनाम् ॥
६. तमहादानधं विद्धि मोहने सर्वदेहिनाम् ।
प्रमादात्प्रयतिशक्तिं तत्तिव्रजति भारतः ॥
७. सर्वे गुणे मेजयन्ति राज्ञः कर्मणि भारत !
ज्ञानमाह्वय ॥ तमः प्रमादे सेजयन्तुत ॥
८. राज्ञायैव हि भूय सर्वे भवन्ति भारत !
राज. सर्वे तमदेव, तमः सर्वं राज्ञाय ॥

९. सर्वद्वारेषु देहेऽस्मिन् प्रकाश उपजायते ।
ज्ञानं यदा तदा विद्याद् विवृद्धं सत्त्वमित्युत ॥
१०. लोभः प्रवृत्तिरारम्भः कर्मणामशमः स्पृहा ।
रजस्येतानि जायन्ते विवृद्धे भरतर्षभ ! ॥
११. अप्रकाशोऽप्रवृत्तिश्च प्रमादो मोह एव च ।
तमस्येतानि जायन्ते विवृद्धे कृष्णन्दन ! ॥
१२. यदा सत्त्वं प्रवृद्धे तु प्रलयं याति देहमृत ।
तदोत्तमविदां लोकान् अमलम्प्रतिपद्यते ॥
१३. रजसि प्रलब्धं कृत्वा कर्मसङ्घिषु जायते ।
तथा प्रलीनस्तमसि मूढयोनिषु जायते ॥
१४. कर्मणः सुकृतास्याहुः सात्त्विकं निर्मलं फलम् ।
रजसस्तु फलं दुःखम् अज्ञानं तमसः फलम् ॥
१५. सत्त्वात्मजायते ज्ञानं रजसो लोभ एव च ।
प्रमादमोहौ तमसो भवतोऽज्ञानमेव च ॥
१६. ऊर्ध्वं गच्छन्ति सत्त्वस्था मध्ये तिष्ठन्ति राजसाः ।
जघन्यगुणभृतिस्था अधो गच्छन्ति तामसाः ॥
१७. नाह्यं गुणेभ्यः कर्तारं यदा श्रद्धाऽनुपश्यति ।
गुणेभ्यश्च परं वेत्ति मद्भावं सोऽधिगच्छति ॥
१८. गुणानेतानतीत्य ब्रून् देही देहसमुद्भवान् ।
जन्ममृत्युजरादुःखैर् विमुक्तोऽमृतमश्नुते ॥

अध्याय ४२

गुणार्त्तनयोगः

अर्जुन उवाच

१. नैरिहैतद्विगुणानेकान् मर्तिनो मर्ति प्रभो !
विमाणाः कथं येनान् धेनुगुणानभिनर्तये ?

धीमणवान् उवाच

२. प्रकाशो यः प्रकृतिश्च मोहमेव च वल्ग्वन !
स द्वेष्ट मयूतानि न भिषूतानि वीर्यवति ॥
३. उदासीनरदासीनो गुणैर्यो न विचान्यते ।
'गुणा वर्तन्ते' इत्येव योऽस्तिष्ठति नैवते ॥
४. समदुःखगुणः समस्यः समलोष्टसमकायनः ।
सुखप्रियाप्रियो धीरम् सुखनिन्दासमोऽनुक्तिः ॥
५. मानासमानयोगसुखम् सुखो सिद्धादिषाधोः ।
तर्कान्धपरिक्वली गुणार्त्तनः स उच्यते ॥
६. मां च योऽव्यभिचारेण ज्ञानिनयोगेन मेवते ।
ए गुणानुरागनीन्वितान् मद्गमूढाय कथते ॥
७. मद्गणो हि प्रविष्टाऽहम् अमृतस्वाययस्य च ।
दाभनस्य च धर्मस्य गुरास्यैकान्तिरस्य ॥ ॥

१. ऊर्ध्वमूलमघःशास्त्रम् अर्थस्य प्राहुरव्यम् ।
उन्दासि यस्य पर्णानि यस्तं वेद स वेदवित् ॥
२. अधधोर्ध्वं प्रसृतास्तस्य शाखाः
शुण्णप्रवृद्धा विषयप्रवालाः ।
अधश्च मूलम्यनुमंततानि
कर्मानुबन्धीनि मनुष्यलोके ॥
३. न रूपमस्येह तथोपलभ्यते
नान्तो न चादिर्न च संप्रतिष्ठा ।
अभात्यमेनं सुविस्मृमूलम्
असद्वशेषेण हृदयं छित्त्वा ॥
४. ततः पदं तत्परिमार्गितव्यं
यस्मिन्माता न निवर्तन्ति भूयः ।
तमेव चार्थं पुरुषं प्रपद्ये (त्)
५. निर्मानिमोहा जितसङ्गदोषा
अभात्यनित्या विनिर्मुक्तकामाः ।
द्वन्द्वविमुक्ताः सुखदुःखसङ्गैर्
गच्छन्त्यमूढाः पदमव्ययं तत् ॥
६. न तद्भासयते सूर्यो न शशाङ्को न पशवकः ।
यदसत्त्वा न निवर्तन्ते तद्दाम परमं मम ॥

भगवद्-प्रात्म-स्वरूप-योगः

धीमगवान् उवाच

१. ममेतज्ज्ञो जीवन्नेकं जीवभूतः सत्त्वजनः ।
मनश्चक्षुर्नान्दर्यात् प्रवृत्तिस्थानि कर्तुनि ॥
२. शरीरं यदाद्योनि यथाऽनुकामदीश्वरः ।
एहीषितानि मयानि तानुगैश्चानिवातयान् ॥
३. धीमते यधुः सर्वज्ञे च त्वमे प्रज्ञप्तैव च ।
अभिष्टाव ममध्याने विषयानुत्पत्तये ॥
४. उन्मथामग्ने दिव्ये शशि भुवने च गुणान्वितम् ।
विमूढा तानुसदृशेन वक्ष्यमि हानवधुवः ॥
५. मन्त्रो यो ग्लिघ्ने पश्यन्मन्त्रमव्यादिषत् ॥
मन्त्रोऽगृह्णात्माना नैव पश्यन्त्यपेक्षकः ॥
६. यदादिभ्यगने ततो जगद्भ्रमयन्नेकितम् ।
यद्यन्ममि यथाप्रो ततोऽजो विद्धि मामकम् ॥
७. नामादिद्य च भूतानि धारयाम्यहमोजगता ।
पुणर्मि चोक्षीः सर्वाः सोमो भूया रक्षात्मकः ॥
८. अहं वैश्वानरो भूया प्राणिनां देहमाधितः ।
प्राणापानमामानुक्तः पञ्चाङ्गमे चतुर्विधम् ॥
९. सर्वस्य आहं हृदि निविदिष्टो
मत्तः स्मृतिर्ज्ञानमपेक्षने च ।
वेदैश्च सर्वहमेव वेद्यो
वेदान्तकृद् वेदधिदेव चाहम् ॥

अध्याय ४५

पुरुषोत्तमयोगः

श्रीभगवान् उवाच

१. इदमिदं पुरुषो लोके क्षरद्याश्चर एव च ।
क्षरः सर्वाणि भूतानि कूटस्थोऽक्षर उच्यते ॥
२. उत्तमः पुरुषस्त्वन्यः परमात्मेत्युदाहृतः ।
यो लोकत्रयमाविश्य विमर्शय्य ईश्वरः ॥
३. यस्मिन्क्षरमतीतोऽहम् अक्षरदपि चोत्तमः ।
अतोऽस्मि लोके वेदे च प्रथितः पुरुषोत्तमः ॥
४. यो माम् एवमसंपूहो जानाति पुरुषोत्तमम् ।
॥ सर्वेकस्मज्जति मां सर्वभावेन भारत ॥
५. इति गुह्यतमं शास्त्रम् इदमुक्तं मया नमः ।
एतदब्रुवन्वा शुद्धिमान् स्यान्त कृतकृत्यश्च भारत ॥

अध्याय ५६

सर्गद्वययोगः

धीमगवान् उवाच

१. द्यौ मृण्मयीं लोकैर्दमिन् देव भागुर एव य ।
देवी मेरुद्विमेधाय विष्ण्वाद्यागुरी मया ॥
२. अथ गगनेद्युष्टिर् हानजोग्गभ्यस्त्वितिः ।
दध्ने दमध यज्ञस्य साय्यापन्नस्य आर्द्रवम् ॥
३. अद्विगा मत्समकोधम् त्यागः शान्तिरपैक्षुनम् ।
दया भूतेन्दुतोद्युवो मार्दवी ह्रीर्भक्तानाम् ॥
४. मेघ. क्षमा वृत्तिः शीघ्रम् अरोहो मातिमानिता ।
भवन्ति मेरुद्वे देवीन् अभिजातास्य भारत !
५. देवी विस्तरदाः प्रीत्या, भागुरी पार्थ ! मे धृगु ।
(मा द्युयः ; मेरुद्वे देवीन् अभिजातोऽग्नि पाण्डव !
६. दम्भो दण्डोऽतिमानध कोध पाठ्यमेव य ।
अज्ञाने चाभिजातस्य पार्थ ! मेरुद्वे भागुरीम् ॥
७. प्रवृत्ति य निवृत्ति य अना न विदुरागुराः ।
न शीघ्रे नापि चाचारो न सत्ये तेषु शिष्ये ॥
८. असत्यम्अप्रतिष्ठं न अगदादुरनीश्वरम् ।
अपरस्परगभूतं किमन्यत्क्षमहेतुकम् ॥

९. एतां दृष्टिमवष्टभ्य नष्टरमानोऽप्यबुद्धयः ।
 प्रभवन्त्युग्रकर्माणि धराय जगतोऽहिताः ॥
१०. काममाश्रित्य दुष्पूरं दम्भमानमदान्विताः ।
 मोहाद् गृहीत्वाऽवस्थादान् प्रवर्तन्तेऽशुचिवताः ॥
११. चिन्ताम् अपरिमेयां च प्रलयान्तिगमुपाश्रिताः ।
 कामोपभोगपरमा एतावदिति निश्चिताः ॥
१२. भाशाभाशशतैर्वद्धाः कामक्रोधपरायणाः ।
 हृन्ते काममोगार्थम् अन्यायेनार्थस्तथान् ॥

अध्याय ४३

आसुरसंकल्पयोगः

धीमगयान् उवाच

१. भवार्थरहितं भवेत् तज्जन्तं ये नरो जनाः ।
दमभादेकतर्गपुराः कामरागज्जन्तिनाः ॥
२. कर्मजन्तः क्षीरस्य भूतमासमयेतमः ।
मा भैताः क्षीरस्य तान् विदधामुनिधयान् ॥
३. ' इदमव मया स्त्रियन् इमं प्राग्मे मनोरथम् ।
इदमानीदमपि मे भविष्यति पुनर्धनम् ॥
४. भगो मया हन. वायु इनिषे वापरागि ।
ईधतेऽहमहं भोगी निहोऽहं चक्रान्मुनी ॥
५. आउपाऽभिजनानरि, कोऽभ्योऽस्ति मरुतो मया ।
नक्षे दमगमि मोदिषे' इत्यहनिमोहिताः ॥
६. भनैकवितरिप्रान्ता मोहवापरागिनाः ।
प्रयुक्ता कामभोगेषु वनम् निरवेऽनुगो ॥
७. आत्मगमविनाः स्वर्गा धनमानमदानिना ।
यजन्ते नामयज्ञेन दम्भेनातिथिपूर्वम् ॥
८. अहंकार यत्तं दर्व काम कोपं च रोहिताः ।
भामात्मपरदेहेषु प्रद्विषन्तोऽभ्यागृहाः ॥

९. न मां दुष्कृतिनो मूढाः प्रपद्यन्ते नराधमाः ।
माययाऽपहृतज्ञाना आसुरं भावमाश्रिताः ॥
१०. तानहं द्विषतः कूरान् संसारेषु नराधमान् ।
शिवान्यत्र स्रमशुभान् आसुरीष्वेव योनिषु ॥
११. आसुरीं योनिमापद्या मूढा जन्मनि जन्मनि ।
सामप्राप्यैव कौन्तेय । ततो यन्त्यधमां गतिम् ॥
१२. त्रिविधं नरकस्येदं द्वारं नाशनमात्मनः ।
कामः क्रोधस्तथा लोभश्च तस्मादेतत्त्रयं त्यजेत् ॥
१३. एतैर्विमुक्तः कौन्तेय । तमोद्वैरैस्त्रिभिर्नरैः ।
आचरत्यात्मनः श्रेयम् ततो याति परां गतिम् ॥

गुणसंख्यानयोग

श्रीभगवान् उवाच

(१)

१. ज्ञानं ज्ञेयं परित्यज्य त्रिविधा कर्मचोदना ।
करणं कर्म कर्तेति त्रिविधः कर्मसंग्रहः ॥
२. ज्ञानं कर्म च कर्ता च त्रिविधं गुणभेदतः ।
प्रोच्यते गुणसंख्याने यथावच्छृणु तान्यपि ॥
३. सर्वभूतेषु यैर्भेदं भाषमव्ययमीक्षते ।
अविभक्तं विभक्तेषु तज्ज्ञानं विद्धि सात्त्विकम् ॥
४. पृथक्त्वेन तु यज्ज्ञानं नानाभावात् पृथग्विधान् ।
यंति सर्वेषु भूतेषु तज्ज्ञानं विद्धि राजसम् ॥
५. यत्तु कृत्स्नवदेकस्मिन् कार्यं सक्तमभेदतुल्यम् ।
अतत्त्वार्थ्यदप्य च तत्तामसमुदाहृतम् ॥
६. नियतं साहचर्यितम् अरण्येषुतः कृतम् ।
अफलोपेक्षुना कर्म यत्तत्सात्त्विकमुच्यते ॥
७. यत्तु कामेषुना कर्म साहचर्येण वा पुनः ।
क्रियते बहुलायासं तदराजसमुदाहृतम् ॥
८. अनुबन्धं क्षयं हिंसाम् अनपेक्ष्य च पौष्ट्यम् ।
मोहादामभ्यते कर्म यत्तत्तामसमुच्यते ॥

(३)

१९. सुखं त्विदानीं त्रिविधं शृणु मे भरतर्षभ !
अभ्यासाद् रमते यत्र दुःखान्तं च निगच्छति ॥
२०. यत्तदग्रे विषमिव परिणामेऽमृतोपमम् ।
तत्सुखं सात्त्विकं प्रोक्तम् आत्मबुद्धिप्रसादजम् ॥
२१. विषयेन्द्रियसंयोगात् यत्तदग्रेऽमृतोपमम् ।
परिणामे विषमिव तत्सुखं राजसं स्मृतम् ॥
२२. यदग्रे चानुबन्धे च मुदो मोहवमात्मनः ।
निशालस्यप्रमादोत्थं तत्तामसमुदाहृतम् ॥

(४)

२३. आहारस्त्वपि सर्वस्य त्रिविधो भवति त्रियः ।
यश्चरतपरतया दानं तेषां भेदमिदं शृणु ॥
२४. आयुः-सत्य-बलसौम्य - सुख-प्रीति-विवर्धना ।
रस्याः श्रिग्धाः स्थिरा हृदा आहाराः सात्त्विकप्रियाः ॥
२५. कटुवन्त-लघुपायुष्ण - तीक्ष्ण-रूक्ष-विदाहिनः ।
आहारा राजसस्येष्टा दुःखशोकामयप्रदाः ॥
२६. दातव्याम गतरसं पूति पर्युषितं च यत् ।
उच्छिष्टमपि चापेक्ष्यं भोजनं तामसप्रियम् ॥
२७. अफलाकाङ्क्षिमिर्यक्षो विधिदृष्टो य इज्यते ।
यद्व्यमेवेति मनः समाधाय स सात्त्विकः ॥
२८. अभिसंधाय तु फलं दम्भार्थमपि चैव यत् ।
इज्यते भरतधेष्ट ! तं यत्नं विद्धि राजसम् ॥

३९. न तदस्ति पृथिव्यां वा दिवि देवेषु वा पुनः ।
सत्त्वं प्रकृतिर्जैर्मुक्तं यदेभिः स्यात् त्रिमिर्गुणैः ॥
४०. दे नैव सात्त्विका माया राजसास्तमसाश्च दे ।
मत्त एवेति तान्निदि न त्वहं तेषु, ते मयि ॥
४१. त्रिमिर्गुणमवैर्भावैर् एभिः सर्वमिदं जगन् ।
मोहिते नाभिजानाति मामेभ्यः परमद्वयम् ॥
४२. दैवी ह्येषा गुणमयी मम माया दुरत्यया ।
मामेदं ये प्रपद्यन्ते माम्प्राप्तेषां तरन्ति ते ॥

अध्याय ८०

ग्रामनिर्देशयोगः

धीमगवान् उवाच

१. ॐ गच्छाति निर्देशो ब्रह्मण्यविधाः स्मृतः ।
ब्राह्मणसंज्ञ वेदाय यज्ञाय विहिताः पुनः ॥
२. तस्मादग्निगुह्याय यज्ञ-दान-तप-विद्याः ।
प्रवर्तन्ते विधानोदनाः सप्तर्षि ब्रह्मर्षिणाम् ॥
३. तदित्यनभिगोपाय कर्तुं यज्ञ-तप-विद्याः ।
दान-विद्याश्च विविधाः क्लृप्तं मोक्षसाधुभिः ॥
४. राट्पदे साधुमाने च तद्विन्देनम्रयुक्कते ।
प्रदाने कर्मणि तथा सच्छुद्धः पार्थ । युज्या ॥
५. यज्ञे तपसि दाने च विपत्तिः तदिति गोचरं ।
कर्मैव तदर्थोय तदित्येताभिधीयते ॥
६. भद्रदया दुरो दत्तं तास्तप्तं कृतं च यत् ।
अगदित्युच्यते पार्थ । न च तन्मेष्य मो दह ॥

अध्याय ५१ त्यागमीमांसायोगः

अर्जुन उवाच

१. संन्यासस्य महाबाहो ! तत्त्वमिच्छामि वेदितुम् ।
त्यागस्य च हर्षिकेश ! पृथक् केशिनिपूदन । ॥

श्रीभगवान् उवाच

२. काम्यानां कर्मणां न्यासं संन्यासं कवयो विदुः ।
सर्व-कर्म-फल-त्यागं प्रादुर्दृष्ट्वा च विचक्षणाः ॥
३. त्याग्यं दोषवदित्येकं कर्म प्रादुर्मनीषिणः ।
यज्ञ-दान-तपःकर्म न त्याग्यमिति चापरे ॥
४. निश्चयं शृणु मे तत्र त्यागो भरतपुत्रतम !
त्यागो हि पुरुषव्याघ्र ! त्रिविधः सप्रसूतितः ॥
५. यज्ञ-दान-तपःकर्म न त्याग्यं कार्यमेव तत् ।
यज्ञो दानं तपश्चैव पावनानि मनीषिणाम् ॥
६. एताव्यपि तु कर्माणि सक्तं त्यक्त्वा फलानि च ।
कर्तव्यानीति मे पार्थ ! निश्चितं मतमुत्तमम् ॥
७. नियतस्य तु संन्यासः कमेणो नोपपद्यते ।
मोहात् तस्य परित्यागम् तामसः परिकीर्तितः ॥
८. दुःखमित्येव यत्कर्म कार्यकलेशभयान् त्यजेत् ।
स कृत्वा राज्ञं त्यागं नैव त्यागफलं लभेत् ॥

૧. વા. ૧. ૨૧ મન્યો ભવતી ૨. ૨. ૧. ૧.

સાત સ્વાત્તા વર્તે પૈત મ ત્યાગઃ શ્રાવિતો મતઃ ॥

૧૦. ન દેશવદુત્તે વર્તે વૃત્તે નાતુરમતે ।

મ્યાતી મારગમાર્તિતો મેવાતી મિષ્ણવતઃ ॥

૧૧. ॥ દિ દેશવદુત્તે વર્તે મ્યદુ વર્તેમ્યદેવાઃ ।

સાતુ વર્તેમ્યદેવાતી ॥ મ્યાતીમ્યદેવાતી ॥

૧૨. અનિરિત્તે મિત્તે મ ત્રિવિત્તે વર્તેવાઃ વર્તુ ।

માત્યવર્તેમિત્તો વર્તેવાઃ ન તુ મ્યદેવાતી વર્તિત્ત ॥

अध्याय ५२

नैष्कर्म्यसिद्धियोगः

श्रीभगवान् उवाच

१. परैतानि महाबाहो । कारणानि निबोध मे ।
संख्ये कृतान्ते प्रोक्तानि सिद्धये सर्वकमेणाम् ॥
२. अधिष्ठाने तथा कर्ता कर्णं च पृथग्विधम् ।
विविधाश्च पृथक्चेष्टा र्वैवं चैवात्र पद्यमम् ॥
३. शरीरयाप्तानोभिर्यन् कर्म प्रारभते नरः ।
न्याय्यं वा विपरीतं वा पश्येत् तस्य हेतवः ॥
४. तत्रैवं सति कर्तारम् आत्मानं केवलं तु यः ।
पश्यत्यवृत्तबुद्धित्वान् न स पश्यति दुर्मतिः ॥
५. यस्य नाहंकृतो भावो बुद्धिर्यस्य न लिप्यते ।
हृषापि स इमोल्लोकान् न हन्ति न नियम्यते ॥
६. शराद्यतबुद्धिः सर्वत्र जितात्मा विगतस्पृहः ।
नैष्कर्म्यसिद्धिं परमां संन्यप्नोति भिगच्छति ॥

अध्याय २५

प्रमादयोगः

धीभगवान् उवाच

- १ इदं मे नापराधं मत्प्रसादं वदामि ।
न चापुनरिहं वाच्यं न च मां मोहयन्मूर्ख ॥
- २ न इदं वामे मुने मत्प्रसादं विधत्तु ।
मर्त्या मयि परं कृतं मामेवैवमवाचतः ॥
- ३ न च त्वमस्मिन्नुद्येयं कश्चिदपि श्रितव्यतः ।
मर्त्या न च मे सम्भारं अन्यः प्रियतमो भुवि ॥
- ४ अथायत्नं न मे इमे भर्तृ नैतादृशादृशः ।
तज्यतेन मयाहम् इह- इयाम् इति मे मतिः ॥
- ५ भद्रान्भजन्मूढश्च भुङ्क्तेवादि नो नमः ।
मोहोऽपि भुङ्क्तः सुमौर्वेकश्च प्राप्नुयात्पुण्यकर्मणाम् ॥
- ६ कश्चिन्मन्दबुद्धो वाच्यः । तद्वैकाद्येन चेतसा ।
कश्चिन्मन्दबुद्धोऽपि प्रवक्तुं धनंजय ॥

अर्जुन उवाच

- ७ नमो मोहः स्मृतिर्लब्धा तत्प्रसादान्मयाप्युतः ।
स्मिन्नोऽस्मि गतमन्दहः कश्चिद्ये वचने त्वि ॥

अध्याय ५३

ब्रह्मसिद्धियोगः

भीमगवान् उवाच

१. त्रिदिं प्राप्तो यथा ब्रह्म गच्छतीति निषेध मे ।
तन्मोक्षेन वीक्ष्येयः निष्ठा इत्येतत् या वर ॥
२. वृद्धा विदुषा युक्तो वृषाऽऽमाने नियम्य न ।
क्षेत्रीन्द्रियवर्गवत्त्वा रात्रौ चोत्सृज्य न ॥
३. विविधानेति कृपासी यासावत्यमानतः ।
भयानयोग्यो नियं दैत्यो नमुपाधिः ॥
४. अहंकारं हरे हरे कामे कोने परिणम्य ।
विमुक्त निमग्नः घन्तो ब्रह्मभूयान् कल्पते ॥
५. ब्रह्मभूतः प्रगवासा न क्षीयति न वाह्यति ।
समः तौतु भूतु मद्रक्ति मभने पराम् ॥
६. भक्त्या मामभिजानन्ति यास्तु न धारिन् तत्वनः ।
ततो मां तत्ततो ह्यथा विज्ञे मदनन्तरम् ॥
७. सर्वकर्माणि तदा कुर्वीतो मूढपापयः ।
मत्प्रसादादवाप्नोति साधते परमव्ययम् ॥
८. येतदा सर्वकर्माणि मयि र्जन्यस्य मत्परः ।
सुद्धियोगमुपाधिन्य मन्त्रितः सततं भवे ॥

१. मरिचतः सर्वदुर्गतिं मन्त्रगण्डानां नरिष्यति ।
अथ चेन् स्वर्गद्वेषतान् ॥ धोष्यति विनश्यति ॥
१०. गदहंकारमाश्रित्य 'न शोऽस्य' इति मन्यते ।
मिथैव व्यासायस्ये प्रश्रितित्वां निबोधयति ॥
११. स्वभावेन कर्मेत्येव । निबद्धः स्तिन कर्मणा ।
कर्तुं नेष्यति कर्मोद्धान् कुरित्याम्यनगोऽपि नत् ॥
१२. 'मिथः' सर्वभूतानां हरेर्नेऽर्जुन ! निवृत्ति ।
श्रामयन् सर्वभूतानि ख्यप्रसन्नानि मायया ॥
१३. सर्वान् दारुणं मण्डं सर्वभावेन भास्यते !
नम्रगामान् पतं दान्निं स्वानं प्रारब्धं शासनम् ॥
१४. इति ते ज्ञानमज्यानि गुणान् गुणानरे दत्ता ।
विमृश्यैतच्छास्त्रेण यथेष्टमि तया वृत् ॥
१५. सर्वगुणनमं ब्रूयः शृणु मे परम वनः ।
दत्तोऽसि मे दत्तमिति ततो वक्ष्यामि तं हितम् ॥
१६. मग्मना भव मद्रक्तो मयायी मां नमस्कृत ।
मामेवैष्यति तस्य तं प्रविजाने श्रियोऽपि मे ॥
१७. सर्वधर्मान् परित्यज्य मामेकं दारणं ब्रज ।
अटं स्था सर्वपापेभ्यो मोक्षयिष्यामि मा शुचः ॥

अध्याय २५

धसादयोगः

सीधगगान उवाच

१. इह न साधनानां नाभयनाय कथावत ।
न चाष्टधुरो नाग्ये न च सी शोऽप्यगुनि ॥
२. न हः काम गुणे मदभक्तैर्मिथस्यति ।
भक्तिं मयि वरं कृता मामेवैश्वर्यनेत्रयः ॥
३. न च नामान्तरगुणेषु कथमे प्रियवृत्तमः ।
भक्तिं न न मे लज्जार्हं शत्रवः प्रियनये भुवि ॥
४. शार्दूल च य इव धर्मो गीतादमाख्याः ।
लज्जार्हं कृतार्हम् इवः इवाम् इति मे मतिः ॥
५. धृष्टासुभनपूयस्य भृशुवारणि नो नरः ।
गीडणि मुक्तः शुभैर्जीवान् आनुयातुगवर्मणाम् ॥
६. कश्चिन्मनश्चूतं पार्थ । तर्कपादेन चेतसा ।
कश्चिदलनममोहः प्रणश्य भवेन्नय ॥

अर्जुन उवाच

७. नमो मोहः स्मृतिर्लब्धा त्वग्र्यादान्नवाद्युत ! ।
स्मृतोऽस्मि गगसन्नेहः कश्चिदे वचने नः ॥

उपमंसारः

संक्षय उवाच

१. इत्यहं वासुदेवस्य पाथस्य च महान्मनः ।
संगादमिममश्रौषम् अरुमुने रोमहर्षणम् ॥
२. स्वागप्रसादाच्छृण्वन् एनस्तुघमहं परम् ।
गंगे योगेभरन्तुजान् साधनिकथनः स्वयम् ॥
३. राजन् ! गंसृज्य गंसृज्य गंगादमिममश्रुणम् ।
केदावार्हजयोः पुन्यं हृष्यामि न मुदुर्मदुः ॥
४. तच्च गंसृज्य गंसृज्य कर्मत्वत्पुनं हरेः ।
विहमयो मे महान् राजन् ! हृष्यामि न पुनः पुनः ॥
५. यत्र योगेदारः शृण्वो यत्र पाथो भगुर्भरः ।
तत्र धीर्द्विजयो भूतिर् धृग नानिर्मेनिर्मम ॥

इति श्रीभगवद्गीतापणिपत् समामा ।

प्रथम-वर्गिजानाय गीतामृतदुहे नमः ।

वासुदेवमुने देव कृष्ण वंदे जगद्गुरुम् ॥

ॐ नमस्तस्मै नमः ॥

संकलिता भगवद्गीता

श्लोक चरणसूचिः

गीताश्लोक चरणमृचि

(उपमेहारना अध्याय भाटे उप^० लब्धं छे)

मूल क्रम	श्लोकचरण	संकलित क्रम
१३-२९	अकर्तारं स पश्यति	४०-६
४-१७	अकर्मणश्च योद्धव्यम्	१४-३
४-१८	अकर्मणि च कर्म यः	१४-४
२-२	अकीर्तिकरम् अर्जुन ।	३-२
२-३४	अकीर्तिं चापि भूतानि	३-५
२-२४	अक्लेशोऽशोष्य एव च	६-१३
८-३	अक्षरं मया परमम्	२५-२
१०-३३	अक्षराणामक्षरोऽस्मि	३०-७
१५-१८	अक्षरादपि चोत्तमः	४५-३
८-२४	अग्निज्योतिरहः सूर्यः	२६-३
३-१६	अघातुर् इन्द्रियसामः	१५-७
१३-१५	अघरं धरमेव च	३९-१२
७-२८	अवलोक्य मनात्मनः	६-१३
४-३९	अचिरेणादिसंचलति	१६-१
२-२४	अच्छेद्योऽयमदाहोऽयम्	६-१३
११-४१	अज्ञानता महियानं त्वेदम्	३४-५
२-२०	अजो नित्यः शाश्वतोऽयं पुराण	६-९

४-६	भञ्जः ॥ ३ ॥ भञ्जः	१३-६
१-१०	भञ्जः ॥ ३ ॥ भञ्जः	१६-३
१६-४	भञ्जः ॥ ३ ॥ भञ्जः	१६-६
१६-१६	भञ्जः ॥ ३ ॥ भञ्जः	१६-१६
११-११	भञ्जः ॥ ३ ॥ भञ्जः	१६-८
१-१६	भञ्जः ॥ ३ ॥ भञ्जः	१६-११
५-१५	भञ्जः ॥ ३ ॥ भञ्जः	१६-८
८-९	भञ्जः ॥ ३ ॥ भञ्जः	१६-११
१२-८	भञ्जः ॥ ३ ॥ भञ्जः	१६-८
१८-१३	भञ्जः ॥ ३ ॥ भञ्जः	१६-१६
१४-११	भञ्जः ॥ ३ ॥ भञ्जः	१६-११
१५-१८	भञ्जः ॥ ३ ॥ भञ्जः	१६-१३
६-१८	भञ्जः ॥ ३ ॥ भञ्जः	१६-१६
८-१८	भञ्जः ॥ ३ ॥ भञ्जः	१६-११
१-८	भञ्जः ॥ ३ ॥ भञ्जः	१६-१६
१-१६	भञ्जः ॥ ३ ॥ भञ्जः	१६-१३
१२-९	भञ्जः ॥ ३ ॥ भञ्जः	१६-१६
१८-५८	भञ्जः ॥ ३ ॥ भञ्जः	१६-१६
२-११	भञ्जः ॥ ३ ॥ भञ्जः	१६-१६
२-१६	भञ्जः ॥ ३ ॥ भञ्जः	१६-१६
१०-४२	भञ्जः ॥ ३ ॥ भञ्जः	१६-११
६-४२	भञ्जः ॥ ३ ॥ भञ्जः	१६-१६
१-१०	भञ्जः ॥ ३ ॥ भञ्जः	१६-१३

१८-७०	अपेक्षितं च य इतिम्	१८-४
११-११	अवन्ति विभक्तोन्मुखम्	३१-९
११-३७	अकृत् ! देवता ! अर्धधाम !	३८-२
११-१९	अनन्तवापम् अन्तिर्गन्धम्	३२-८
१-१६	अनन्तविशेषं राजा	४-४
११-८०	अनन्तरीयांमिन्विद्यमानम्	३४-४
१०-२९	अनन्तधामिन् मानानाम्	४-४
८-१४	अनन्तधेनाः कृत्तम्	२५-१२
९-२३	अनन्त्याधितवन्तां माम्	२८-१५
१२-६	अनन्देनैव योगेन	३६-६
१२-१६	अनन्तेभः पुनिर्दधः	३७-८
१८-२५	अनन्तेषु च पौष्टम्	८९-८
१३-८	अनन्तम् एव च	३९-५
६-६	अनात्मनस्तु मंथुष्ये	२०-६
१३-३१	अनादिन्वाप्तिर्गुणत्वात्	४०-७
१३-१२	अनादिमात्-पदे वक्ष्य	३९-९
११-१९	अनादिमयान्मन्मन्तार्थम्	३२-८
२-२	अनार्थानुष्ठानार्थम्	३-२
२-१८	अनादिनोऽप्रमेयस्य	६-७
६-१	अनाधितः चमपलम्	२०-१
१२-१९	अनिर्केतः स्थिरमनिः	३७-७
३-३६	अनिच्छद्यपि वार्त्तेय !	१२-३
९-३३	अनित्यममुं लोकम्	२८-२६

१८-१२ अनिष्टमिष्टं मिथं च	५१-१२
३-३१ अनुनिष्ठन्ति मानवाः	११-१२
१७-१५ अनुदेगकरं वाक्यम्	४९-३१
१८-२५ अनुबन्धे ध्वने हिंगाम्	४९-८
१६-१६ अनेकचित्तविभ्रान्ताः	४७-६
६-४५ अनेकजन्ममगमिद्वः	२३-१३
११-१० अनेकदिन्यामरणम्	३१-९
११-१६ अनेकवाहुरपवयनेत्रम्	X-X
११-१० अनेकवयनयनम्	X-X
११-१० अनेकार्भुतदमेनम्	X-X
३-१० अनेम प्रसविष्यधम्	१५-१
११-८ अनेनैव स्वचक्षुषा	३१-७
८-५ अन्तर्वाले च मामेव	२५-३
१३-३४ अन्तरं क्षानचक्षुषा	३८-७
७-२३ अन्तवन् तु पल्लं तेवाम्	२४-८
२-१८ अन्तवन्ता इमे देहाः	६-७
३-१४ अमाद्वन्ति भूतानि	१५-४
१८-६९ अन्यः प्रियतरो भुवि	५४-३
८-२६ अन्यथाऽऽवर्तते गुणः	२६-५
२-२२ अन्यानि मयानि नवानि देही	६-११
१६-१२ अन्यायेनाधर्मैक्यान्	४६-१२
१-९ अन्यं च यद्वयः श्रुताः	X-X
१३-२५ अन्यं त्वेवमज्ञानन्तः	४०-१०

११-२४ अन्धं गच्छेन्न योगिनः	८०-१.
४४ आरं भावो जम्भ	११-४
१६-८ अरत्नसमीपम्	८६-८
६-३० आरं निष्ठाद्वयः	१५-१५
७-५ आरं विनयान्तरम्	३८-३.
१-१० अरयोर्म तदमात्रम्	४-४
११-१३ अरथ्यः, वरं वरः	३१-११
१७-२६ अरथ्येऽथ वरं वरं	४९-३८
४-२९ अराने सुदृष्टिं प्रकम्	१५-१६
९-३० अरिं वरं गुदुचाराः	२८-३३
४-३६ अरिं वरं वरं वरं	१६-५
१-३५ अरिं वरं वरं वरं	३-८
१४-१३ अरुणोऽप्रवृत्तः	८१-११
६-३८ अरुणो महावहः	३३-६
९-३ अरुणो मा निर्वर्तत	३३-३
६-३७ अरुणो योगमस्तिदिम्	३३-७
१८-२३ अरुणोऽप्युता वरं	८९-६
१७-११ अरुणोऽप्युता वरं	४९-२७
१७-१७ अरुणोऽप्युता वरं	४९-३३
१६-१ अरुणो गच्छेन्न योगिनः	४६-३
१६-३ अरुणो गच्छेन्न योगिनः	४६-४
१६-५ अरुणो गच्छेन्न योगिनः	४६-५
५-२६ अरुणो गच्छेन्न योगिनः	१९-६

१७-१२ अभिसंधाय तु षष्ठम्	४९-२८
८-८ अभ्यासयोगयुक्तेन	२५-६
१२-९ अभ्यासयोगेन ततः	३६-९
१८-३६ अभ्यासाद् रमतं यत्र	४९-१८
६-३५ अभ्यासेन ॥ कीर्तयेत् ।	२३-३
१२-१० अभ्यासेऽप्यसमर्थाऽस्ति	३६-१०
४-७ अभ्युद्यानमधर्मस्य	१३-७
१४-१४ अमलान् प्रतिपद्ये	४९-१३
१३-७ अमान्निषमदम्भित्वम्	३९-४
११-२६ अमी च त्वां भूतराष्ट्रस्य पुत्राः	३२-१०
११-२१ अमी हि त्वां मुरमंषा विह्वलि	३२-६
९-१९ अमृतं चैव मृत्युश्च	२८-१२
१४-२७ अमृतस्याच्ययस्य च	८२-७
६-३७ अयतिः भद्रयोपेतः	२३-५
१८-३१ अयथायत्नं प्रजानानि	४९-१४
१-११ अयनेषु च मर्देषु	४-४
५-१२ अयुवतः कामकारेण	१८-५
१८-२८ अयुवतः प्राकृतः स्तब्धः	४९-११
१३-१० अरतिर्जनर्ममदि	३९-७
१८-२३ अरागद्वेषतः कृतम्	४९-६
९-११ अक्लान्ति मां मूढाः	२७-१०
९-८ अवशं प्रकृतेर्विज्ञान्	२७-७
२-३६ अवाच्यवादाद्यं बहून्	३-७

१-८	अथापि भूमापिपत्रमदम्	५-१८
१-१५	अतिथयोऽयमुत्तरे	६-१८
१-१७	अतिथिः तु तर्हि	६-८
११-१८	अतिभक्तं च भूय	१९-१३
१८-२०	अविभक्तं विभक्तं	४९-३
१-२८	अप्यवननिधनन्दे	६-१७
११-३	अप्यवने ययुषाम	१९-३
७-२४	अप्यवने व्यतिपातयन्	२८-९
३-२८	अप्यवनादीनि भूतानि	६-१७
८-१८	अप्यवनाद् व्यवनः सप्तः	२५-१६
१२-५	अप्यवनाप्यवनेषाम्	३६-७
१२-५	अप्यवना हि तर्हिःसप्त	३६-५
८-२१	अप्यवनाऽप्यवनाः	२५-१९
३-२५	अप्यवनाऽप्यवनाः	६-१८
८-२०	[अ]प्यवनाऽप्यवनाः सप्तः	२५-१८
१-८६	अप्यवनाः सप्तः	२-१७
२-६६	अप्यवनाः सप्तः	९-१३
१७-५	अप्यवनाऽप्यवनाः	४७-१
२-११	अप्यवनाऽप्यवनाः	६-९
५-८	अप्यवनाऽप्यवनाः	१८-१
९-२०	अप्यवनाऽप्यवनाः	२८-१३
९-२६	अप्यवनाऽप्यवनाः	२८-१९
९-३	अप्यवनाऽप्यवनाः	२७-३

१७-२८	अधद्वया हुते दत्तम्	५०-६
२-१	अधपूर्णकुलक्षणम्	३-१
१५-३	अभक्ष्यमेने गुविस्त्वमूलम्	४३-३
१५-१	अभक्ष्यं प्रादुरभ्यवम्	४३-१
१०-२६	अभक्ष्यः सर्वशृङ्गाणाम्	३०-५
१-८	अभक्ष्यामा विवर्षेथ	X-X
११-६	अभिनी महत्तत्त्वम्	X-X
६-३६	असंयतात्मना योगः	६३-६
६-३५	असंशये महाबाहो !	२३-३
७-१	असंशये समये माम्	३९-१
९-९	असवते तेषु कर्मसु	२७-८
१२-१४	असवते सर्वमृगैः	३९-११
१८-४९	असवतुष्टिः सर्वत्र	५२-६
३-७	असवतः ॥ विनिष्यत	१०-६
१२-९	असकित्स्वमभिधत्तः	३९-६
३-१९	असक्तो ह्यवगन् कर्म	१०-११
१५-३	असक्तशब्देन ह्येन छित्ता	४३-३
१७-२२	असक्तम् अवज्ञानम्	४९-३८
१६-८	असत्त्वम् अप्रतिष्ठं त	४६-८
१७-२८	असदित्युच्यते पार्थ !	६०-६
१०-३	असंभूतः न मत्वेषु	२९-३
१०-१३	असितो देवलो व्यासः	२९-११
१६-१४	असौ मया हतः शत्रुः	४७-४

१-७	अहमाहं तु विनिर्दिष्टं मे	४-४
१-२२	अहमिह एवमुक्त्वा	१-४
१-४०	अहमादिहामुक्त्वा	१२-७
७-४	अहं ह्यहं इतीति मे	२८-१
१८-१८	अहंवाहं वाहं ह्यहम्	४७-८
१८-१९	अहंवाहं वाहं ह्यहम्	५३-४
१-२७	अहंवाहमिहामा	११-८
७-६	अहं ह्यहंवाहं प्रमथः	१८-२
९-१६	अहं ह्यहंवाहं प्रमथः	२८-९
१८-९६	अहं ह्यहंवाहं प्रमथः	५३-१७
१४-४	अहं वाहंवाहं प्रमथः	४-४
१५-१४	अहं नैवाहंवाहं प्रमथः	४६-८
७-१७	अहं न वाहं प्रमथः	२४-२
१०-८	अहं नैवाहं प्रमथः	७९-६
९-२४	अहं हि नैवाहंवाहं प्रमथः	२८-१७
९-१६	अहमिहं अहं ह्यहम्	२८-९
१०-११	अहमिहंवाहं प्रमथः	२९-९
१०-७०	अहमाहंवाहं प्रमथः	३०-२
१०-७	अहमादिहि देवताम्	२९-२
१०-२०	अहमादिह मन्त्रं च	३०-४
११-५४	अहमेवमिहोऽहंवाहं	३५-८
१०-३३	अहमेवाहंवाहं प्रमथः	३०-९
८-१७	अहमेवमिहोऽहंवाहं	२५-१५

१३-७	अहिंसा क्षान्तिराजवम्	३९-४
१६-२	अहिंसा सत्त्वमक्रोधः	४६-३
१०-५	अहिंसा समता तुष्टिः	२९-५
१-४५	अहो क्त महत् पापम्	२-१६
१३-३२	आकाशं नोऽलिप्यते	४०-८
११-३१	आख्याहि मे को मवानुग्रहः	३२-१५
२-१४	आगमापायिनोऽनित्याः	७-२
१६-२२	आनरत्यात्मनः धेयः	४७-१३
१-३	आचार्य ! महतीं चमूम्	X-X
१-२	आचार्यमुपसंगम्य	X-X
१-३४	आचार्याः पितरः पुत्राः	२-७
१-१६	आचार्यान् मातुलान् ब्रातृन्	१-८
१३-७	आनार्योपासनं शौचम्	३९-४
१६-१५	आद्योऽभिजनवान्निमि	४७-५
४-४२	आतिष्ठोत्तिष्ठ भारत !	१६-९
३-१७	आत्मतुल्य मानवः	१०-९
३-१७	आत्मन्येव च संतुष्टः	१०-९
६-२६	आत्मन्येव वशं नयेत्	२२-७
२-५५	आत्मन्येवात्मना तुष्टः	९-३
६-१८	आत्मन्येवावतिष्ठते	२१-९
१८-३७	आत्मबुद्धिप्रसादजम्	४९-२०
४-४१	आत्मवन्तं न कर्माणि	१६-८

२-६४	आमरादेदिधियामा	१-११
१६-१७	आमरीभाः १॥: हाःपाः	१७-७
४-२७	आमरीनमयोगःमी	१६-१३
६-२५	आमरीते मः कृता	२२-६
१८-१६	आमरीने वेतां तु यः	५-२-४
११-३	आमरीने पामेधः !	३१-३
१-१४	आमरीने मयरातः	२८-२१
६-१०	आमरीने रहमि रिधनः	२१-१
६-५	आमरीने रिपुरामनः	२०-५
६-५	आमरीने ग्यामनो वन्तुः	२०-५
६-२२	आमरीने गयेन मर्य	२२-१३
८-९	आमरीने ममः परतः	२५-७
१०-२१	आमरीने ममः विन्तुः	४-४
१०-१२	आमरीने ममः विन्तुः	२९-१०
५-२२	आमरीने ममः विन्तुः	१९-२
२-७०	आमरीने ममः विन्तुः	९-१७
८-१६	आमरीने ममः विन्तुः	२५-१४
१०-२८	आमरीने ममः विन्तुः	२०-१६
१७-८	आमरीने ममः विन्तुः	४९-२४
६-३	आमरीने ममः विन्तुः	२०-३
७-१६	आमरीने ममः विन्तुः	२४-१
२-२९	आमरीने ममः विन्तुः	१२-६
८-२३	आमरीने ममः विन्तुः	२६-२

१६-१२ आशापाशाशतैर्वद्धः	४६-१२
२-२९ आर्घ्येनचैनमन्यः शृणोति	X-X
२-२९ आर्घ्येन पश्यति कश्चिदेनम्	X-X
२-२९ आर्घ्येवदूदति तयैव चाप्यः	X-X
११-५० आश्वासयामास च भीतमेनम्	३५-४
१६-६ आसुरं पार्थ ! मे शृणु	४६-५
७-१५ आसुरं आवमाधिताः	४७-९
११-२० आसुरी योनिमापन्नाः	४७-११
१६-१९ आसुरीष्वेव योनिषु	४७-१०
७-१८ आस्थिनः स हि युक्तात्मा	२४-३
३-२० आस्थिता जमकादयः	११-१
८-१२ आस्थितो योगपारणाम्	२५-१०
१७-७ आहमस्त्वपि सर्वस्य	४९-२३
१७-९ आहारा राजस्येष्टाः	४९-२५
१७-८ आहाराः सात्त्विकप्रियाः	४९-२४
१०-१३ आहृत्स्वामृषयः सर्वे	२९-११
७-२७ इच्छाद्वेषसमुत्पेक्ष	२४-१२
१३-६ इच्छा द्वेषः सुखं दुःखम्	३८-५
११-४६ इच्छामि त्वां द्रष्टुमहं तयैव	३४-१०
१७-१२ इज्यते भरतयेष्ट !	४९-२८
१३-१८ इति क्षेत्रं तथा ज्ञानम्	३९-१५
१५-२० इति मुख्यमं शास्त्रम्	४५-५

१८-६३ इति ते ज्ञानमाप्नुवाम्	५३-१४
३-२८ इति मया न ममत्वं	३१-९
१०-८ इति मया ममत्वं माम्	३९-६
४-१४ इति मां बोधयिष्यामीति	१३-१०
१६-१५ इत्यहोर्निशोऽहिनाः	४७-५
११-५० इत्यहोर्निशोऽहिनाः	३५-४
१८-७८ इत्यहोर्निशोऽहिनाः	३१-१
१४-२ इति ज्ञानमुपाश्रित्य	४१-२
१-१ इति तु ते शुद्धममम्	२७-१
१८-६७ इति ते ज्ञानमाप्नुवाम्	५४-१
७-२ इति दत्ताम्यहोरात्रः	३९-२
१३-१ इति दत्ताम्यहोरात्रः	३८-१
१६-१३ इति मया मया मया	४७-३
१६-१३ इति मया मया मया	४७-३
१-२१ इति मया, मया मया	१-२
१५-१० इति मया मया मया	४५-५
११-५१ इति मया मया मया	३५-५
३-२४ इति मया मया मया	१३-२
४-२६ इति मया मया मया	१५-१२
१०-२२ इति मया मया मया	३०-२
२-६७ इति मया मया मया	१-१४
१३-५ इति मया मया मया	३८-४
३-४३ इति मया मया मया	१२-९

२-६० इन्द्रियाणि प्रमाणीनि	९-७
३-४० इन्द्रियाणि मनो बुद्धिः	१२-७
२-५८ इन्द्रियार्थान्द्रियार्थेभ्यः	९-५
२-६८ इन्द्रियार्थान्द्रियार्थेभ्यः	९-१५
५-९ इन्द्रियार्थान्द्रियार्थेषु	१८-२
३-६ इन्द्रियार्थान् विमूढात्मा	१०-५
१३-८ इन्द्रियार्थेषु नैराग्यम्	३९-५
३-४२ इन्द्रियेभ्यः परं मनः	१३-९
९-३३ इमं प्राप्य भजस्व माम्	२८-२६
१६-१३ इमं प्राप्स्ये मनोरथम्	४७-३
४-२ इमे राजर्षयो विदुः	१३-३
४-१ इमं विनश्यते योगम्	१३-१
१०-१६ इमांश्वं व्याप्य तिष्ठसि	२९-१४
२-४ इष्टुमिः प्रतियोगेस्त्वामि	५-१
१८-७० इष्टः स्वामिति मे मतिः	५४-४
१३-९ इष्टानिष्टोपपत्तिषु	३९-६
३-१२ इष्टान् भोगान् हि वो देवाः	१५-३
१८-६४ इष्टोऽसि मे दृष्टमिति	५३-१५
११-७ इहैकस्थे जगन् कृत्स्नम्	३१-६
५-१९ इहैव तैर्जितः सर्गः	७-६
६-२९ ईक्षते योगयुक्तात्मा	२२-१०
१८-६१ ईश्वरः सर्वभूतानाम्	५३-१२

१९-१४ ईशोऽदमई भोगी	४०-४
१९-१३ ईदं चामभोगीम्	४१-१३
२-९ उगता तूनी बभूव ह	५-६
१०-२० उरैःवागमधानम्	३०-१५
१७-१० उरैश्चमपि चामभोगम्	४९-२६
१५-१० उगमनी दिवई वापि	४४-४
१५-१७ उतमः पुनरापन्यः	४५-३
१०६ उतमोऽपि वीरिगन्	४०-४
१०६४ उगमभूतभानां	२०-१५
१०४३ उगमपुनैः वापिधर्माः	३०-१४
३-२४ उतपीदेगुरिमे लोकाः	११-५
७-१८ उदमाः वापि एते	३४-३
९-९ उदमीनः दामिनिम्	३७-८
१४-२३ उदमीनः दामिनि.	४२-३
१२-१६ उदमीनो वाप्यधः	३७-४
६-५ उदरेद् वाप्यनाऽऽमानम्	२९-५
१०-३४ उदरेद् भविष्यताम्	३९-३
५-९ उन्निपन् निमिषमपि	१८-२
४-३४ उदरेद्वन्ति ते ज्ञानम्	१९-३
१३-२२ उपदद्यानुमन्ता च	४०-४
६-१२ उपविद्यागने युञ्ज्यात्	२१-३
२-२४ उपद्व्यामिमाः प्रजाः	११-५

६-२७ उपैति शान्तरजसम्	२३-८
२-१६ उभयोर्वि दृष्टोऽन्तः	६-५
५-४ उभयोर्विन्दते फलम्	१७-५
२-५० उमे शुक्रतदुष्कृते	८-९
२-१९ द्रमो तौ न विजानीतः	६-८
१-२५ उवाच पार्थ । पर्यैतान्	१-७
२-१ उवाच मधुसूदनः	३-१
६-४१ उक्त्वा क्षाम्यतीः समाः	२३-९
१४-१८ ऊर्ध्वं गच्छन्ति सत्यस्याः	४१-१६
१५-१ ऊर्ध्वमूलमधःशायम्	४३-१
९-१७ अरुक् राम वजुरेव च	२८-१०
१०-३५ अतूनां कुसुमकरः	३०-६
११-२२ अर्तैऽपि त्वा न भविष्यन्ति सर्वे	३३-१
५-२५ अश्वयः क्षीणकर्मणाः	१९-५
१३-४ अग्निभिर्वहुधा गीतम्	X-X
११-१५ अयोध सर्वाभिरुगांश्च दिव्यान्	X-X
५-५ एकं सौख्यं च योगं च	१७-६
९-१५ एकत्रैवैव पृथक्त्वेन	२७-१४
७-१७ एकमवितर्दिशिध्यते	२४-२
५-४ एकमप्यास्थितः सम्यक्	१७-५
८-२६ एकत्रा यात्यनाश्रुतिम्	२६-५

११-१०	एकस्वमनुजस्य	४०-१३
६-१०	एकस्यैव दृष्टिर्नान्यथा	३१-११
१०-४२	एकस्मिन् स्थितो जगत्	३०-२१
२-४१	एकेह पुरजन्मनः	८-२
११-४२	एकोऽप्यायस्त्वता तत् समग्रम्	३४-६
११-३५	एकस्मिन् यमन वेनास्य	३३-४
१३-११	एकस्मिन्मिति शेषतः	३९-८
१३-६	एतत् क्षेत्रं समग्रं	३८-५
१८-७५	एतद्गुणमहं परम्	३४-२
६-४२	एतद्भिर्दुर्लभतरम्	३३-१०
१५-२०	एतद्गुणैश्च दुर्दिमान् स्यात्	४५-५
७-६	एतद्योनीनि भूतानि	३८-३
१३-१	एतद्यो यैति तं प्राहुः	३८-१
६-३९	एतन्मे मनसं कृण्वतः	३३-७
६-३३	एतत्वाह न परवामि	३३-१
१६-९	एतां दृष्टिमश्नुय	४६-९
१०-७	एतां विभूतिं योऽपि च	३०-२९
१-३५	एतान् हन्तुमिच्छामि	२-८
१८-६	एतान्यपि तु कर्माणि	५१-६
१६-११	एतावदिति निश्चिताः	४६-११
१६-२२	एतैर्विमुक्तः कोन्तिष्यते	४७-१३
३-४०	एतैर्विमोहयत्येषः	१२-७
७-१३	एभिः सर्वमिदं जगत्	४६-४१

१-१५ एवं ज्ञात्वा कृतं कर्म	१४-१
१-३२ एवं ज्ञात्वा विमोक्ष्यसे	१५-१६
१-२१ एवं त्रयी-धर्ममनुप्रपन्नाः	२८-१४
१-२ एवं परंपराप्राप्तम्	१३-२
१-१६ एवं प्रवर्तितं चक्रम्	१५-७
१-३२ एवं बहुविधा यज्ञाः	१५-१६
१-४३ एवं बुद्धेः परं बुद्ध्या	१२-१०
४-३५ एते यास्यसि पाण्डव !	१६-४
४-९ एवं यो वेत्ति तत्त्वतः	१३-११
१-४८ एवंरूपः शक्य अहं नृलोके	३५-२
१२-१ एवं सततयुवता ये	३६-१
१-२४ एवमुक्तो हृषीकेशः	१-६
११-९ एवमुक्त्वा ततो राजन् !	३१-८
१-४७ एवमुक्त्वार्जुनः संहृष्टे	२-१८
२-९ एवमुक्त्वा हृषीकेशम्	५-६
११-३ एवमेतद्यथाऽऽद्य त्वम्	३१-३
१०-४० एव तद्देशतः प्रोवतः	३०-१९
३-१० एव वोऽस्मिष्टकामपुङ्गव	१५-१
२-३९ एषा तेऽभिद्धिता सांख्ये	४-४
२-७२ एषा वाङ्मनी स्थितिः पार्थ !	९-१९
१०-२७ ऐरावतं गजेन्द्राणाम्	३०-१५
११-३ ऐश्वरं पुरुषोत्तम !	३१-३

३-२७ कर्ताहमिति मन्यते	११-८
१८-६० कर्तुं नेच्छसि यन्मोहात्	५३-११
१२-११ कर्तुं मयोद्यमाधितः	३६-११
१-४५ कर्तुं व्यवसिता वयम्	२-१६
१६-२४ कर्म कर्तुमिहाहंसि	४८-२
६-३ कर्म कारणमुच्यते	२०-३
१७-२७ कर्म चैव तदर्थयिम्	५०-५
२-५१ कर्मजं बुद्धियुक्ता हि	८-१०
४-३२ कर्मजान् विद्धि सान् सर्वान्	१५-१६
३-८ कर्म ज्ञायो ह्यकर्मणः	१०-७
१४-१६ कर्मणः सुकृन्तस्याहुः	४१-१४
१४-१२ कर्मणामशमः स्पृहा	४१-१०
३-२० कर्मणैव हि संसिद्धिम्	११-१
१८-७ कर्मणो नोपपद्यते	५१-७
४-१७ कर्मणो ह्यपि बोद्धव्यम्	१४-३
४-१८ कर्मण्यकर्म यः पश्येत्	१४-४
४-२० कर्मण्यभिप्रवृत्तोऽपि	१४-६
२-४७ कर्मण्येवाधिकारस्ते	८-६
१८-१५ कर्म प्राप्तमते नरः	५२-३
१८-३ कर्म प्रादुर्भासीपिणः	५१-३
२-३९ कर्मयन्त्रे प्रहास्यसि	४-४
३-१५ कर्म मज्ञोद्भवं विद्धि	१५-५
४-१४ कर्मणिर्न ऽ यथ्यते	१३-१०

१३-२४	कर्मयोगेन चापरे	४०-९
३-३	कर्मयोगेन योगिनाम्	१७-२
५-२	कर्मयोगो विशिष्यते	१७-३
१४-१५	कर्मसंज्ञिषु जायते	४१-१३
१४-७	कर्मसंज्ञेन देहिनम्	४१-५
१८-४१	कर्माणि प्रविभक्तानि	४-३
१५-२	कर्मानुबन्धीनि मनुष्यालोके	४३-२
६-४६	कर्माभ्यधाधिको योगी	२३-१४
३-६	कर्मेन्द्रियाणि संयम्य	१०-५
२-७	कर्मेन्द्रियैः कर्मयोगम्	१०-६
१७-६	कर्तव्यन्तः क्षीरस्थम्	४७-२
९-७	कल्पक्षये पुनस्तानि	२७-६
९-७	कल्पादौ विसृजाम्यहम्	२७-६
४-१६	कवयोऽप्यत्र मांदिताः	१४-२
८-९	कविं पुराणमनुशासिताम्	२५-७
१०-३७	कवीनामुशना कविः	३०-१२
३-१८	कश्चिदर्थस्यपात्रयः	१०-१०
७-३	कश्चिद्यतति सिद्धये	१९-३
७-१	कश्चिन्मां चिति तत्त्वतः	१९-३
१८-६९	कश्चिन्मे प्रियकृतमः	५४-३
११-३७	कस्माच्च ते न नमेरन् महात्मन् !	४-४

४-१२	काश्चन्तः कर्मणां सिद्धिम्	१४-१०
------	----------------------------	-------

६-३७ क्वं गतिं कृष्ण ! गच्छति	२३-५
१-३६ क्व प्रीतिः स्याच्चनादेन ।	२-९
३-३७ काम एष क्रोध एषः	१२-४
१६-११ कामः क्रोधस्तथा लोभः	४७-१३
१६-१२ कामक्रोधपरायणाः	४६-१२
५-२६ कामक्रोधवियुक्तानाम्	१९-६
५-२३ कामक्रोधोद्भवं वेगम्	१९-३
१६-१८ कामं क्रोधं च संधिताः	४७-८
१८-५३ कामं क्रोधं परिग्रहम्	५३-४
१६-१० काममाधित्य दुष्पूरम्	४६-१०
१७-५ कामरागबलान्विताः	४४-१
७-११ कामरागविवर्जितम्	२८-८
३-४३ कामरूपं दुरासदम्	१९-१०
३-३९ कामरूपेण कीन्तेय !	१३-६
४-११ कामसकल्पवर्जिताः	१४-५
२-६२ कामान् क्रोधोऽभिजायते	६-९
२-४३ कामप्रमानः स्वर्गपराः	४०-४
७-२० क्रमैर्नैस्तैर्हृतक्षणाः	२४-५
१६-११ क्रमोपयोगपरमाः	४६-११
७-११ क्रमोऽहिं भर्तृर्षम ।	२८-८
१८-२ क्रम्यानां कर्मणां न्यासम्	५१-२
१८-८ कायक्लेममयात् त्यजेत्	५१-८

५-११	कायेन मनसा युद्धया	१८-४
१३-२१	कारणं गुणसङ्गोऽस्य	४०-३
१८-१३	कारणानि निषेध मे	५२-१
२-७	कार्णव्यदोषोपहतस्वभावः	५-४
१३-२०	कार्यकारणकर्तृत्वे	४०-२
६-१	कार्यं कर्म करोति यः	२०-१
३-१९	कार्यं कर्म समाचर	१०-११
१८-३१	कार्यं चाकार्यमेव न	४९-१४
३-५	कार्यते ह्यवशः कर्म	१०-४
१८-९	कार्यमिरयेव यन् कर्म	५१-९
१६-२४	कार्याकार्यव्यवस्थितौ	४८-२
१८-३०	कार्यान्त्ये भयाभये	४९ १३
१८-२२	कार्ये सफलम्भहेतुषम्	४९-५
१०-३०	कालः कल्प्यतामहम्	४-४
४-३८	कालेनान्मनि विन्दति	१६-७
११-३३	कान्तोऽस्मि लोकक्षयकृन् प्रवृद्धः	३३-१
१-५	काशिराजथ वीर्यवान्	४-४
१-१७	काश्यथ परमेष्वासः	४-४
४-१६	किं कर्म किमकर्मेति	१४-२
८-१	किं कर्म पुण्योत्तम ।	२५-१
७-७	किञ्चिदस्ति घनेजय ।	२८-४
१०-४२	किं ज्ञातेन तवार्जुन ।	३०-२१

८-१	किं तद्वद्व्य किमभ्यहमम्	२५-१
१-३२	किं नो राग्येन गोविन्द ।	२-५
१-३३	किं पुनर्वाद्गणाः पुण्याः	२८-२६
१-३२	किं भोगैर्जीवितेन वा	२-५
१-१	किमर्जुनैत संजय ।	१-१
५६-८	किमन्यन् कामर्हेतुकम्	४६-८
१४-२१	किमाचारः कथं चैतान्	४२-१
२-५४	किमासीत् मन्त्रेण किम्	१-१
११-४६	किरीटिने गदिने चरुहस्तम्	३४-१०
११-१७	किरीटिने गदिने चकिर्न च	३२-२
१०-३४	कीर्तिः श्रीर्नाम् च नारीनाम्	३०-१४
२-२	कुतस्त्वा कश्मलमिदम्	३-२
४-३१	कुतोऽन्यः कुरुसत्तम ।	१५-९
१-१६	कुन्तीपुत्रो युधिष्ठिरः	४-४
४-१५	कुर्व कर्मैव तस्मात् स्वम्	१४-१
१-१२	कुरुहृद्ः पितृममङ्गः	४-४
३-२५	कुर्याद्विद्वान्निवासकतः	११-६
५-७	कुर्वन्नपि न लिप्यते	१७-८
४-२१	कुर्वन् नष्टोति किस्त्वियम्	४-७
१८-४७	कुर्वन् नष्टोति किरियम्	१४-७
१२-१०	कुर्वन् सिद्धिमवाप्स्यसि	३६-१०

१८-५६ कुर्वाणो मद्रूपपाश्र्वः	५३-७
१-३८ कुलक्षयहृतं दोषम्	२-११
१-३९ कुलक्षयहृतं दोषम्	२-१२
१-४० कुलक्षये प्रणश्यन्ति	२-१३
१-४३ कुलघ्नानां कुलस्य च	४-४
१-४३ कुलधर्माच्च छाश्रिताः	२-१४
१-४० कुलधर्माः सानाननाः	२-१३
६-४३ कुले भवति पीमिताम्	२३-१०
१८-१० कुसले नामुपगते	५१-१०

१२-३ कृतस्थमचलं ध्रुवम्	३६-३
१५-१६ कृतस्थोऽक्षर उच्यते	४५-१
६-८ कृतस्थो विजितेन्द्रियः	२०-८
२-५८ कुर्मोऽग्रानीव सर्वसः	९-५

१५-२० कृतवृत्तयश्च भारत ।	४५-५
११-१४ कृताञ्जलिर्भाष्य	३१-१२
११-३५ कृताञ्जलिवेष्मानः किरीटी	३३-४
४-२२ कृत्वापि न निवध्यते	१४-८
१३-३३ कृत्स्नं लोकमिमं रविः	३८-६
३-२९ कृत्स्नविम्व विचालयेत्	११-१०
२-४९ कृपणाः फलहेतवः	८-८
१-२८ कृपया पर्याविष्टः	२-१

१-८ कृपया समितिजयः	४-४
१८-४८ कृषि-भोरस्य-वाणिज्यम्	४-६
१३-२४ केचिदात्मनमात्मना	४०-९
११-२१ केचिद् भीताः प्राक्कल्यो गृणन्ति	३२-६
११-२७ केचिद्विलप्ता दशनान्तरेषु	३१-११
५-११ केवलैरिन्द्रियैरपि	१८-४
१८-७६ केशवाहुनयोः पुण्यम्	३१-३
१०-१७ केषु केषु च भावेषु	२९-१५
१-२३ कर्मया सह योद्धव्यम्	१-४
१४-२१ कलिङ्गैर्ग्रीक् गुणानेतान्	४२-१
१६-१५ कोऽप्योऽरित सरशो मया ।	४७-४
९-३१ कौन्तेय ! प्रतिजानीहि	२८-२४
२-१३ कौमारं धीमते अरा	६-४
१७-१८ क्रियते तदिह प्रोक्तम्	४१-३४
१८-२४ क्रियते बहुलायास	४९-७
१७-२५ क्रियन्ते मोक्षकारिभूमिः	५०-३
१३-२९ क्रियमाणानि सर्वशः	४०-६
२-४३ क्रियानिशेषबहुलम्	४-४
१६-४ क्रोधः पादुग्यमेव न	४६-६
२-६३ क्रोधाद्भवति संमोहः	९-१०

१२-५	क्लेशोऽधिकतरस्तेषाम्	३६-५
२-३	कतैच्यं भा स्म यमः पार्थ !	३-३
२-३१	क्षत्रियस्व न विद्यते	४-१
१०-४	क्षमा सत्यं दमः धमः	२९-४
१६-९	क्षयस्य जयस्योऽहिताः	३६-९
१५-१६	क्षरश्चाक्षर एव च	४५-१
१५-१६	क्षरः सर्वाणि भूतानि	४५-१
१८-४३	क्षेत्रे कर्म स्वभावजम्	४-५
१८-४२	क्षान्तिरार्जवमेव च	४-४
१६-१९	क्षिपाम्यक्षमशुभान्	४७-१०
९-३१	क्षिप्रं भवति धर्माभ्या	२८-२४
४-१२	क्षिप्रं हि मातुने लोके	१४-१०
९-२१	क्षिप्रं पुण्यं मर्त्यलोके विवर्ति	२८-१४
२-३	क्षुद्रं हृदयदौर्बल्यम्	१-३
१३-३४	क्षेत्रक्षेत्रज्ञयोरेवम्	३८-७
१३-२	क्षेत्रक्षेत्रज्ञयोगिनम्	३८-२
१३-२६	क्षेत्रक्षेत्रज्ञयोगिन्	४-४
१३-१	'क्षेत्रज्ञ' इति तद्विदः	३८-१
१३-२	क्षेत्रज्ञं चापि मां विद्धि	३८-२
१३-३३	क्षेत्रं क्षेत्री तथा कृण्वन्	३८-६
१३-१	क्षेत्रमित्यभिधीयते	३८-३
७-४	यं मनो बुद्धिरेव च	३८-१

५-१७ गच्छन्त्यपुनरावृत्तिम्	१८-१०
१५-५ गच्छन्त्यमूढाः पदमव्यर्थं तत्	४३-५
४-२३ गतसङ्गस्य सुक्तस्य	१४-९
१-२१ गतागतं कामकामा लभन्ते	२८-१४
२-११ गतामून् अगतामून्	६-२
९-१८ गतिर्भर्ता प्रभुः राष्ट्री	२८-११
११-२२ गन्धर्ववशात्पुरसिद्धसङ्घाः	X-X
१०-२६ गन्धर्वाणां चित्ररथः	X-X
११-३७ गरीयसे प्रक्षणोऽप्यादिकर्षे	X-X
४-१७ गहना कर्मणो गतिः	१४-३
१-३० गाण्डीवं संसते हस्तात्	२-३
१५-१३ गामाविश्य न मूनानि	४४-७
१०-३५ गायत्री छन्दसामहम्	३०-८
१०-२५ गिरामस्त्र्येकमक्षरम्	३०-९
२-९ गुडकेशः परंतपः	५-६
१-२४ गुडकेशेन भारत ।	१-६
३-२८ गुणकर्मविभागयोः	११-९
४-१३ गुण-कर्म-विभागजः	४-७
१८-२९ गुणतत्त्वविधं शृणु	४९-१२
१५-२ गुणप्रवृद्धा विषयप्रवालाः	४३-२
१४-५ गुणाः प्रकृतिसंभवाः	४१ ३

३-२८	गुणा गुणेषु वर्तन्ते	११-९
१४-२५	गुणातीतः स उच्यते	४२-५
१४-२०	गुणानेतानतीत्य ग्रीन्	४१-१८
१४-२३	'गुणा वर्तन्त' इत्येव	४२-३
१४-१९	गुणेभ्यश्च परं वेति	४१-१७
३-२७	गुणैः कर्माणि सर्वशः	११-८
१४-२३	गुणैर्यो न विचार्यते	४२-३
६-२२	गुण्णापि विचार्यते	२२-३
२-५	गुरुन् अहत्वा हि महानुभावान्	५-२
११-१	गुणमध्यात्मसंज्ञिनम्	३१-१
१८-६३	गुणाद्गुणतरं मया	५३-१४
१५-८	गृहीत्वैतानि संयाति	४४-१२
१३-१६	प्रतिष्णु प्रभविष्णु च	३९-१३
४-७	ग्लानिर्भवति भारत ।	१३-७
१-३५	प्रतीडपि मधुसूदन ।	२-८
५-२७	बधुधैवान्तरे भ्रुवोः	११-७
६-३४	घण्टं हि मनः कृष्ण ।	२३-२
६-३३	घमस्त्वान् स्थिति स्थिराम्	२३-१
७-१६	वनुरिषा भजन्ते माम्	२४-१
१०-६	चावभो मनास्वया	४०-४

४-१३ चातुर्वर्ग्यं मया चूयम् ४-७

३-२५ चिकीर्षुर्लोकसंग्रहम् ११-६

१६-११ चिन्ताम् अपरिमेषां च ४६-११

१०-१७ चिन्त्योऽसि भगवन् । मया २९-१५

८-८ चैतसा नान्यगामिना २५-६

१८-५७ चैतसा सर्वकर्माणि ५३-८

६-११ सैलाजिनकुलोत्तरम् २१-२

१५-१ छन्दसि यस्य पर्णानि ४३-१

१३-४ छन्दोर्भिरविधैः पृथक् X-X

४-४२ छित्त्वेन संशयं योयम् १६-९

५-२५ छिन्नद्वैधा यतात्मानः १९-५

६-३८ छिन्नाभ्रमिव नश्यति २३-६

६-२९ छिता न क्षुपयते २३-७

६-२९ छेतुमर्हस्वप्नेपतः २३-७

८-२६ जगत्तः शाश्वतो मते २६-५

११-३६ जगत् प्रहृष्यत्यनुरज्यते च ३४-१

९-४ जगदव्यक्तमूर्तिना X-X

१६-८ जगदाहुरनीश्वरम् ४६-८

१५-१२ जगद्भासयतेऽसितम् ४४-६

१-१०	जगद्विपरिवर्तते	२७-९
१४-१८	जघन्यगुणवृत्तित्वाः	४१-१६
१६-७	जना न विदुरासुराः	४६-७
७-२८	जनानां पुण्यकर्मणाम्	२४-१३
७-१६	जनाः सुकृत्तिनोऽर्जुन !	२४-१
४-९	जन्म कर्म च मे दिव्यम्	१३-११
२-४३	जन्मकर्मफलप्रदाम्	४-४
२-५१	जन्म-मन्ध-विनिर्मुक्ताः	८-१०
१४-२०	जन्ममृत्युजरादुःखैः	४१-१८
१३-८	जन्म-मृत्यु-जरा-म्याधि०	३९-५
४-५	जन्मानि सत्र चार्जुन !	१३-५
१०-३६	जयोऽस्मि म्ववसायोऽस्मि	३०-१०
७-२९	जरामरणमोक्षाय	२४-१४
२-४३	जहि शत्रुं महाबाहो !	१३-१०
६-१६	जाग्रतो नैव चार्जुन !	२१-७
२-२७	जातस्य हि ध्रुवो मृत्युः	६-१६
३-२३	जातु कर्मम्यनन्दितः	११-४
३-५	जातु तिष्ठत्यकर्मकृत्	१०-४
१५-१९	जानाति पुरुषोत्तमम्	४५-४
१-४१	जायते वर्णगण्डः	२-१४
६-४४	जिज्ञासुरपि योगस्य	२३-१२
६-७	जितामनः प्रशान्तस्य	२०-७

१८-४९	जित्वा तमा विगतस्पृहः	५२-६
२-३७	जित्वा त्वा भोक्ष्यमे महीम्	३-८
११-३३	जित्वा वभून् मुद्ग्व रात्र्यं समृद्धम्	३२-२
७-९	जीवन् सर्वभूतेषु	२८-६
१५-७	जीवभूतः सनातनः	४४-१
७-५	जीवभूताम् महाबाहो ।	२८-२
४-२७	जुहति ज्ञानदीपिते	१५-१२
३-२६	जोषयेत् सर्वकर्मणि	११-७
७-२	ज्ञाताम्यमवशिष्यते	२९-२
११-५४	ज्ञुं द्रुं च तत्त्वेन	३५-८
९-१३	ज्ञात्वा मूलादिमव्ययम्	२७-१२
५-२९	ज्ञात्वा मो शान्तिमृच्छति	१९-९
१६-२४	ज्ञात्वा शास्त्रविधानोक्तम्	४८-२
१०-११	ज्ञानदीपेन मास्वता	२९-९
५-१७	ज्ञाननिर्घृतकल्मषाः	१८-१०
१८-१९	ज्ञानं कर्म च कर्ता च	४९-२
१०-३८	ज्ञानं ज्ञानवतामदम्	३०-१७
९३-१७	ज्ञानं ज्ञेयं ज्ञानगम्यम्	३९-१४
१८-१८	ज्ञानं ज्ञेयं परिक्षता	४९-१
७-२	ज्ञानं तेऽहं सविज्ञानम्	३९-२

१४-११	ज्ञानं यदा तदा विद्यान्	४१-१
४-३९	ज्ञानं लब्ध्वा परां शान्तिम्	१६-१
१८-४२	ज्ञानं विज्ञानमास्तिभ्यम्	४-४
९-९	ज्ञाने विज्ञानसहितम्	२७-१
१४-९	ज्ञानमावृत्य तु तमः	४१-७
३-४०	ज्ञानमावृत्य देहिनाम्	१२-७
४-२३	ज्ञानयज्ञः परंतप ।	१५-१७
९-१५	ज्ञानयज्ञेन चाप्यन्ये	२७-१४
१८-७०	ज्ञानयज्ञेन तेनाहम्	५४-४
१६-१	ज्ञानयोगव्यवस्थितिः	४६-२
३-२	ज्ञानयोगेन सांख्यानाम्	१७-२
७-१९	ज्ञानवान् मां प्रपश्यते	२४-४
६-८	ज्ञानविज्ञानतृप्तमा	२०-८
३-४१	ज्ञानविज्ञाननाशनम्	१२-८
१४-६	ज्ञानसंज्ञेन चानघ ।	४१-५
४-४१	ज्ञानसंज्ञिप्रसंशयम्	१६-८
४-११	ज्ञानामिदग्धकर्माणम्	१४-५
४-३७	ज्ञानाग्निः सर्वकर्माणि	१६-६
१२-१३	ज्ञानाद् ध्यानं विशिष्यते	३६-१३
१४-१	ज्ञानानां ज्ञानमुत्तमम्	४१-१
४-२३	ज्ञानावस्थितचेतसः	१४-९
४-३४	ज्ञानिनस्तत्त्वदर्शिनः	१६-३

३-३९ ज्ञानिनो नित्यैरिणा	१२-६
६-४६ ज्ञानिभ्योऽपि मतोऽधिकः	२३-१४
७-१६ ज्ञानी च सरतर्षभ ।	२४-१
७-१८ ज्ञानी त्यात्मैव मे मतम्	२४-३
५-१६ ज्ञानेन ॥ तदज्ञानम्	१८-९
४-३३ ज्ञाने परिसमाप्यतं	१५-१७
१२-१८ ज्ञेयं चोक्तं समासतः	३९-१५
१३-१९ ज्ञेयं यत् तत् प्रवक्ष्यामि	३९-९
५-३ ज्ञेयः स नित्यसंन्यासी	१७-४
८-३ ज्ञेयोऽसि नियतात्मभिः	२५-१
२-१ ऊघायसी चेत् कर्मणस्ते	१०-१
१०-२९ उद्योतिषां रविर्गुमान्	२०-६
१३-१७ उद्योतिषामपि तच्छब्दोक्तिः	३९-१४
१०-३९ झपाणां मकरध्वनिः	४-४
१-३३ ॥ इमेऽजस्विता युदे	२-६
१८-७७ तस्य संस्पृश्य संस्पृश्य	३७-४
१८-२१ तज्ज्ञानं विद्धि राजसम्	४९-४
१८-२० तज्ज्ञानं विद्धि सात्त्विकम्	४९-३
१३-३० तत् एव च विस्तारम्	४०-१३
१२-११ ततः कुष्ठं यतात्मवान्	३६-११
१५-४ ततः पदं तत् परिमार्जितव्याम्	४३-४

१८-३८	तत् मुखं राजसं स्मृतम्	४९-२१
१८-३७	तत् मुखं सत्त्विकं प्रोक्तम्	४९-२०
४-३८	तत् स्वयं योगमण्डिदः	१६-७
११-२८	तथा तवामी नरलोकधीराः	३२-१२
३-३८	तथा तेनेदमाभूतम्	१२-५
१३-३२	तथात्मा नोपलिप्यते	४०-८
२-१३	तथा देहान्तरप्राप्तिः	६-४
५-२४	तथान्तर्ग्योतिरेव यः	१९-४
२-२६	तथाऽपि त्वं महाबाहो !	६-१५
१८-५०	तथाज्जोति निरोध मे	५३-१
१४-१५	तथा प्रलीनस्तामसि	४१-१३
६-७	तथा मानापमानयोः	२०-७
१२-१८	तथा मानापमानयोः	३७-६
२-२२	तथा क्षरीराणि विहाय जीर्णानि	६-११
९-६	तथा सर्वाणि भूतानि	२७-५
१-३४	तथैव च पितामहाः	२-७
११-२९	तथैव नाशाय विशन्ति लोक्यः	३२-१३
३-९	सदर्थं कर्म कीन्तेय '	१०-८
२-६७	तदस्य हरति प्रहाम्	९-१४
९-२६	तदहं भक्त्युपहतम्	२८-१९
३-५२	तदा गन्ताऽसि निर्वेदम्	८-११
४-७	तदात्मानं सुखाम्बुहम्	१३-७
२-५३	तदा योगमवाप्यसि	८-१२

१-१३	ततः शङ्खस्य मेर्यश्च	४-४
१-१४	ततः श्वेतैर्हयैर्मुक्ते	४-४
६-२६	ततस्ततो नियम्यैतद्	२२-७
११-१४	ततः स विस्मयाविष्टः	२१-१२
२-३३	ततः स्वधर्मं धीनि च	३-४
२-१६	ततो दुःखतरं तु किम्	३-७
१४-३	ततो भवति भारत !	४-४
१८-५५	ततो मां तत्त्वतो शारवा	५३-६
६-४५	ततो याति परां गतिम्	२३-१३
१३-२८	ततो याति परां गतिम्	४०-१३
१६-२२	ततो याति परां गतिम्	४७-१३
१६-२०	ततो यान्त्यधमां गतिम्	४७-११
२-३८	ततो पुद्गाय पुण्यस्य	७-१
१८-६४	ततो वक्ष्यामि ते हितम्	५३-१५
३-१	तन् किं कर्मणि घारे माम्	१०-१
५-२७	तन् कुरुष्व मदर्पणम्	२८-२०
११-४२	तन् क्षामये त्वामहमप्रमेयम्	३४-६
१३-३	तन् क्षेत्रं यच्च आहूय च	३८-३
२-५७	तत्तन् प्राप्य शुभाशुभम्	९-४
१०-४१	तत्तदेवावगच्छ त्वम्	२०-२०
३-२१	तत्तदेवतरो जनः	११-२
१७-१९	तन् तामसमुदाहितम्	४९-५
१७-२२	तन् तामसमुदाहितम्	४९-२२

१८-२२ तन् ताम्रसमुदाहृतम्	४९-३५
१८-३९ तन् ताम्रसमुदाहृतम्	४९-३८
४-१६ तन् ते कर्म प्रवक्ष्यामि	१४-३
१५-१२ तन् तेजो विद्धि मामकम्	४४-६
८-११ तद् ते पदं संघट्टेय प्रवक्ष्ये	२५-९
१३-११ तत्त्वज्ञानाविवर्धनेनम्	३९-८
१८-१ तत्त्वमिच्छामि वेदितुम्	५१-१
३-२८ तत्त्वकिन् तु महाबाहो !	११-९
१-२४ तत्त्वैनातक्यवन्ति ते	२८-१७
४-३९ तत्परः संयतेन्द्रियः	१६-१
१८-६२ तत्प्रसादान् परां दान्तिम्	५३-११
२-२८ तत्र का परिदेवता	६-१७
८-२५ तत्र चान्द्रमसं ज्योतिः	२६-४
६-४३ तत्र स बुद्धिरीयोगम्	२३-११
८-२४ तत्र प्रयाता गच्छन्ति	२६-३
१८-७८ तत्र श्रीविजयो भूतिः	८५-५
१४-६ तत्र सत्त्वं निर्मलत्वात्	४१-४
१-२६ तत्रापश्यन् स्थितान् पार्थः	१-८
११-१२ तत्रैकस्थं जगन् कूटस्थम्	३१-११
६-१२ तत्रैकान्तं मनः कृत्वा	२१-३
१८-१६ तत्रैवं सति स्मार्तम्	५२-४
८-१८ तत्रैवाव्यक्तसंज्ञके	२५-१६
१३-३ तन् समालोच मे शृणु	३८-३

१८-३८ तत् सुखं राजसं स्मृतम्	४९-२१
१८-३७ तत् सुखं सात्त्विकं प्रोक्तम्	४९-२०
४-३८ तत् स्वयं योगसंसिद्धः	१६-७
११-२८ तथा तवामी नरलोकवीराः	३२-१२
३-३८ तथा तेनेदमावृतम्	१२-५
१३-३२ तथाऽन्मा मोषलिष्यते	४०-८
२-१३ तथा देहान्तरप्राप्तिः	६-४
५-२४ तथान्तर्ज्योतिरेव यः	१९-४
२-२६ तथाऽपि त्वं महाबाहो !	६-१५
१८-५० तथाऽप्नोति निधोध मे	५३-१
१४-१५ तथा प्रलीनस्तमसि	४१-१३
६-७ तथा मानापमानयोः	२०-७
१२-१८ तथा मानापमानयोः	३७-६
२-२२ तथा शरीराणि विहाय जीर्णानि	६-११
९-६ तथा सर्वाणि भूतानि	२७-५
१-३४ तथैव च पितामहाः	२-७
११-२९ तथैव नादाय विदन्ति लोकाः	३२-१३
३-९ तदर्थं कर्म करोत्येव !	१०-८
२-६७ तदस्य हरति प्रहृष्टम्	९-१४
९-२६ तदहं भक्त्युपहतम्	२८-१९
२-५२ तदा गन्ताऽसि निर्वेदम्	८-११
४-७ तदात्मानं सृजाम्यहम्	१३-७
२-५३ तदा योगमवास्थसि	८-१२

१७-२८	तपस्तप्त कृतं च यत्	५०-६
६-४६	तपस्विभ्योऽधिको योगी	२३-१४
९-१९	तपाम्यहमहं वर्षम्	२८-१२
१७-१८	तपो दम्भेन चैव यन्	४९-३४
१०-५	तपो दानं यतोऽयशः	२९-५
१७-१६	तपो मानसमुच्यते	४९-३२
१७-५	तप्यन्ते ये तपो जनाः	४७-१
२-१	तं तथा कृपयाविष्टम्	२-१
७-२०	तं तं नियममास्थाय	२४-५
८६	तं तमेवैति कोन्तेय ।	९५-४
१७-१२	तं यज्ञं विद्धि रामसम्	४९-२८
६-२३	तं विद्याद्दुःसंयोग-	२२-४
१३-१७	तमसः परमुच्यते	३९-१४
१४-८	तमस्यज्ञानजं विद्धि	४१-६
१४-१३	तमस्यैतानि जायन्ते	४१-११
१४-१०	तमः सत्त्वं रजस्तया	४१-८
४-१९	तमाहुः पर्जन्यं शुभाः	१४-५
८-२१	तमाहुः परमां गतिम्	२५-१९
२-१०	तमुवाच हरीशः	६-१
१५-४	तमेव चायं पुरुषं प्रपद्ये(त्)	४३-४
१८-६२	तमेव क्षरणं गच्छ	५२-१३
१६-२०	तमोद्गारैस्त्रिभिर्नरः	४१-१३
२-४४	तयापदुनचेतनाम्	८-२

३-३४ तयोर्न पशमागच्छेत्	१३-३
५-२ तयोस्तु कर्मसंन्यासान्	१७-३
१-३ तव शिष्येण घीमता	X-X
११-५१ तव सौम्यं जनार्दन ।	३५-५
११-२९ तवापि वक्त्राणि समृद्धवेगाः	३२-१३
१६-२४ तस्माच्छास्त्रं प्रमाणं ते	४८-३
३-४१ तस्मात् त्वमिन्द्रियाम्बादौ	-१२-८
११-३३ तस्मात् त्वमुत्तिष्ठ, यद्यो लभस्व	३३-२
११-४४ तस्मान् प्रणम्य प्रणिपात्य कायम्	२४-८
३-१५ तस्मान् सर्वगतं ब्रह्म	१५-५
२-३० तस्मात् सर्वाणि भूतानि	६-१८
८-७ तस्मात् सर्वेषु कालेषु	२५-५
८-२७ तस्मात् सर्वेषु कालेषु	२६-६
४-४३ तस्मादज्ञानसंभूतम्	१३-९
२-२७ तस्माद् अपरिहार्येऽर्थे	६-१६
३-१९ तस्माद् अस्वप्नः सततम्	१०-११
२-३७ तस्माद् उत्तिष्ठ कौन्तेय ।	३-८
१६-२१ तस्मादेतत् त्रयं त्यजेत्	४७-१०
२-२५ तस्मादेवं विदित्वैनम्	६-१४
१७-२४ तस्मादोमित्युदहृत्य	५०-२
५-१९ तस्माद् ब्रह्मणि ते स्थिताः	७-६
२-६८ तस्माद्यस्य महाबाहो !	९-१५
२-१८ तस्मात् युध्यस्व भारत !	६-७

२-५०	तं जगत्स्य युज्यस्व	८-९
६-४६	तस्माद् योगी भवार्जुन ।	२३-१४
१-३७	तस्मान्नाहं वयं हन्तुम्	२-१०
१४-३	तस्मिन् गर्भे दधाम्यहम्	४-४
४-१३	तस्य कर्तारमपि माम्	४-४
३-१७	तस्य कार्यं न विद्यते	१०-९
७-२१	तस्य तस्याचला धदाम्	२४-६
२-५७	तस्य प्रज्ञा प्रतिष्ठिता	९-४
२-५८	तस्य प्रज्ञा प्रतिष्ठिता	९-५
२-६१	तस्य प्रज्ञा प्रतिष्ठिता	९-८
२-६८	तस्य प्रज्ञा प्रतिष्ठिता	९-१५
१-१२	तस्य संजनयन् हृदयम्	४-४
२-६९	तस्यां जायति संयमी	९-१६
७-२२	तस्याराधनमीदृते	२४-७
६-३०	तस्याहं न प्रणश्यामि	२२-११
६-३४	तस्याहं निग्रहं मन्ये	२३-२
८-१४	तस्याहं गुलमः पार्थ ।	२५-१२

२-२९ तान् भृशस्वविदो मन्दान् ११-१०

१६-१९ तानहं द्विषन्ः क्रूरान् ४७-५०

२-६१ तानि सर्वाणि संयम्य ९-८

१-७ तान् निबोध द्विजोत्तम । ४-४

४-५ तद्वदं वेदं सर्वानि १३-५

७-९ तेजश्चस्मि निभावसौ	२८-६
७-१० तेजस्तेजस्विनामहम्	२८-७
१०-२६ तेजस्तेजस्विनामहम्	२०-१०
११-२० तेजोभिरापूर्य जगन् समग्रम्	२१-१४
११-४७ तेजोमय विश्वमनन्तमायम्	३५-१
११-१७ तेजोराशि सर्वतो रक्षितमन्तम्	३२-२
१-२१ ते ते भुक्त्वा स्वर्गलोकं विद्यालम्	२८-१४
३-११ ते देवा भावयन्तु वः	१५-२
७-२८ ते हन्तूमोहनिमुक्ताः	२४-१३
५-१५ तेन सुहृन्ति जन्तवः	१८-८
११-४६ तनैव रूपेण चतुर्भुजेन	३४-१०
१३-२५ तेऽपि चातितरन्त्येव	४०-१०
९-२३ तेऽपि मामेव कीन्त्ये !	२८-१६
९-३२ तेऽपि यान्ति परां गतिम्	२८-२५
९-२० ते पुण्यमासाद्य सुरेन्द्रलोकम्	२८-१३
१२-४ ते प्राप्नुवन्ति मामेव	३६-४
७-२१ ते मग्न तद्विदुः कृत्स्नम्	२४-१४
१२-२ ते मे युक्ततमा मताः	३६-१
२-६ तेऽवस्थिताः प्रमुखे धार्तराष्ट्राः	५-३
७-३० ते विदुर्युक्नचेतसः	४-४
१२-१ तेषां के योगवित्तमाः	३६-१
७-१७ तेषां प्राणी विन्ययुक्तः	२४-२
९-२२ तेषां नित्याभियुक्तानाम्	२८-१५

१७-१	तेषां निष्ठा तु वा कृष्ण ।	४८-३
१७-७	तेषां भेदमिमं गणु	४९-२३
१०-१०	तेषां सततयुक्तानाम्	२९-८
१२-७	तेषामहं समुद्भवा	३६-७
५-१६	तेषामादित्ययज्ञज्ञानम्	१८-९
१०-११	तेषामेवानुकम्पार्थम्	२९-९
८-१७	तेऽहोरात्रविदो जनाः	२५-१५
३-१२	तैर्दत्तानप्रदायैभ्यः	१५-३
३-३४	तौ ह्यस्य परिपन्थिनौ	१२-२
४-२१	त्यक्तगर्वपरिमहः	१४-७
१८-११	त्यक्तुं कर्माण्यनेपतः	५१-११
४-२०	त्यरावा कर्मचलाष्ठम्	१४-६
४-९	त्यजत्वा देहं पुनर्जन्म	१३-११
६-२४	त्यक्त्वा सर्वाननेपतः	२२-५
२-३	त्यक्तवौत्तिष्ठ परंतप ।	३-३
८-६	त्यजत्वन्तो कलैश्वरम्	२५-४
१६-२	त्यागः शान्तिरपैशुनम्	४६-३
१८-१	त्यागस्य च हृषीकेश !	५१-१
१२-१२	त्यागाच्छान्तिरनन्तरम्	३६-१२
१८-१०	त्यागो सत्त्वसमाविष्टः	५१-१०
१८-४	त्यागो भरतसत्तम ।	५१-४

१८-४ त्यागो हि पुण्यव्याघ्र ! ५१-४

१८-३ त्याज्यं दोषवदित्येके ५१-३

२-४० श्रायते नहतो भयात् ८-१

१८-१९ त्रिधैव गुणभेदतः ४९-२

७-१३ त्रिभिर्गुणमयैर्भावैः ४९-४१

१८-१२ त्रिविधं कर्मणः फलम् ५१-१२

१६-२१ त्रिविधं मरकत्स्येदम् ४७-१२

१८-१८ त्रिविधः कर्मसमूहः ४९-१

१८-४ त्रिविधः संप्रकीर्तितः ५१-४

१८-१८ त्रिविधा कर्मचान्दना ४९-१

१७-९ त्रिविधा भवति भद्रा ४८-५

१७-७ त्रिविधो भवति प्रियः ४९-२३

३-२२ त्रिषु लोकेषु किञ्चन ११-३

१४-२१ त्रीन् गुणानतिवर्तते ४२-१

२-४५ त्रैगुण्यविषया वेदाः ८-४

९-२० त्रैविद्या मां सोमपाः पूतपापाः २८-१३

१-३० त्वम् नैव परिदृश्यते २-३

११-२ स्वतः कमलपत्राक्ष ! ११-२

१८-७३ त्वत्प्रसादस्त्वयाच्युत ! ५४-७

६-३९ त्वदन्यः संशयस्यास्य २३-७

२-१६ त्वनयोऽहश्चद्विदिग्धः ६-५

११-१८ त्वमध्वरं परमं वेदितव्यम्	३२-३
११-३७ त्वमध्वरं सदसन् सत्परं यत्	३४-२
११-१८ त्वमव्ययः शाश्वतधर्मगोप्ता	३२-३
११-४३ त्वमस्व पूज्यश्च गुरुर्गरीयान्	३४-७
११-१८ त्वमस्य विश्वस्य परं निधानम्	३२-३
११-३८ त्वमस्य विश्वस्य परं निधानम्	३४-३
११-३८ त्वमादिदेवः पुरुषः पुमान्	३४-३
४-४ त्वमादौ प्रोक्तवानिति	१३-४
११-३८ त्वया तत् विश्वमनन्तरूपम् ।	३४-३
१८-७२ त्वयैकाग्र्येण चेतसा	५४-६
१०-१७ त्वं सदा परिचिन्तयन्	२९-११

११-२५ दंष्ट्राकरालानि च ते मुग्धानि	३२-९
११-२८ दंष्ट्राकरालानि भयानकानि	३२-११
१०-२८ दण्डो दमयतामस्मि	२०-१७
१०-१० ददामि बुद्धियोगं तम्	२९-८
१६-१० दम्भमानमदाम्बिभाः	४६-१०
१७-१२ दम्भार्थमपि चैव वत्	४९-२८
१७-५ दम्भाहंकारसंयुक्ताः	४७-१
१६-१७ दम्भेनाविधिपूर्वकम्	४७-७
१६-४ दम्भो तपोऽतिमानथ	४६-६
१६-२ दया भूतेष्वलोलुप्त्वम्	४६-३
११-४ दशैवात्मानमव्ययम्	३१-४

११-९	दर्शयामास पार्थाय	३१-८
१७-२०	दातव्यमिति यद् दानम्	४९-३६
१७-२५	दान-क्रियाश्च विविधाः	५०-३
१६-१	दानं दमश्च यज्ञश्च	४६-२
१८-४३	दानमीश्वरमावध	४-५
८-२८	दानेषु यत् पुण्यफलं प्रदिष्टम्	२६-१
३-१२	दास्यन्ते यज्ञभाविताः	१५-३
१८-४०	दिवि देवेषु वा पुनः	४९-३९
११-१२	दिवि सूर्यसहस्रस्य	११-१०
११-११	दिव्यगन्धानुलेपनम्	X-X
११-८	दिव्यं इदामि ते चक्षुः	३१-७
११-११	दिव्यमस्याम्बरधरम्	X-X
११-१०	दिव्यामेकोद्यतासुधम्	३१-९
१०-१६	दिव्या ह्यात्मविभूतयः	२९-१४
१०-१९	दिव्या ह्यात्मविभूतयः	३०-१
१-१४	दिव्यो दाहो प्रदध्मतुः	X-X
६-१३	दिशश्चानवलोक्यन्	२१-४
११-२५	दिशो न जाने न लभे च शर्म	३२-९
११-१७	क्षीप्तानलार्कयुतिमप्रमेयम्	३२-२
१७-२१	क्षीयते च परिहृष्टम्	४९-३७
१७-२०	क्षीयतेऽनुपकारिणे	४९-३६

१३-८	दुःख-दोषानुदर्शनम्	३९-५
५-६	दुःखमाप्नुमयोगतः	१७-७
१८-८	दुःखमित्येव यत् कर्म	५१-८
५-२२	दुःखयोनय एव ते	१९-३
१७-९	दुःखसौख्यमयप्रदाः	४९-२५
१८-३६	दुःस्वप्ने निगच्छति	४९-१९
८-१५	दुःखालयमशाद्वतम्	२५-१३
२-५६	दुःखेष्वनुद्विगमनाः	१३
६-४०	दुर्मतिं तात ! गच्छति	३३-८
३-३९	दुष्टदूरेणानलेन च	१२-६
६-३६	दुःप्राप इति मे मतिः	२३-४
१३-१५	दुस्तस्य चान्तिके च तत्	३९-१३
२-४९	दूरेण श्वरं कर्म	८-८
११-४३	दृष्टवानस्ति मां यथा	३५-७
११-५२	दृष्टवानस्ति यन्मम	३५-६
१-२	दृष्ट्वा तु पाण्डवानीकम्	४-४
११-३०	दृष्ट्वाद्भुतं रूपमुप तवेदम्	३२-५
११-४९	दृष्ट्वा रूपं पौरमीदृशमेदम्	३५-३
११-२३	दृष्ट्वा लोकाः प्रव्यथितास्तगाहम्	३२-७
११-२४	दृष्ट्वा हि त्वां प्रव्यथितान्निरात्मा	३३-८
११-५१	दृष्ट्वेदं यानुप रूपम्	३५-५
१-२८	दृष्ट्वेमं स्वजनं कृष्ण !	२-२

१-१५	देवदत्तं धनञ्जयः	X-X
१०-१५	देवदेव ! जगत्पते !	२९-१३
१७-१४	देव-द्विज-गुरु-प्राज्ञ-	४९-३०
१०-१३	देवर्षिर्नारदस्तथा	२९-११
१०-२६	देवर्षीणां च नारदः	३०-११
११-५३	देवा अप्स्यस्य रूपस्य	३५-६
१०-२२	देवानामस्मि वासवः	३०-८
७-२३	देवान् देवयजो यान्ति	२४ ८
३-११	देवान् भावयत्तानेन	१५-२
१७-२०	देशे काले च पात्रे च	४९-३६
१२-५	देहवद्विरवाप्यते	३६-५
१७-२	देहिनी सा स्वभावजा	४८-५
२-१३	देहिमांस्त्रिमन् यथा देहे	६-४
१४-२०	देही देहसमुद्रवान् !	४९-१८
२-३०	देही नित्यमवध्योऽयम्	६-१८
८-४	देहे देहमृतां वर !	X-X
१४-५	देहे देहिनमव्ययम्	४९-३
२-३०	देहे सर्वस्व भारत !	६-१८
१३-२२	देहेऽस्मिन् पुरुष परः	४०-४
८-२	देहेऽस्मिन् मधुसूदन !	X-X
१६-६	देव आमुह एव च	४६-१

८-१४ दैवं चैवात्र पञ्चमम्	५२-२
४-२५ दैवमेवापरे यज्ञम्	१५-११
९-१३ दैवी प्रकृतिमाधिताः	२७-१२
६-५ दैवी संपद्धिमोदाय	४६-१
७-१४ दैवी ह्येषा गुणमयी	४९-४३
१६-६ दैवो विस्तरशः प्रोक्तः	४६-५
१-४३ दोषैरेतैः कुलज्ञानाम्	४-४
११-२० द्यावा-भृषिभ्योरिदमन्तरं हि	३२-१
१०-३६ दूतं छलयतामस्मि	३०-१०
४-३५ द्रक्ष्यस्यात्मन्वधो मयि	१६-४
४-२८ द्रव्यवशास्तपोयज्ञः	१५-१०
११-४८ द्रष्टुं त्वदभ्येन कुरुप्रवीर ।	३५-२
११-३ द्रष्टुमिच्छामि ते हवम्	३१-३
१-४ द्रुपदश्च महारथः	४-४
१-१८ द्रुपदो द्रौपदेयाश्च	४-४
११-३४ द्रोणं च भीष्मं च अयदर्थं च	३३-३
२-४ द्रोणं च मधुमूदन ।	५-१
७-२७ द्रुपदमोहेन भारत ।	२४-१२
१०-३३ द्रुपदः सामास्तिकस्य च	३०-७
४-२२ द्रुहतातीतो विमत्सरः	१४-८
१५-५ द्रुपद्विमुक्ताः सुखदुःखययैः	४३-५

१६-२१ द्वारे नाशनमाहमनः	४७-१२
१५-१६ द्वाविर्मा पुरुषो लोके	४५-१
१६-६ द्वौ भूतसर्गौ लोकेऽस्मिन्	४६-१

१६-१७ धनमानमदान्विताः	४७-७
१-२० धनुष्यस्य पाण्डवः	१-२
१-१ धर्मक्षेत्रे कुरुक्षेत्रे	१-१
४-८ धर्मसंस्थापनार्थाय	१३-८
९-३ धर्मस्यास्य परंतप !	२७-३
७-११ धर्माविहृदो भूतेषु	२८-८
१-४० धर्मे नष्टे कुलं क्लृप्तम्	२-१३
१८-७० धर्म्यं संवादमावयोः	५४-४
२-३१ धर्म्यादि युद्धान्द्रोवोऽन्यन्	४-१

१०-३३ धाताहं विश्वतोमुखः	३०-९
६-१३ धारयन् भवतु स्थिरः	२१-४
१५-१३ धारयाम्यहमोजसा	४४-७
१-२३ धार्तराष्ट्रस्य दुर्बुद्धेः	१-५
१-२० धार्तराष्ट्रान् कपिध्वजः	१-२
१-३७ धार्तराष्ट्रान् स्वबान्धवान्	२-१०
१-४६ धार्तराष्ट्रा रणे हन्युः	२-१७

२-१३ धीरस्तत्र न मुच्यति	६-४
--------------------------	-----

१८-४८ धूमेनाग्निरिवावृताः	४-११
३-३८ धूमेनाग्नियते बद्धिः	१२-५
८-२५ धूमो रात्रिस्तथा कृष्णः	२६-४

११-२४ धृतिं न किन्दामि शमं च विष्णो ।	३२-८
१८-३५ धृतिः सा पार्थ । तामसी	४९-१८
१८-३४ धृतिः सा पार्थ । राजसी	४९-१७
१८-३३ धृतिः सा पार्थ । सात्त्विकी	४९-१६
१८-५१ धृत्याऽऽत्मानं नियम्य च	५३-२
१८-३४ धृत्या धारयतेऽर्जुन ।	४९-१७
१८-३३ धृत्या यथा धारयते	४९-१६
१८-२६ धृत्सुमादिसमन्वितः	४९-९
१-५ धृष्टकेतुश्चेकितानः	X-X
१-१७ धृष्टद्युम्नो विराटश्च	X-X

१०-२८ धेनूनामग्निं कामधुक्	३०-१५
----------------------------	-------

१८-५२ ध्यानयोगपरो नित्यम्	५३-३
१२-१२ ध्यानाद्वा कर्मफलत्यागः	३६-१२
१३-२४ ध्यानेनात्मनि पश्यन्ति	४०-९
२-६२ ध्यायतो विषयान् पुंसः	९-९

२-२७ ध्रुवं जन्म मृतस्य च	६-१६
१८-७८ ध्रुवा नीतिर्मतिर्मम	उप-५

५३-३१ न करोति न लिप्यते	४०-७
५-१४ न कर्तृत्वं न कर्माणि	१८-७
३-४ न कर्मणामनारम्भान्	१०-३
५-१४ न कर्मफलसंयोगम्	१८-७
६-४ न कर्मस्वनुपपन्नते	२०-४
२-१७ न कश्चिन् कर्तुमर्हति	६-६
१-३२ न काङ्क्षे विजयं, कृष्ण!	२-५
६-२५ न किञ्चिदपि चिन्तयेत्	२१-६
३-२४ न कुर्या कर्म चेदहम्	११-५
१-१६ नपुत्रः सहदेवश्च	४-४
१०-२१ नक्षत्राणामहं दासी	४-४
११-४८ न च क्रियामिद् न तपोमिहमेः	३५-२
१४-२८ न च तत् प्रेत्य नो हृद्	५०-६
१८-६९ न च तस्मान्मनुष्येषु	५४-३
९-५ न च मत्स्थानि भूतानि	२७-४
९-९ न च मां तानि कर्माणि	१७-८
१८-६७ न च मां योऽभ्यसूयति	५४-१
१-३१ न च राज्यं मुखाणि च	२-५
१-३० न च शत्रुनोभ्यवस्थानुम्	२-४
१-३१ न च धेयोऽनुपश्यामि	२-४
३-४ न च संन्यसनादेव	१०-३
६-१६ न चातिस्वप्नशीलस्य	२१-७
२-६६ न चामावयतः क्षान्तिः	९-१३

२-६६ न चायुस्तस्य भावना	१-१३
१८-६७ न चाग्रुधूपये वाच्यम्	५४-१
३-१८ न चास्य सर्वभूतेषु	१०-१०
१-४ न चाहं तेष्ववस्थितः	४-४
५-६ न विरेणाधिगच्छति	१७-७
६-१६ न चैकान्तमनभतः	२१-४
२-६ न चैतद्विद्यः कलरप्रो गरीयः	५-३
३-२३ न चैनं कलेदयमस्यापः	६-१२
२-१२ न चैव न भविष्यामः	६-३
५-१५ न चैव मुह्यत विभुः	१८-८
२-२० न जायते म्रियते वा कदाचित्	६-९
१८-४० न तद्वर्तित पृथिग्मा वा	४९-३९
१०-३९ न तद्वर्तित विना घनं स्थानं	३०-१८
१५-६ न तद्वालयते सूर्यः	४३-६
११-८ न तु मां शत्रयस्ते शत्रुम्	३९-७
१-२४ न तु माम् अभिज्ञानन्ति	२८-१७
१८-१२ न तु सन्मासिना क्वचिन्	५१-१२
५-२२ न तेषु रमते सुधः	१९-२
१८-५ न त्याज्यं कार्यमेव तन्	५१-५
१८-३ न त्याज्यमिति चापरे	५१-३
१-१२ न त्वं नेमे जगधिपाः	६-३
४-५ न त्वं नेत्य परंतप !	१२-५
२-२७ न त्वं शोचितुमर्हसि	६-१६

२-३०	न त्वं क्षोचितुमर्हसि	६-१८
११-४३	न त्वत्समोऽस्त्यभ्यधिकः कुतोऽन्यः	३४-७
७-१२	न त्वहं तेषु, ते मयि	४९-४०
२-१२	■ त्वेवाहं जानु नागम्	६-३
११-५३	न दानेन, न चैज्यया	३५-७
१४-२२	■ द्वेष्टि संप्रवृत्तानि	४२-२
१८-१०	न द्वेष्ट्यकुशलं कर्म	५१-१०
६-१	न निरग्निं चाक्रिय.	२०-१
१४-२२	न निवृत्तानि काङ्क्षति	४२-२
३-८	न प्रसिद्धपेद् भवमंगः	१०-७
५-२०	न प्रहृष्येन् शिष्यं शत्रुः	७-६
२-२६	न बुद्धिमेदं जनयेन्	११-७
१-१९	नमध पृथिवी वै	४-४
११-२४	नमःशृणो क्षीप्तमनेकवर्णम्	३३-८
११-४०	नमः पुण्डरीकं पृष्ठगते	३४-६
११-३५	नमःशृणो भूय एवाह कृष्णम्	३३-४
९-१४	नमःप्रन्नथ मां भवत्या	२७-१३
४-१४	न माम् कर्माणि लिखन्ति	१३-१०
७-१५	न मां दुःश्रुतिनो मूढाः	४७-९
४-१४	न मे कर्मजले शृङ्गा	१३-१०
९-२९	■ मे द्वेष्टोऽस्ति न शिष्यः	२८-२२
२-२२	न मे पादांश्चि कर्मजम्	११-२
९-२१	न मे भवनः प्रणवनि	२८-२४

१०-२ न मे विदुः सुरगणाः	२९-२
११-३९ नमो नमस्तेऽस्तु सहस्रहृत्त्वः	३४-२
११-३९ नमोऽस्तु ते देववर ! प्रसीद	३२-१५
११-४० नमोऽस्तु ते सर्वत एव सर्व !	३४-४
२-९ 'न योत्स्य' इति गोविन्दम्	५-६
१८-५२ 'न योत्स्य' इति मन्वसे	५३-१०
१-४४ नरकं नियते वासः	२-१५
१०-२७ नराणां च नराधिपम्	४-४
१५-३ न रूपमस्येह तथोपलभ्यते	४३-३
५-१३ नवद्वारे पुरे देही	१८-६
२-२२ मयानि गृह्णाति नरोऽपराधि	६-११
२-३९ न विक्रम्पितुमर्हसि	४-१
१८-३५ न विमुञ्चति दुर्मेधाः	४९-१८
११-४८ न वेदयशाभ्ययनैर्, न दृष्टैः	३५-२
१२-९ न शक्नोषि मयि स्थिरम्	३६-९
१५-६ न शशाङ्को न पावकः	४३-६
१२-१७ न शोचन्ति न काहन्ति	३७-५
१८-५४ न शोचति न काहन्ति	५३-५
२-२३ न शोषयति मादनः	६-१२
१६-७ न शौचं नामि नानारः	४६-७
८-२० नश्यत्यु न विनश्यति	२५-१८
१८-५८ न श्रोष्यसि निनृक्ष्यसि	५३-९
१६-९ नष्टात्मानोऽल्पबुद्धयः	४६-९

१८-७३ नथो मोहः स्मृतिर्लब्धा	५४-७
१३-१२ न सत् तन्नासदुच्यते	३९-९
१६-७ न सत्य तेषु विद्यते	४६-७
१८-१६ न ज्ञ पश्यति दुर्मतिः	५२-४
१३-२३ न स भूयोऽभिजायते	४०-५
१६-२३ न स सिद्धिमवाप्नोति	४८-१
१६-१३ ज्ञ सुखं न परा गतिम्	४८-१
४-४० न सुखं संशयाग्मनः	१६-७
१८-१७ न हन्ति न नियम्यते	५२-५
२-२० न हन्यतं हन्यमाने शरीरे	६-९
६-४० न हि कन्यामशृन् कथिन्	२३-८
३-५ न हि कथिन् धाणमपि	१०-४
४-३८ न हि शानेन गच्छाम्	१६-७
१०-१४ न हि तं भगवन् ! व्यक्तितम्	२९-१२
१८-११ न हि देहभूता राशयम्	५१-११
१३-२८ न दिनस्याग्मनात्मानम्	४०-१२
११-३१ न हि प्रश्नानामि तद् प्रश्नितम्	३२-१५
२-८ न हि प्रपद्यामि ममाननुयाय	५-५
६-३ न शरीरम्यातगवः	९०-३
१३-८ माहमेनेह कथन	१०-१०
६-५ नाम्मानमवगादयेन्	३०-५
६-१६ नम्यन्नतनु योनेऽभि	२१-३

६-११	नात्युच्छिष्टं नातिनीचम्	२१-२
५-१५	नादत्ते कस्यचित् पापम्	१८-८
३-२२	नानयाप्तमवाप्तव्यम्	११-३
१८-२१	नानाभावान् पृथग्विधान्	४९-४
११-५	नानावर्णाकृतीनि च	३१-१
११-५	सान्नायिधानि दिव्यानि	X-X
१-९	नाना-शस्त्र-प्रहरणाः	X-X
३-३२	नानुसिद्ध्यन्ति मे मतम्	११-१३
३-१६	नानुवर्तयतीह यः	१५-७
२-११	नानुशोचन्ति पण्डिताः	६-२
२-२५	नानुशोचितुमर्हसि	६-१४
११-१६	नान्तं न मध्यं न पुनस्तदादिम्	३२-१
१५-३	नान्तो न चादिर्न च संप्रतिष्ठा	४३-३
१०-४०	नान्तोऽस्ति सम दिव्यानाम्	३०-१९
१४-१९	नाज्ये गुणैर्भ्यः कर्तारिम्	४१-१७
२-४२	नाम्यदस्तीति चादिनः	X-X
८-१५	नाप्नुवन्ति महत्प्रमानः	२५-१३
१८-६७	नामकताय कदाचन	५४-१
१-१६	नामासौ विद्यते सतः	६-५
२-१७	नामिनन्दति न द्वेष्टि	१-४
१-७	नायका मय गैर्यस्य	X-X
३-२०	नायं भून्ना भविता वा न भूयः	६-९
४-४०	नायं लोकोऽस्ति न परः	१६-३

४-३१	नार्य लोकोऽस्त्ययज्ञस्य	१५-९
२-१९	नार्य हन्ति न हन्यते	६-८
१०-११	नाशायाम्यात्मभावस्यः	२९-९
२-१६	नाशतो विद्यतं भावः	६-५
५-२७	नाशाम्यन्तरचारिणो	१९-७
२-६६	नास्ति बुद्धिरयुक्तस्य	९-१३
१०-१९	नास्त्यन्तो विस्तरस्य मे	३०-१
७-२५	नाहं प्रकाशः सर्वस्य	२४-१०
११-५३	नाहं धैर्यं न तपसा	३५-७
२-६८	निगृहीतानि सर्वशः	९-१५
९-१९	निगृह्णाम्युत्तुजामि च	२८-१२
३-३३	निग्रहः किं करिष्यति	१२-१
१३-९	नित्यं च समचित्तत्वम्	३९-६
११-५२	नित्यं धर्मनिर्यादिणः	३५-६
३-१५	नित्यं यज्ञे प्रतिष्ठितम्	१५-५
२-२६	नित्यं वा मन्यसे मृतम्	६-१५
४-२०	नित्यानृतो निराधयः	१४-६
८-१४	नित्ययुक्तस्य योगिनः	२५-१२
९-१४	नित्ययुक्ता उपासते	२७-१३
१२-२	नित्ययुक्ता उपामते	३६-२
२-१८	नित्यस्योक्ताः क्षीरिणिः	६-७
२-२४	नित्यः सर्वगतः स्याणुः	६-१३
१८-३९	निद्रालस्य-प्रमादोत्थम्	४९-२२

१-१८ निधानं यीजमव्ययम्	२८-११
२-३६ निन्दन्तस्तव सामर्थ्यम्	३-७
१८-६० निबद्धः स्वेन कर्मणा	५३-११
४-४१ निबध्नन्ति घनंजय !	११-८
१-१ निबध्नन्ति घनंजय !	२७-८
१४-५ निबध्नन्ति महाबाहो !	४१-३
१६-५ निबन्धावासुरी मत्ता	४६-१
११-३३ निमित्तमात्रे भव सध्यसाचिन् !	३३-२
१-३१ निमित्तानि च पश्यामि	X-X
१८-२३ नियतं सङ्गरहितम्	४९-६
३-८ नियतं कुरु कर्म त्वम्	१०-७
१८-९ नियतं क्विन्तेऽर्जुन !	५१-९
१८-७ नियतास्य तु संन्वारः	५१-७
३-४१ नियम्य भरतर्षभ !	१२-८
३-७ नियम्यारभतेऽर्जुन !	१०-६
३-१ नियोजयसि केशव !	१०-१
६-१० निराक्षीरपरिग्रहः	२१-१
३-३० निराक्षीर्निर्ममो भूत्वा	११-११
४-२१ निराक्षीर्चतचित्तात्मा	१४-७
२-५९ निराहारस्य देहिनः	९-६
६-२० निरुद्ध योगश्रेण्या	२२-१
१३-१४ निर्गुणं गुणमोक्षनृ च	३९-११
५-१९ निर्दोष हि समं श्रेष्ठ	७-६

२-४५	निर्वन्द्वो नित्यसत्त्वस्थः	८-४
५-३	निर्वन्द्वो हि महाबाहो ।	१७-४
२-७१	निर्ममो निरहंकारः	९-१८
१२-१३	निर्ममो निरहंकारः	३७-१
१५-५०	निर्मानमोहा जितसंगदोषाः	४३-५
२-४५	निर्योगक्षेम आत्मवान्	८-४
११-५५	निर्वैरः सर्वभूतेषु	३५-९
१२-८	निवसिष्यसि मध्येव	३६-८
९-१८	निवासः शरणं मुदत्	२८-११
१८-४	निधयं कृणु मे तत्र	५१-४
१८-६	निधितं मतमुत्तमम्	५१-६
५-२	निःश्रेयसकराशुभौ	१७-३
१८-५०	निष्ठा क्षामस्य या परा	५३-१
२-४५	निष्प्रेण्व्यो भवार्जुन ।	८-४
६-१८	निःस्पृहः सर्वकामेभ्यः	२१-९
१-३६	निहत्य धार्तराष्ट्रान् नः	२-९
१०-३८	नीतिरहिम जिगीषताम्	३०-१७
६-१९	नेत्रते सोपमा स्मृता	२१-१०
२-४०	नेहामिक्मनाशोऽस्ति	८-१
२-३	नैतत् त्वय्युपपद्यते	३-३
४-९	नैति मामेति सोऽर्जुन ।	१२-११
८-२७	नैते सन्ती पार्थ ! जानन्	२६-६

२-२३ नैनं छिन्दन्ति शस्त्राणि	६-१२
२-२३ नैनं दहति पावकः	६-१२
१५-११ नैनं पश्यन्त्यचेतसः	४४-५
२-७२ नैनां प्राप्य विमुह्यति	९-१९
४-२० नैव किञ्चित् करोति सः	१४-६
५-८ नैव किञ्चित् करोमीति	१८-१
५-१३ नैव कुर्यान् न कारयन्	१८-६
३-१८ नैव तस्य कृतोनायः	१०-१०
१८-८ नैव स्वागफलं लभेत्	५१-८
२-३८ नैव पापमवाप्स्यति	७-१
२-२६ नैवं शोनिनुर्महसि	६-१५
३-४ नैष्कर्म्यं पुरुषोऽस्तुते	१०-३
१८-४९ नैष्कर्म्यसिद्धिं परमाम्	५२-६
५-२० नोद्विजेत् प्राप्य चाप्रियम्	७-४
१८-१५ स्याद्यं वा विपरीतं वा	५२-३
१५-१४ एवाम्यत्र चतुर्विधम्	४४-८
१३-५ पञ्च वेन्द्रियगोचराः	३८-४
१८-१३ पश्येताग्निं महाबाहो ।	५२-१
१८-१५ पश्येते तस्य हेतवः	५२-३
१-१३ पणवानकगोमुखाः	४-४
५-१८ पण्डिताः समदर्शिनः	७-५

१६-१६	पतन्ति नरकेऽशुचौ	४७-६
१-४२	पतन्ति पितरो ह्येषाम्	x-x
९-२६	पत्रं पुष्पं फलं तोयम्	२८-१९
२-५१	पदं गच्छन्त्यनामयम्	८-१०
५-१०	पद्मपत्रमिवाम्भषा	१८-३
४-४	परं जन्म विवस्वतः	१३-४
२-५९	परं दृष्ट्वा निवर्तते	९-६
१०-१२	परं ब्रह्म परं धाम	२९-१०
७-२४	परं भावमजानन्तः	२४-९
९-११	परं भावमजानन्तः	२७-१०
१४-१	परं भूयः प्रवक्ष्यामि	४१-१
३-३५	परधर्मात् स्वनुष्ठितात्	४-८
१८-४५	परधर्मात् स्वनुष्ठितात्	x-x
३-३५	परधर्मो भयावहः	४-८
८-८	परमं पुरुषं दिव्यम्	७५-६
११-९	परमं रूपमैश्वरम्	३१-८
१३-३१	परमात्मायमव्ययः	४०-७
६-७	परमात्मा समाहितः	२०-७
१३-२२	परमात्मेति श्चायुक्तः	४०-४
१५-१०	परमात्मेत्युदाहृतः	४५-२
३-१९	परमान्नोति पुरुषः	१०-११
८-२०	परस्तस्मान् तु भारोऽन्यः	२५-१८
३-११	परस्परं भावयन्तः	१५-२

१७-१९ परस्योत्सादनार्थं वा	४९-३५
१४-१ परो सिद्धिमुपागताः	४९-१
१८-४४ परिचयात्मकं कर्म	४-६
१८-३७ परिणामेऽमृतोपमम्	४९-२०
१८-३८ परिणामे विषमिव	४९-३१
४-८ परिश्रणाय साधूनाम्	१३-८
४-३४ परिप्रदानेन सेवया	१६-३
३-१४ पर्जन्यादप्रसंसदः	१५-४
१-१० पर्याप्तं त्विदमेतेषाम्	४-४
१०-३१ पवनः पयतामस्मि	३०-६
९-२ पवित्रमिदमुत्तमम्	२७-२
४-३८ पवित्रमिदं निपते	१६-७
१०-१२ पवित्रे परमं मयान्	२९-१०
५-८ पश्यञ्शृण्वन् हृशश्चिग्रन्	१८-१
१८-१६ पश्यत्यकृतबुद्धित्वान्	५२-४
१५-१० पश्यन्ति ज्ञानचक्षुषः	४४-४
१५-११ पश्यन्त्यात्मन्यवस्थितम्	४४-५
६-३० पश्यन्नात्मनि तुष्यति	२२-१
११-५ पश्य मे 'पार्थ' रूपाणि	३१-५
९-५ पश्य मे योगमैश्वरम्	२७-४
११-८ पश्य मे योगमैश्वरम्	३१-७
११-६ पश्यादित्यान् वसून् रुद्रान्	४-४
११-७ पश्याद्य सचराचरम्	३१-६

११-१९	पश्यामि त्वां दीप्तहुताशवक्त्रम्	३२-४
११-१७	पश्यामि त्वां दुर्निरीक्ष्यं समन्तान्	३२-२
११-१६	पश्यामि त्वा सर्वतोऽनन्तरूपम्	X-X
११-१५	पश्यामि देवांस्तत्र देव ! देहे	३२-१
११-१६	पश्यामि विश्वेश्वर ! विश्वरूप !	३२-५
११-६	पश्याश्चर्याणि भारत !	X-X
१-३	पश्यैतां पाण्डुपुत्राणाम्	X-६
१-१५	पाशजम्ब्यं हृषिकेशः	X-X
१०-३७	पाण्डवानां धर्मजयः	३०-१२
३-३६	पापं चरति पुरुषः	१२-३
१-३६	पापमेवाश्रयेदस्मान्	१-९
१-३९	पाशादस्मात्प्रिवर्तितुम्	२-१२
३-४१	पाप्मानं प्रजहि ह्येनम्	१२-८
६-४०	पार्थ ! नैवेह नामुत्र	२३-८
१६-४	पार्थ ! संपदमामुरीम्	४६-६
१८-७४	पार्थस्य च महात्मनः	उप०-१
१८-५	पावनानि मनीषिणाम्	५१-५
११-४३	पितासि लोकस्य चराचरस्य	३४-२
९-१७	पिताऽहमस्य जगन्	२८-१०
१०-२९	पितृणामर्थमा नास्मि	X-X
१-२६	पितॄन् अथ पितामहान्	१८
९-२५	पितॄन् यान्ति पितृवताः	२८-१८

११-४४	मितेन पुत्रस्य सखेन सह्युः	३४-८
१७-१९	पीडया क्रियते तपः	४९-३५
७-९	पुष्पो गन्धः पृथिव्यां च	२८-६
१३-९	पुत्र-दार-श्वदियु	३९-६
१-२६	पुत्रान् पौत्रान् सखीरनया	१-८
८-१६	पुनरत्यर्त्तिनोऽर्जुन ।	२५-१४
८-१६	पुनर्जन्म न विद्यते	२५-१४
५-१	पुनर्योगं य इतसि	१७-१
११-३९	पुनश्च भूयोऽपि नमो नमस्ते	३४-२
२-४१	पुमांश्चरति निःस्पृहः	९-१८
३-२	पुरा प्रोक्ता मयानघ ।	१७-६
१-५	पुरुजित् कुन्तिभोजश्च	X-X
२-१५	पुरुषं पुरुषर्भ ।	७-३
१०-१२	पुरुषं चाश्वत्थं दिव्यम्	२९-१०
१२-२१	पुरुषः प्रकृतिक्यो हि	४०-३
८-४	पुरुषस्याधिदैवतम्	X-X
८-२३	पुरुषः स परः पार्थ !	२७-२०
१३-२०	पुरुषः सुखदुःखानाम्	४०-९
२-६०	पुरुषस्य विपश्चितः	९-७
१०-२४	पुरोषसां च मुख्यं माम्	३०-११
३-१०	पुरोवाच प्रजापतिः	१५-१
१५-१३	पुणामि चोपवीः सर्वाः	६४-७

१७-१४ -पूजनं शौचमार्जवम्	४९-३०
२-४ पूजाहोवरिसूदन ।	५-१
४-१० पूता मद्रावमायताः	१३-१३
१७-१० पूति पर्युषितं च यत्	४९-२६
६-४४ पूर्वाभ्यासेन तेनैव	२३-११
४-१५ पूर्वैः पूर्वतरं कृतम्	१४-१
४-१५ पूर्वैरपि मुमुक्षुभिः	१४-१
२-७ पृच्छामि त्वा धर्म-संमूढ-चेताः	५-४
१८-१ पृथङ् केशिनिपूदन ।	५१-१
१८-२१ पृथक्त्वेन तु यज्ज्ञानम्	४९-४
१८-२९ पृथक्त्वेन धर्मजय ।	४९-१२
१-१५ षोण्डं दध्मी महाशङ्खम्	X-X
१४-११ प्रकाश उपभाषते	४१-९
१४-६ प्रकाशकमनामयम्	४१-४
१४-२२ प्रकाश च प्रवृत्ति च	४२-२
५-१६ प्रकाशयति तत् परम्	१८-९
१३-३३ प्रकाशयति भारत ।	३८-६
१३-१३ प्रवृत्तिं च गुणैः सह	४०-५
१३-१९ प्रवृत्तिं पुरुषं चैव	४०-१
९-१२ प्रवृत्तिं मोहिनीं धिताः	२७-११
३-१३ प्रवृत्तिं यान्ति भूतानि	१२-१
९-७ प्रवृत्तिं यान्ति मामिकाम्	२७-६

७-५	प्रकृतिं विद्धि मे पराम्	२८-२
४-६	प्रकृतिं स्वामधिष्ठाय	१३-६
९-८	प्रकृतिं स्वामवष्टभ्य	२७-७
१८-५९	प्रकृतिस्त्वा नियोक्ष्यति	५३-१०
१५-७	प्रकृतिस्थानि कर्षति	४४-१
३-२७	प्रकृतेः क्रियमाणानि	११-८
३-२९	प्रकृतेर्गुणसंभवाः	११-१०
३-३३	प्रकृतेर्ज्ञानवानपि	१२-१
७-२०	प्रकृत्या नियताः स्वया	२४-५
१३-२९	प्रकृत्यैव च कर्माणि	४०-६
१०-२६	प्रजनय्यास्मि रुन्दर्यः	३०-४
२-५५	प्रजहाति यदा कामान्	९-२
११-३९	प्रजापतिरत्वं प्रपितामहश्च	४-४
२-११	प्रज्ञावादांश्च आपते	६-२
११-१४	प्रणम्य शिरसा देवम्	३१-१२
७-८	प्रणवः सर्वविदेषु	२८-५
१८-७२	प्रणष्टो धनंजय !	५४-६
१८-६५	प्रतिजाने प्रियोऽसि मे	५३-१६
९-३	प्रत्यक्षावगमं धर्म्यम्	२७-२
२-४०	प्रत्ययाद्यो न विद्यते	८-१
१५-१८	प्रवितः पुरुषोत्तमः	४५-३
१-४१	प्रदुष्यन्ति कुलस्त्रियः	४-४
१६-१८	प्रद्विपन्तोऽभ्यसूयकाः	४७-८

७-१५	प्रपद्यन्ते नराधमाः	४७-९
७-२०	प्रपद्यन्तेऽन्यदेवताः	२४-५
१-३९	प्रपश्यद्विर्जनार्दन ।	२-१२
१०-२	प्रभवं न महर्षयः	२९-२
७-६	प्रभवः प्रलयस्तथा	२८-३
९-१८	प्रभवः प्रलयस्थानम्	२८-११
८-१९	प्रभवस्यहरागमे	२५-१७
८-१८	प्रभवन्त्यहरागमे	२५-१६
१६-९	प्रभवन्त्युभकर्माणः	४६-९
७-८	प्रभास्मि क्षप्तिसूर्ययोः	२८-५
६-३४	प्रमाधि बलवद्दम्	२३-२
१४-१७	प्रमादमोहौ तमसः	४१-१५
१४-८	प्रमादालस्यनिद्राभिः	४१-६
१४-९	प्रमादे संजयत्युत	४१-७
१४-१३	प्रमादो मोह एव च	४१-११
६-४५	प्रमत्तायतमानस्तु	२३-१३
८-२	प्रयाणकाले च कथम्	२५-१
७-३०	प्रयाणकालेऽपि च माम्	४-४
८-१०	प्रयाणकाले मनसानलेव	२५-८
८-२३	प्रयाता यान्ति तं कालम्	२६-२
५-९	प्रलयन् विमृजन् शृङ्गन्	१८-२
१४-१४	प्रलयं याति देहमृत्	४१-१२
१६-११	प्रलयान्तामुपाश्रिताः	४६-११

१४-२	प्रलये न व्यथन्ति न	४१-२
१-१	प्रवदन्त्यनसूयवे	२७-१
५-४	प्रवदन्ति ॥ पण्डिताः	१७-५
२-४२	प्रवदन्त्यविपश्चितः	X-X
१७-२४	प्रवर्तन्ते विधानोक्तताः	५०-२
१६-१०	प्रवर्तन्तऽशुचिमताः	४६-१०
११-१३	प्रविमर्शतमनेकधा	३१-११
१८-३०	प्रवृत्तिं च निवृत्तिं च	४६-७
१६-७	प्रवृत्तिं च निवृत्तिं च	४६-१३
१-२०	प्रवृत्ते शस्त्रसंपत्ते	१-२
११-५४	प्रवेष्टुं च परंतप ।	३५-८
१५-२६	प्रशस्ते कर्मणि तथा	५०-४
६-२७	प्रशस्तमनसं ह्येवम्	२२-८
६-१४	प्रशस्तारूपा विगतभीः	२१-५
१६-१६	प्रसक्ताः कामभोगेषु	४७-६
१८-३४	प्रसंगेन कलाकाङ्क्षी	४९-१७
२-६५	प्रसन्नचेतसो ह्याशु	९-१२
२-६४	प्रसादमभिगच्छति	९-११
११-४४	प्रसादये त्वामहमीशमीश्वरम्	३४-८
२-६५	प्रसादे सर्वदुःस्थानाम्	९-१२
११-२५	प्रसीद देवेश । जगन्निवास ।	३२-९
११-४५	प्रसीद देवेश । जगन्निवास ।	३४-९
२-१०	प्रहसन्निव भारत ।	६-१

१०-३०	प्रहादधास्मि दैत्यानाम्	३०-१३
५-२३	प्राक् दरीरविमोक्षणात्	१९-३
४-२७	प्राणकर्माणि चापरे	१५-१३
१-३३	प्राणास्त्यक्त्वा धनानि च	२-६
४-३०	प्राणान् प्राणेषु जुह्वति	१५-१५
४-२९	प्राणापानगतीं हृद्वा	१५-१४
१५-१४	प्राणापान-समायुक्तः	४४-८
५-२७	प्राणापानौ समौ कृत्वा	१९-७
४-२९	प्राणायाम-परायणाः	१५-१४
१५-१४	प्राणिनां देहमाधितः	४४-८
४-२९	प्राणिऽपान तथापरे	१५-१४
१०-१९	प्राथम्यतः कुक्षेत्रेष्ठ !	३०-१
१८-७१	प्राप्नुयात् पुण्यकर्मणाम्	५४-५
६-४१	प्राप्य पुण्यकृतान् लोकान्	२३-९
१८-२	प्राहुस्त्वानं विचक्षणाः	५१-२
११-४४	प्रियः प्रियायार्हसि देव ! सोढुम्	३४-८
७-१७	प्रियो हि क्षान्तिनोऽश्वरथम्	२४-२
१७-४	प्रेतान् भूतगणाधान्ये	४८-६
४-१	प्रोक्तवान् अहमव्ययम्	१२-१
१८-१९	प्रोच्यते गुणसंख्यानं	४९-२
१८-२९	प्रोच्यमानमक्षेपेण	४९-१२
२-५१	फलं त्यक्त्वा गतीषिणः	८-१०
१७-२५	फलं यज्ञतपःक्रियाः	५०-३

१७-२१	पल्लगुर्दित्य वा पुनः	४९-३७
५-१२	पत्ते सप्ततो निषप्यते	१८-५
१८-३०	यन्धे मोक्षं च या चेति	४९-११
६-६	यन्पुराहमाऽऽत्मनश्नश्य	२०-६
७-११	यत्नं यत्नवतामस्मि	२८-८
१-१०	यत्नं गीमाभिरक्षिणम्	४-४
१-१०	यत्नं गीष्माभिरक्षिणम्	४-४
३-३६	यलादिय नियोजितः	१२-३
४-१०	यहोवा इमातपमा	१३-१२
१३-१५	यदिन्तम भूतानाम्	३९-१२
६-१५	यदुधा विभक्तोमुताम्	३७-१४
३-४१	यदुद्याता एनन्ताथ	८-१
११-२३	यहदरे यहुर्दष्टान्नरानम्	३२-७
७-१९	यहना जन्मनामन्ते	२४-४
४-५	यहनि मे व्यतीतानि	१३-५
११-६	यहन्वष्टपूर्वाणि	३१-५
५-२१	याश्वत्थोत्पत्तकताम्ना	१९-१
१५-१७	यिभर्षव्यय ईधरः	४५-२
१०-३९	यीजं तदहमर्जुन ।	३०-१८
७-१०	यीजं मां सर्वभूतानाम्	२८-७

२-४१ बुद्धयोऽव्यवसायिनाम्	८-२
२-६५ बुद्धिः पर्यवतिष्ठते	९-१२
६-२१ बुद्धिमात्रम् अतीन्द्रियम्	२२-२
२-६३ बुद्धिनाशान् प्रणश्यति	९-१०
३-२ बुद्धिं मोहयसीन मे	१०-२
२-५० बुद्धियुक्तो जहातीह	८-९
१८-५७ बुद्धियोगमुपाश्रित्य	५३-८
२-४९ बुद्धियोगाद्धनं त्रय !	८-८
१३-५ बुद्धिरध्यक्तमेव च	३८-४
१०-४ बुद्धिर्ज्ञानमसमोहः	२९-४
७-१० बुद्धिर्बुद्धिमतामस्मि	२८-७
१८-५७ बुद्धिर्यस्य न लिप्यते	५३-५
२-३९ बुद्धियोगे त्विमां शृणु	४-४
२-५२ बुद्धिर्भूतितरिष्यति	८-११
१८-३२ बुद्धिः सा पार्थ ! तामसी	४९-१५
१८-३१ बुद्धिः सा पार्थ ! राजसी	४९-१४
१८-३० बुद्धिः सा पार्थ ! सात्त्विकी	४९-१३
१८-२९ बुद्धेर्मेदं धृतं धैर्य	४९-१२
२-४९ बुद्धो शरणमन्विच्छ	८-८
६-२५ बुद्ध्या धृतिरुद्भूतया	२२-६
२-३९ बुद्ध्या युक्तो मया पार्थ !	४-४
१८-५१ बुद्ध्या विशुद्ध्या युक्तः	५३-२
१०-८ बुधा भागमग्निनाः	२९-६

४-२४	वक्षामौ वक्षणा हुतम्	१५-६
११-१५	वक्ष्माणमीशं रुमलामनस्थम्	X-X
४-२४	वक्षार्पणं वक्ष हविः	१५-६
४-२४	वक्षैव सेन गन्तव्यम्	१५-६
१८-४१	वाम्नाष-क्षत्रिय-निशाम्	४-३
२-४६	वाम्नास्य विजानतः	८-५
१७-२३	वाम्नासास्तेन वेदाध	५०-१
५-१८	वाम्नासे गवि हस्तिनि	७-५
१-३३	भक्ता राजर्षयस्तथा	२८-२६
१२-२०	भक्तास्तेऽतीव मे प्रियाः	३७-८
१२-१	भक्तास्त्वां पर्युपासते	३६-१
१८-६८	भक्तिं मयि परां कृत्वा	५४-२
१२-१९	भक्तिमान् मे प्रियो नरः	३७-७
१२-१७	भक्तिमान् यः स मे प्रियः	३७-५
१४-२६	भक्तियोगेन सेवते	४२-६
१३-१०	भक्तिरव्यभिचारिणी	३९-७
४-३	भक्तोऽसि मे सखा चेति	१३-३
११-५४	भक्त्या त्वनन्यया शक्यः	३५-८
१८-५५	भक्त्या मामभिजानाति	५३-६
८-१०	भक्त्या युक्तो योगबलेन चैव	२५-८
८-२२	भक्त्या रुम्यस्त्वनन्यया	२५-२०
१०-१०	भजतां प्रीतिपूर्वकम्	२९-८

९-३० मज्जेतं मायनन्यभाक्	२८-२३
६-३१ भजत्येकत्वमास्थितः	२२-१२
७-२८ भजन्ते मां दृढमताः	२४-१३
९-१३ मजन्त्यनन्यमनसः	२७-१२
१०-४ मयं चाभयमेव च	२९-४
२-३५ मयाद् रणाद् उपरतम्	२-६
११-४५ मयेन च प्रव्ययितं मनो मे	२४-९
१३-२२ भर्ता भोवता महेश्वरः	४०-४
१-४४ भवतीत्यसुभ्रुस	१-१५
१४-१७ भवतोऽज्ञानमेव च	४१-१५
१८-१२ भवत्पत्याग्निनां प्रेत्य	५१-१२
१-११ भवन्तः सर्वे एव हि	X-X
१०-५ भवन्ति भावा भूतानाम्	२९-५
१६-३ भवन्ति संपदं देवीम्	४६-४
१-८ भवान् भीष्मथ कर्णश्च	X-X
११-२ भवाप्यसौ हि भूतानाम्	३१-२
१२-७ भवामि न विराज् पार्थ !	३६-७
१८-६९ भविता न च मे तस्मान्	५४-३
१६-१३ भविष्यति पुनर्धनम्	४७-३
७-२६ भविष्याणि च भूतानि	२४-११
११-१२ भवेद् युगपदुत्थिता	३१-१०
४-३७ भस्मसात् कुर्वते तया	१६-६
४-३७ भस्मसात् कुर्वतेऽर्जुन !	१६-६

१८-२० भावमन्वयमीक्षते ४९-३

१७-१६ भावसंशुद्धिरित्येतत् ४९-३२

११-३० भासस्तबोधाः प्रतपन्ति विष्णो ! ३२-१४

११-१२ भासस्तस्य महात्मनः ३१-१०

५-४ भिन्ना प्रकृतिरष्टधा २८-१

१-१५ भीमचर्मा वृक्षेवरः ४-४

१-४ भीमाशुनसमा युधि ४-४

६-२५ भीष्मद्रोणप्रमुखतः १-७

१-११ भीष्ममेवाभिरक्षन्तु ४-४

११-२६ भीष्मो द्रोणः सुतपुत्रस्तथासी ३१-१०

१३-२१ भुङ्क्ते प्रकृतिजान् गुणान् ४०-३

३-१३ भुञ्जते ते त्वघं पापाः १७-८

१५-१० भुञ्जानं वा गुणान्वितम् ४४-४

२-५ भुञ्जीय भोगान् रुधिरप्रदिग्धान् ५-२

१७-६ भूतग्राममचेतसः ४७-२

१-८ भूतग्राममिदं कृत्स्नम् २७-७

८-१९ भूतग्रामः स एवायम् २५-१७

१३-३४ भूतप्रकृतिमोक्षं च ३८-७

१३-१६ भूतभर्तुं च तज्ज्ञेयम् ३९-१३

१०-१५ भूतभाजन ! भूतेश ! २९-१३

८-३ भूतभावोद्भवकरः	२५-२
९-५ भूतमृन् न च भूतस्थः	२७-४
१०-२० भूतानामन्त एव च	३०-४
१०-२२ भूतानामस्मि चेतना	३०-३
४-६ भूतानामीश्वरोऽपि सन्	१३-६
९-२५ भूतानि यान्ति मूलेभ्यः	२८-१८
११-५० भूया पुनः सौम्यवर्णमहात्मा	३५-४
८-१९ भूया भूया प्रलीयते	२५-१७
२-३५ मूत्वा यम्यसि लाघवम्	३-६
७-४ भूमिरापोऽनलो वायुः	२८-१
१०-१ भूय एव महाबाहो !	२९-१
१०-१८ भूयः कथय तृप्तिर्हि	२९-१६
९-२४ भोक्ता च प्रभुरेव च	२८-१७
५-२९ भोक्तारं बहवपसाम्	१९-९
१३-२० भोक्तृत्वे हेतुरुच्यते	४०-२
१-४३ भोगैश्वर्यमस्ति प्रति	४-४
२-४४ भोगैश्वर्य-प्रसक्तानाम्	८-३
१७-१० भोजनं ताम्रस-प्रियम्	४९-२६
१-३० धमतीव च मे मनः	२-४
१८-६१ आसद्यन् सर्वभूतानि	५३-१२
८-१० भ्रुवोर्मध्ये प्राणमावेश्य सम्यक्	२५-८

१८-५७ मचित्तः सततं भव	५३-८
१८-५८ मचित्तः सर्वदुर्गाणि	५३-९
१०-९ मचिताः मद्वत-प्राणाः	२९-७ -
३-१ मता बुद्धिर्जनार्दन !	१०-१
११-५५ मत्कर्मकृन् मत्परमः	३५-९
१२-१० मत्कर्मपरमो भव	३६-१०
१०-५ मत्त एव पृथग्विधाः	२९-५
७-१२ मत्त एवेति तान् विद्धि	४९-४०
७-७ मत्तः परतरं गान्धन्	२८-४
१०-८ मत्तः सर्वं प्रवर्तते	२९-६
१५-१५ मत्तः स्मृतिर्ज्ञानमपोहनं च	४४-९
१८-५८ मत्प्रसादात् तरिष्यसि	५३-९
१८-५६ मत्प्रसादाववाप्नोति	५३-७
६-१५ मत्संस्थामधिगच्छति	११-६
९-४ मत्स्थानि सर्वभूतानि	X-X
९-६ मत्स्थानीत्युपधारय	२७-५
११-१ मन्नुग्रहाय परमम्	३१-१
१२-१० मदर्थमपि कर्माणि	३६-१०
१-९ मदर्थं त्यक्तजीविताः	X-X
६-४७ मद्गतेनान्तरात्मना	२३-१५
१३-१८ मद्गम्यत एतद् निश्चाय	३९-१५
११-५५ मद्गम्यतः सत्त्ववर्जितः	३५-९
७-२३ मद्गम्यता यान्ति मामपि	२४-८

१८-१४ मद्भवित्त लभते पराम्	५३-५
१८-६८ मद्भवतेष्वभिधास्यति	५४-३
१४-१९ मद्भावे सोऽधिगच्छति	४१-१७
१०-६ मद्भावा मानसा जाताः	४-४
१३-१८ मद्भावायोपपद्यते	३९-१५
९-३४ मद्याग्नी मां नमस्तुते	३८-३७
१८-६५ मद्याग्नी मां नमस्तुते	५३-१६
१०-३२ मध्ये वैवाहमर्गम् ।	३०-२
६-९ -मध्यस्थ-द्वैत्य-अन्धुषु	२०-९
१४-१८ मध्ये तिष्ठन्ति राज्ञाः	४१-१६
१७-१६ मनःप्रसादः सम्यक्त्वम्	४९-३२
१८-३३ मनःप्रागेन्द्रियक्रियाः	४९-१६
६-२६ मनश्चक्षुर्मस्थिरम्	२२-७
१५-७ मनःपशुनीन्द्रियाणि	४४-१
३-४२ मनश्चक्षु परा बुद्धिः	१२-९
६-२४ मनसैवेन्द्रियमामम्	२२-५
६-१४ मनः संयम्य मयितः	२१-५
४-१ मनुर्दिक्षाकवेऽवधीत्	१३-१
१-२३ मनुष्याः पार्थ । सर्वदाः	११-४
४-११ मनुष्याः पार्थ । सर्वदाः	१२-९
१-४४ मनुष्याणां जनार्दन ।	२-१५
७-३ मनुष्याणां सहस्रेषु	३९-३
६-३५ मनो दुर्निग्रहं चलम्	२३-३

८-१२ मनो हृदि निरुध्य च	२५-१०
१७-१३ मन्त्रहीनम् अदक्षिणम्	४९-२९
९-१६ मन्त्रोऽहम् अहमेवाज्यम्	२८-९
१-३४ मन्मना भव मदभक्तः	२८-२७
१८-६५ मन्मना भव मदभक्तः	५३-१६
४-१० मन्मथा मामुपाश्रिताः	१३-१२
१८-३२ मन्यते तमसाहृता	४९-१५
६-२२ मन्यते नाधिकं ततः	२२-३
७-२४ मन्यन्ते मामनुद्वयः	२४-९
११-४ मन्यसे यदि तच्छक्यम्	३१-४
१०-४१ मम तेजोऽश-सम्भवम्	३०-२०
११-७ मम देहे गुडाकेश !	३१-६
९-११ मम भूत-महेश्वरम्	२७-१०
७-१४ मम माया दुरत्यया	४९-४२
१४-३ मम योनिर्महद्भङ्गा	४-४
१०-७ मम यो वेति तत्त्वतः	३०-२२
३-२३ मम वर्तमानुवर्तन्ते	११-४
४ ११ मम वर्तमानुवर्तन्ते	१३-९
१४-२ मम साधर्म्यमागताः	४१-२
९-५ ममात्मा भूतभावनः	२७-४
७-२४ ममाज्यमनुत्तमम्	२४-९
१५-७ ममैवांशो जीवलोके	४४-१
९-४ मया ततमिदं सर्वम्	४-४

१-१४ महति स्यन्दने स्थितौ	x-x
१०-६ महर्षयः सप्त पूर्वे	x-x
१०-२ महर्षीणां च सर्वशः	२९-२
१०-२५ महर्षीणां मृगुरदम्	३०-११
९-१३ महात्मानस्तु मां पार्थ ।	२७-१२
११-२३ महाबाहो ! बहुबाहुरूपादम्	३२-७
१३-५ महाभूताम्बहंकारः	३८-४
११-९ महायोगेश्वरो हरिः	३१-८
३-३७ महाशनो महापाप्मा	१२-४
२-३५ मेत्यन्ते त्वां महारथाः	३-६
२-४७ मा कर्मफलहेतुर्भूः	८-६
९-१७ माता धाता पितामहः	२८-१०
१-३४ मानुसाः श्वशुराः पौत्राः	२-७
११-४९ मा ते व्यथा, मा च विमूढभावः	३५-३
२-४७ मा ते सप्तोऽस्वकर्मणि	८-६
२-१४ मात्राभ्यर्शास्तु कीन्तेय ।	७-३
१-१४ मायवः पाण्डवधैव	x-x
१४-२५ मानापमानयोस्तुल्यः	४२-५
९-११ मानुषो तनुमाश्रितम्	२७-१०
२-४७ मा फलेषु कदानन	८-६
१४-२६ मां च योऽव्यभिचारेण	४२-६
१७-६ मां चैवाऽतःशरीरस्थम्	४७-१३

१०-३८	मौनं चैवास्ति गुह्यानाम्	३०-१७
१७-१६	मौनमात्मविनिग्रहः	४९-३२
३-६	य आस्ते मनसा स्मरन्	१०-५
१८-६८	य इदं परमं गुह्यम्	५४-२
१-२३	य एतेऽथ समागताः	१-५
२-१९	य एनं वेत्ति हन्तारम्	६-८
२-२१	य एनम् अजम् अव्ययम्	६-१०
१३-२३	य एवं वेत्ति पुण्यम्	४०-५
८-११	यं प्राप्य न निवर्तन्ते	२५-१९
८-६	यं यं वापि स्मरन् भावम्	२५-४
६-२२	यं लब्ध्वा चापरं लाभम्	१२-३
६-२	यं संन्यासमिति प्राहुः	२०-२
२-१५	यं हि न व्यथयन्त्येते	७-३
१३-२९	यः पश्यति तथात्मानम्	४०-६
५-५	यः पश्यति स पश्यति	१७-६
१३-२७	यः पश्यति स पश्यति	४०-११
८-१३	यः प्रयाति त्यजन् देहम्	२५-११
८-५	यः प्रयाति स मद्भावम्	१५-३
१६-२३	यः साधुविधिमुत्तुङ्ग	४८-१
११-५५	यः ॥ मामेति पाठ्य	३५-१
८-२०	यः स सर्वेषु भूतेषु	२५-१८
५-२८	यः सन्न भुङ्क्त एव सः	१९-८

२-५७	यः सर्वज्ञानमिहः	९-४
१७-४	यस्यैतच्छांतिं राज्ञस्तः	४८-६
१६-१५	यस्यै दास्यमि मोदिष्ये	४७-५
१५-१२	यस्यन्द्रमसि यचाप्रौ	४४-६
११-७	यस्यान्यद् द्रष्टुमिच्छसि	३१-६
१०-३९	यचापि सर्वभूतानाम्	३०-१८
१५-८	यस्याप्युत्कामतीश्वरः	४४-२
११-४२	यच्चावहासार्यम् असन्तुतोऽसि	३४-६
२-८	यच्छोक्तमुच्छोषणमिन्द्रियाणाम्	५-५
५-१	यच्छ्रेय एतयोरेकम्	१७-१
२-७	यच्छ्रेयः स्थान् निधितं वृद्धि तन्मे	५-४
४-१२	यजन्त ■ देवताः	१४-१०
१७-४	यजन्ते तामसा जनाः	४८-६
१६-१७	यजन्ते तामयद्वैस्ते	४७-७
९-२३	यजन्ते ध्रुवान्विताः	२८-१६
१७-१	यजन्ते ध्रुवान्विताः	४८-३
१७-४	यजन्ते सन्निवका देवान्	४८-६
९-१५	यजन्तो मामुपासते	२७-१४
९-२२	यजन्त्यविधिपूर्वकम्	२८-१६
९-२७	यजन्तुद्वेषि ददस्ति यन्	२८-२०
४-३५	यज्ज्ञात्वा न पुनर्मोहम्	१६-४
७-२	यज्ज्ञात्वा नेह मूषोऽन्यन्	३९-२
१४-१	यज्ज्ञात्वा मुनयः सर्वे	४१-१

१३-१२	यज्ज्ञात्वा मृतमश्नुते	३९-९
४-१६	यज्ज्ञात्वा मोक्षयसेऽशुभात्	१४-२
९-१	यज्ज्ञात्वा मोक्षयसेऽशुमान्	२७-१
३-१४	यज्ञः कर्मसमुद्भवः	१५-४
४-३०	यज्ञ-क्षपित-कर्मणाः	१५-१५
१८-३	यज्ञ-दान-तपःकर्म	५१-३
१८-५	यज्ञ-दान-तपःकर्म	५१-५
१७-२४	यज्ञ-दान-तपःक्रियाः	५०-२
४-३१	यज्ञशिष्टा मृतभुजः	१५-९
३-१३	यज्ञशिष्टाशिनः सन्तः	१५-८
१७-७	यज्ञस्तपस्तथा ज्ञानम्	४९-१३
३-१४	यज्ञाद्भवति पर्जन्यः	१५-४
१०-१५	यज्ञानां जपयज्ञोऽस्मि	३०-९
४-२३	यज्ञायाचरत. कर्म	१४-९
३-९	यज्ञार्थान् कर्मणोऽन्यथा	१०-८
१७-२३	यज्ञाथ विहिताः पुरा	५०-१
१७-२७	यज्ञे तपसि दाने च	५०-५
४-२५	यज्ञेनैवोपजुहति	१५-११
९-२०	यज्ञैरिप्त्वा स्वर्गतिं प्रार्थयन्ते	२८-१३
१८-५	यज्ञो दानं तपश्चैव	५१-५
६-१२	यत्तच्चित्तेन्द्रियक्रियः	२१-३
७-३	यत्ततामपि सिद्धानाम्	३९-३
६-४३	यतते च ततो भूयः	२३-११

२-६०	यतनो ह्यपि कोन्तेव !	१-७
५-१४	यतन्नाथ दृढमताः	२७-१३
१५-११	यतन्तोऽप्यहताह्वानः	४४-५
१५-११	यतन्तो योगिनधेनम्	४४-५
४-२८	यत्नः संशितव्रताः	१५-१७
१८-५२	यत्नामायमानगः	५३-५
१५-४	यनः प्रवृत्तिः प्रवृत्ता पुराणी	४३-४
१८-४६	यनः प्रवृत्तिर्भूतभाम्	४-१७
१२-१४	यत्नात्मा दृढनिधेयः	३७-२
५-२६	यतीनां यन्चेतनाम्	११-६
५-२८	यत्तन्द्रियमनोबुद्धिः	११-८
६-२६	यतो यतो निष्ठाति	२२-७
१-२७	यत् कराणि यदध्यायि	२८-२१
१३-२	यत् तच्छानं मनं मम	३८-२
१८-२५	यत् तत् तामरामुच्यते	४१-८
१८-२१	यत् नत् रात्रिकमुच्यते	४१-६
१८-२८	यत् नदमेऽमृतोपमम्	४१-२१
१८-२७	यत् तवमे विषमिव	४१-२०
१-२७	यत् रापत्यसि कोन्तेव !	२८-२०
१८-२४	यत् तु कामेषुना कर्म	४१-७
१८-२२	यत् तु कृत्स्नवदेष्टुमिन्	४१-५
१४-२१	यत् तु प्रत्युपकारार्थम्	४१-३४
१०-१	यत् तेऽहं प्रीयमाणाय	२१-१

११-१	यत् त्वयोक्तं वचस्तेन	३१-
८-२३	यत्र काले त्वनावृत्तिम्	२६-
६-२०	यत्र चैवात्मनाऽऽत्मानम्	२२-
१८-७८	यत्र पार्थो धनुर्धरः	३-५
१८-७८	यत्र योगेश्वरः कृष्णः	३-५
६-२०	यत्रापरमते चित्तम्	१२-
५-५	यत् सांख्यैः प्राप्यते स्थानम्	१७-
९-६	यथाकाशस्थिता नित्यम्	२७-५
३-२५	यथा कुर्वन्ति भारत ।	११-६
७-१	यथा शास्त्रुसि तच्छृणु	३५-१
३-३८	यथाऽऽदर्शो मलेन च	१२-५
६-१९	यथा दीपो निशातस्यः	२१-१०
११-२८	यथा नदीनां बहवोऽम्बुवेगाः	३२-१२
१२-३३	यथा प्रकाशयत्येकः	३८-६
११-२९	यथा प्रदीप्तं ज्वलनं पतंगाः	३९-१३
१-११	यथाभागमवस्थिताः	४-४
१८-१९	यथावच्छृणु तन्न्यपि	४९-२
१८-४५	यथा विन्दति तच्छृणु	४-९
१३-३२	यथा सर्वगतं सौम्यात्	४०-८
१८-६३	यथेच्छसि तथा कुरु	५३-४
४-३७	यदैषांसि समिद्धोऽग्निः	१६-६
१२-२०	यथोक्तं पशुपासते	३७-८
३-३८	यथोक्त्वेनाहृतो गर्भः	१२-५

८-११ यदसुरं वेदविदो वदन्ति	२५-९
१८-३९ यदग्रे चानुबन्धे च	४९-२२
१८-५९ यदहंकारमाधित्य	५३-१०
२-५२ यदा ते मोह-कलिलम्	८-११
१५-१२ यदादित्यगर्भे तेजः	४४-६
१४-१९ यदा दृष्टानुपस्थाति	४१-१४
१३-३० यदा भूलुपभायम्	४०-१३
४-७ यदा यदा हि धर्मस्य	१३-७
६-१८ यदा विनियतं चित्तम्	२१-९
१४-१४ यदा सत्ये प्रवृद्धे तु	४१-१२
२-५८ यदा सहरते चायम्	९-५
२-५३ यदा स्वाम्यति निधला	८-१२
६-४ यदा हि नेन्द्रियाधेषु	२०-४
८-११ यदिष्टल्लो मद्वाच्यं वरन्ति	२५-९
११-१२ यदि भाः सदशी सा स्यात्	३१-१०
१-४६ यदि मामप्रतीकारम्	२-१७
२-९२ यदि ह्यहं न वर्तयाम्	११-४
२-३२ यदृष्ट्या चोपपन्नम्	४-९
४-२२ यदृष्टाल्लभसमुष्टः	१४-८
१८-४० यदेभिः स्यात् त्रिभिर्गुणैः	४९-३९
१५-६ यद् गत्वा न निवर्तन्ते	४३-९
३-२१ यद्यदावर्तत धृष्टः	११-२
१०-४१ यद्यद् विमुक्तिमतं सत्यम्	३०-२०

१-३८	यद्यप्येते न पश्यन्ति	२-११
१-४५	यदाज्यमुखलोमेन	२-१६
२-६	यद्वा जयेम यदि वा नो जयेयुः	५-३
१३-३	यद्विकारि यतश्च यत्	३८-३
१८-६१	यन्त्रारूढानि मायया	५३-१२
२-६७	यन्मनोऽनुविधीयते	९-१४
१०-१४	यन्मो चक्षति केशव ।	१९-१३
११-४७	यन्मे स्वदन्त्येन न दृष्टपूर्वम्	३५-१
१०-२९	यमः संयमतामहम्	३०-४
१८-३४	यया तु धर्मकामार्थान्	४९-१७
१८-३१	यया धर्मम् अधर्मं च	४९-१४
१८-३५	यया स्वप्नं भयं शोकम्	४९-१८
७-५	यवेदं धार्यते जगत्	२८-२
२-१९	यधिनं मन्यते हतम्	६-८
१७-११	यदृष्यमेवेति मनः	४९-२७
१५-१	यस्तं वेद स वेदविन्	४३-१
१८-११	यस्तु कर्मफलत्यागी	५१-११
३-३७	यस्तुवात्मरतिरेव स्यात्	१०-९
३-७	यस्तिवन्द्रियाणि मनसा	१०-६
१५-१८	यस्मात् क्षरमतीतोऽहम्	४५-३
१२-१५	यस्माज्जोद्विजते लोकः	३७-३
१५-४	यस्मिन् सता न निवर्तन्ति भूयः	४३-४
६-२२	यस्मिन् स्थितो न दुःखेन	२२-३

१८-१७ यस्य नाद्वैततो भावः	५२-१
४-१९ यस्य सर्वे सधारममाः	१४-५
२-६९ यस्या जायति भूतानि	९-१६
८-२३ यस्यान्त एषानि भूतानि	२५-२०
१७-१० यातयामं गयरगम्	४९-२६
८-५ याति नास्त्यत्र संशयः	१५-२
८-८ यानि पार्श्वानुद्धन्तयन्	१५-६
२-६९ या मिशा सर्वभूतानाम्	९-१६
२-६ यानेव ह्वा त जिमीनियामः	५-३
१-२५ यान्ति वेवममा देयन्	२८-१८
४-३१ यान्ति मया समालयम्	१५-९
१-२५ यान्ति मद्याजिनोऽपि माम्	२८-१८
१०-१६ यान्तिभिभूनिभिलोकान्	२९-१४
२-४२ यामिमां पुष्पितां वागम्	४-४
१३-२६ यावत् संजायते किञ्चिन्	४-४
१-२२ यद्यदेतान् निरीक्षेऽहम्	१-४
२-४६ यावानर्थ उदपाने	८-५
१८-५५ यावान् यथारिम सत्यतः	५३-६

२-६१ युक्त आसीत् मत्परः	९-८
६-१४ युक्त आसीत् मत्परः	२१-५
६-१८ युक्त इत्युच्यते तदा	२१-९
६-८ युक्त इत्युच्यते योगी	२०-८

५-१२ युक्तः कर्मफलं त्यक्त्वा	१८-५
६-१७ युक्तचेष्टस्य कर्मणु	२१-८
६-१७ युक्तस्वप्नावबोधस्य	२१-८
६-१७ युक्ताहारविहारस्य	२१-८
५-८ युक्तो मन्येत तत्त्वविन्	१८-१
१०-७ युज्यते नात्र संशयः	३०-२२
६-१९ युज्यते योगमात्मनः	२१-१०
६-१५ युज्यते सदात्मानम्	२१-६
६-२८ युज्यते सदात्मानम्	२२-९
२-१७ युद्धाय कृतनिधयः	३-८
१८-४३ युद्धे चाप्यपलायनम्	४-५
१-२३ युद्धे प्रिय-चिकीर्षवः	१-५
१-६ युधामन्युष विक्रान्तः	X-X
११-३४ युध्यस्य, जंभासि रणे सपरान्	३३-३
३-३० युध्यस्य विग्नज्वरः	११-११
१-२८ युयुत्सुं समुपस्थितम्	२-२
१-४ युयुधानो विराटश्च	X-X
१२-१ ये चाप्यक्षरमव्यक्तम्	३६-१
७-१२ ये चैव सात्त्विका भावाः	४९-४०
९-२२ ये जनाः पशुपाला	१८-१५
१२-२० ये तु धर्म्यास्तमिदम्	३७-८
१२-६ ये ॥ सर्वाणि कर्माणि	३६-६

१२-३	ये त्वक्षरमनिर्देश्यम्	३६-३
३-३९	ये त्वेतदभ्यसूयन्तः	११-१३
४-३५	येन भूतान्यशेषेण	१६-४
१०-१०	येन माम् उपयान्ति ते	२९-८
३-२	येन धेयोऽहमाप्नुयाम्	१०-२
२-१७	येन सर्वमिदं ततम्	४-१०
८-२२	येन सर्वमिदं ततम्	६-६
१८-४६	येन सर्वमिदं ततम्	२५-२०
६-६	येनात्मैवात्मना जितः	२०-६
३-१३	ये पचन्त्यात्मकारणान्	१५-८
९-३२	येऽपि त्र्युः पापयेन्यः	२८-२५
९-२३	येऽप्यन्यदेवताभयताः	२८-१६
९-२९	ये भजन्ति तु मां भक्त्या	२८-२१
३-३१	ये मे मतमिदं नित्यम्	११-१२
४-११	ये यथा मां प्रपद्यन्ते	१३-९
११-३२	येऽपरिधृताः प्रत्यनीकेषु योधाः	३३-१
१३-३४	ये विदुर यान्ति ते फलम्	२८-७
१७-१	ये शास्त्रविधिमुखसृज्य	४८-३
२-३५	येषां (तेषां) च त्वं बहुमतः	३-६
७-२८	येषां त्वन्तर्गते पापम्	२४-१३
५-१६	येषां नाशितमात्मनः	१८-९
१०-६	येषां लोक इमाः प्रजाः	४-४
५-१९	येषां साम्ये स्थित मनः	७-६

१-३३ योगार्थे कथितं नः	२-६
५-२२ ये हि रीत्यत्रा भोगाः	१९-७
९-२२ योगक्षेमं नृदाम्यहम्	३८-१५
६-४१ योगधरोऽभिजायते	३३-९
६-१२ योगमात्रमविशुद्धं	३१-३
७-२५ योगनायकमाहृतः	२४-१०
४-२८ योगयज्ञानपाथं	१५-१०
८-२७ योगयुक्तो भवति नृपः	३६-६
५-६ योगयुक्तो मुनिर्वह्	१७-७
५-७ योगयुक्तो विदुर्हमा	१७-८
४-४१ योगसंन्यस्तकर्माणम्	१६-८
२-४८ योगस्यः कुर्वन् कर्माणि	८-७
६-२ योगं ते विद्धि पाण्डव !	२०-२
७-१ योगं युञ्जन् मदाश्रयः	३९-१
१८-७५ योगं योगेश्वरान् कृष्णान्	७-२
२-५० योगः कर्मसु कौशलम्	८-९
४-३ योगः प्रीयतः पुरातनः	१३-३
६-३७ योगात्कलितभावसः	२३-५
६-४ योगाद्दृष्टस्तदोच्यते	२०-४
६-३ योगाद्दृष्टं तस्यैव	२०-३
६-२७ योगिनं सुखमुत्तमम्	२२-८
५-११ योगिनः कर्म कुर्वन्ति	१८-४

४-२५ योगिनः पर्युपासते	१५-११
६-४७ योगिनामपि सर्वेषाम्	२३-१५
६-१९ योगिनो यतचित्तस्य	२१-१०
६-१५ योगी नियतमानसः	२१-६
८-२८ योगी परं स्थानमुपैति चाद्यम्	२६-१
८-२५ योगी प्राप्य निवर्तते	२६-४
६-२ योगी भवति कथन	२८-२
८-२७ योगी मुञ्चति कथन	२६-६
६-१० योगी युञ्जीत एतदम्	२१-१
६-२८ योगी विगतकल्मषः	२२-९
६-४५ योगी संशुद्धकित्त्वपः	२३-१३
१८-३३ योगेनाप्यभिचारिभ्याः	४९-१६
११-४ योगेश्वर ! ततो मे त्वम्	३१-१४
४-२ योगो नष्टः परंतप !	१३-२
६-२२ योगोऽनिर्विण्णचेतसा	२२-४
६-१७ योगो भवति दुःखदा	२१-८
१-१३ योगस्यमानानवेष्टेऽहम्	१-५
१-२२ योद्धुकामान् अवस्थितान्	१-४
५-३ यो न ह्रेष्टि न कण्टक्षति	१७-४
१२-१७ यो न हृष्यति न ह्रेष्टि	३७-५
५-२४ योऽन्तःसुखोऽन्तरमायः	१९-४
३-४२ यो युद्धेः परतस्तु यः	१२-९
३-१२ यो भुङ्गते स्तेन एव सः	१५-३

१२-१४ यो मे भवतः ॥ मे प्रियः,	३७-२
१२-१६ यो मदभवतः ॥ मे प्रियः	३७-४
१०-३ यो माम् अन्नम् अनादि च	२९-१३
१५-१९ यो माम् एवमसमूहः	४५-४
६-२० यो मां पश्यति सर्वत्र	२२-११
८-१४ यो मां स्मरति नित्यदाः	२५-१२
९-२६ यो मे भक्त्या प्रयच्छति	२८-१५
१७-३ यो यच्छूद्रः स एव सः	४८-४
६-२३ योऽयं योगस्यया प्रोक्तः	२३-१
७-२१ यो यो यो यो तनुं भवतः	२४-६
१५-१७ यो लोकाग्रयमाविश्य	४५-२
१४-२३ योऽस्तिष्ठति नेहते	४२-३
११-३६ रक्षन्ति भीतानि दिशां हवन्ति	३४-१
१४-१६ रजतानु फलं दुःखम्	४१-१४
१४-१५ रजसि प्रलये गन्वा	४१-१३
१४-१७ रजसो लोभ एव च	४१-१५
१४-१० रजस्तमसाभिभूय	४१-८
१४-१२ रजस्येत्थानि जायन्ते	४१-१०
१४-९ रजः कर्माणि भारत !	४१-७
१४-१० रजः सत्त्वं तमश्चैव	४१-८
३-३७ रजोगुणसमुद्भवः	१२-४
१४-७ रजो गन्तव्यं विद्धि	४१-५

१-३१	रथं स्थापय मेऽञ्जुत ।	१-३
१-४७	रथोपस्य उपाविशत्	२-१८
१५-९	रसनं घ्राणमेव च	४४-३
२-५९	रसवर्जं, रसोऽप्यस्य	९-६
७-८	रसोऽहमणु, कोन्तेय !	२८-५
१७-८	रत्नाः त्रिधाः स्थिरा हृदाः	४९-२४
४-३	रदस्यं ह्येतदुत्तमम्	११-३
९-१२	राक्षसीमासुरीं चैव	२७-११
२-६४	रागद्वेषनियुक्तैस्तु	९-११
३-३४	रागद्वेषौ व्यनस्यतां	११-२
१८-५१	रागद्वेषौ व्युदस्य च	५३-२
१८-२७	रागी कर्मफलप्रेम्णुः	४९-१०
१८-७६	राजन् । संस्मृत्य संस्मृत्य	७-३
१-२	राजधिष्ठा राजगुह्यम्	२७-२
१७-१८	राजसं चलमधुवम्	४९-३४
१८-२७	राजराः परिकीर्तितः	४९-१०
७-१२	राजरास्तामसाश्च ये	४९-४०
१-२	राजा वचनममवीत्	४-४
१-३३	राज्यं भोगाः सुखानि च	२-६
२-८	राज्यं मुरागमपि चाधिपत्यम्	५-५
८-१७	रात्रिं युगसाहस्रान्ताम्	२५-१५
८-१८	राज्यागमे प्रलीयन्ते	२५-१६

८-१९	राज्यागमेडाजः पार्थे ।	२५-१७
१०-२१	रामः शत्रुभृतमाहम्	३०-१३
१०-२३	यदाणीं शंकरधर्मि	३०-१३
११-९२	एदादित्या वसवो ये च साध्याः	X-X
१८-७७	तत्पमत्परभुतं हरेः	७-४
११-४७	रुं परं दक्षितमाग्नयोगात्	३५-१
११-२३	रुं मद्गत् ते बहुवक्त्रनेत्रम्	३२-७
१-२९	रोमहर्षध जायते	२-३
७-२२	लभते च ततः कामान्	२४-७
१-४३	लभते पौर्वदेहिकम्	२३-११
५-२५	लभन्ते ब्रह्मनिर्माणम्	१९-५
२-३२	लभन्त युद्धमीदृशम्	४-२
२-३८	लभालाभौ अयाजयौ	७-१
५-१०	ल्लिप्यते न स पापेन	१८-३
१-४२	ल्लुप्तपिण्डोदकक्रियाः	X-X
१८-२७	लुन्धो हिंसात्मनोऽश्रुचिः	४९-१०
११-३०	लेल्लिप्यते प्रसमानः समन्तात्	३२-१४

११-२० लोकत्रये प्रत्ययितं महात्मन्	३२-५
११-४३ लोकत्रयेऽप्यप्रतिम-प्रभावः ।	३४-७
३-२० लोकसंघद्वयेनापि	११-१
३-२१ लोकस्तदनुवर्तते	११-३
५-१४ लोकस्य सृजति प्रभुः	१८-७
१२-१५ लोकाधोद्विजते च यः	३७-३
११-३० लोकान् सममान् वदन्तैर्जलद्भिः	३२-१४
११-३२ लोकान् समार्तुमिह प्रवृत्तः	३३-१
६-४२ लोके जन्म यदीदृशम्	१२-१०
३-३ लोकैऽस्मिन् द्विविधा निष्ठा	१७-२
७-२५ लोको मामजमव्ययम्	२४-१०
३-९ लोकोऽयं कर्मबन्धनः	१०-८
१४-१२ लोभः प्रवृत्तिरारम्भः	४१-१०
१-३८ लोभोपहतचेतसः	२-११
१०-१६ यत्कृतुमर्हस्यशेषेण	२९-१४
११-२७ यत्प्राणि ते त्वरमाणा विशन्ति	३२-११
८-२३ यक्ष्यामि भरतर्षभ ।	२६-२
१०-१ यक्ष्यामि हितकाम्यया	२९-१
२-३६ यद्विप्यन्ति तवाहिताः	३-७
१०-२९ यक्ष्णो यादसाम्बहम्	३०-१४
१-४३ वर्णसंकरात्कारकैः	४-४
३-२२ वर्त एव च वर्गणि	११-३

१९-२३	यगेने कामचारतः	४८-१
५-२६	यगेने विदितात्मनाम्	१९-६
५-९	यर्म्न् इति भारयन्	१८-२
७-२६	यर्त्मानानि पातुन ।	६४-११
६-६	यर्त्ततममैव दानुक्	२०-६
२-६१	यर्त्त दि यर्त्तेन्द्रियाणि	९-८
९-३६	यस्यात्मना तु यतता	३३-४
१०-२३	यसुनो पात्रधाम्नि	४-४
१७-१५	यादयै तप उप्यते	४९-३१
१०-३२	यादः प्रवदतामहम्	३०-७
१५-८	यायुर्गन्धानिवायान्	४४-२
९-६७	यायुर्गन्धमिदम्भति	९-१४
११-३९	यायुर्मोऽभिर्वणः दाशकः	४-४
९-६	यायुः सर्वप्रगो महान्	२७-५
९-३४	यागोस्ति सुनुक्करम्	२३-२
२-२२	यासांमि जीर्णानि यथा विहाय	६-११
७-१९	यामुदेवः सर्वमिति	२४-४
१३-१९	यिदःगद्य गुणधिव	४०-१
५-२८	यिगन्च्छामयहोषः	१९-८
५-७	यिजितात्मा जितेन्द्रियः	१७-८
११-३१	यिज्ञातुमिच्छामि भवन्तमाद्यम्	३२-१५
४-३२	यितना यद्वजो मुये	१५-१६

१०-२३ विवेको यक्षशाखम्	X-X
१०-१४ विदुर्देवा न दानवाः	२९-१२
३-३२ विद्धि नयनचेतसः	११-१३
१०-२४ विद्धि पार्थ ! वृद्धरातिम्	३०-११
७-१० विद्धि पार्थ ! सनातनम्	२८-७
१३-११ विद्धि प्रकृतिर्भवान्	४०-१
१०-२७ विद्धि माममृतोद्भवम्	३०-१५
४-१३ विद्वपश्चार्मव्ययम्	X-X
११-१९ विद्वपनादी उभापि	४०-१
३-३७ विद्वपेनमिह वैणिगम्	१९-४
५-१८ विद्याविनयसंपन्ने	७-५
३-२६ विद्वान् युक्तः समाचरेत्	११-७
१७-११ विविदष्टो य इज्यते	४९-२७
१७-१३ विधिहीनम् अदृष्टाप्तम्	८९-२९
१३-२७ विनश्यत्स्वविनश्यताम्	४०-११
२-१७ विनाशमध्ययस्यास्य	६-६
६-४० विनाशस्तस्य विद्यते	२३-८
४-८ विनाशाय च दुष्कृताम्	१३-८
६-२४ विनियम्य समन्ततः	२२-५
५-२१ विन्दत्यात्मनि यत् सुखम्	१९-१
१-३१ विपरीतानि वेश्य !	X-X
१३-१६ विमघ्नमिव च स्थितम्	३९-१३
१०-१८ विमूर्तिं च अनर्दन !	२९-१६

१०-४० विभूतीनां परंतप !	३०-१९
१०-४० विभूतेर्विस्तरो मया	३०-१९
१-२८ विमुक्तो मामुपैष्यसि	२८-२१
१४-२० विमुक्तोऽमृतमश्नुते	४१-१८
१८-५ विमुच्य निर्ममः क्षान्तः	५३-४
१५-१० विमूढा नास्तुपश्यन्ति	४८-४
६-३८ विमूढो मध्वणः पथि	२३-६
१८-६३ विमृशेत्तद् भद्रं येन	५३-१४
६-२३ विद्योर्मे योगसंज्ञितम्	२२-४
४-१ विपयान् मनसि प्रादु	१३-१
१३-१० विविक्तदेशाष्टैर्वित्त्वम्	३९-७
१८-५२ विविक्तसेवी लब्धार्था	५३-२
१८-१४ विविधाश्च कृष्यन् पश्याः	५२-२
१४-११ विवृद्धं सार्वभौतम्	४१-१
१४-१३ विवृद्धे कुरुनन्दन !	४१-११
१४-१२ विवृद्धे भरतर्षभ !	४१-१०
१८-५५ विदते तदनन्तरम्	५३-६
११-२९ विगच्छन्ति नाशाय समृद्धवेगाः	३२-१३
८-११ विदग्धि यक्षतयो वीतरागाः	२५-९
११-२८ विदग्धि वक्त्राण्यभिविज्वलन्ति	३२-१२
११-२२ विद्येऽश्विनो महत्तद्वोष्मपाथ	४-४
२-२ विषमे समुपस्थिताम्	३-२
२-६४ विषयान् इन्द्रियैश्चरन्	१-११

१५-९ विषयान् उपसेवते	४४-३
२-५९ विषया विनिवर्तन्ते	९-६
१८-३८ विषयेन्द्रियसंयोगात्	४९-२१
१८-३५ विषादं मदमेव	४९-१८
१८-२८ विषादी शीर्षिसूत्री च	४९-११
२-१० विपीदन्तमिदं वषः	६-१
२-१ विपीदन्तमिदं वाक्यम्	३-१
१-२८ विपीदन् इदमप्रवीत्	२-१
१०-४२ विष्टध्वाहमिदं क्लृप्तम्	३०-११
८-३ विसर्गः कर्मसंज्ञितः	२५-२
५-८ विसृजामि पुनः पुनः	२७-७
१-४७ विसृज्य सशरं चापम्	२-१८
१०-१८ विस्तरेणात्मनो योगम्	२९-१६
१८-७७ विक्षम्यो मे महान् राजन् !	७-४
२-७१ विहाय फ्रमान् यः सर्वान्	९-१८
११-४२ विहातृद्वयासनभोजनेषु	३४-६
११-२२ वीक्षन्ते त्वं विहिमताधैव सर्वे	४-४
२-५६ वीतरागभयक्रोधः	९-३
४-१० वीतरागभयक्रोधाः	१३-१२
४-३६ वृश्निं सतरिष्यसि	१६-५
१०-३७ वृष्णीनां वासुदेवोऽस्मि	३०-१२

११-३८	येताति येयं च परं च धाम	३४-३
६-२१	येति यत्र न जैरायम्	२२-२
१०-३	येति लोकमहेश्वरम्	२९-३
१८-२१	येति तर्जु मूलेषु	४९-४
१०-१५	येत्य त्वं पुस्तोत्तम !	२९-१३
२-४२	वेदनादस्ताः पार्थ !	४-४
१०-२२	वेदानां सामवेदोऽस्मि	३०-८
१५-१५	वेदान्तकृद् वेदविदेव आहम्	४४-९
२-२१	वेदाग्निशिखिं नित्यम्	६-१०
७-२६	वेदाहं समतीनानि	२४-११
८-१८	वेदेषु यज्ञेषु तपःषु चैव	९६-१
१५-१५	वेदैश्च सर्वैरहमेव वेद्यः	४४-९
९-१७	वेद्यं पवित्रमोकारः	३८-१०
१-२९	वेदेषु च हरिरे मे	२-३
१०-३०	वैनतेयश्च पक्षिणाम्	३०-१६
१८-५२	वैराग्यं समुपाश्रितः	५३-३
६-२५	वैराग्येण च युज्यते	३३-३
१८-४४	वैश्यकर्म स्वभावजम्	४-६
२-२८	व्यक्त-अध्यानि भास्त !	६-१७
११-४९	व्यपेक्षणीः प्रीतमनाः पुनस्तवम्	३५-३
२-४४	व्यवसायात्मिका बुद्धिः	८-२
२-४१	व्यवसायात्मिका बुद्धिः	८-२

११-२४	व्याप्तान्नर्न दीप्तविशालनेत्रम्	३२-८
११-२०	व्याप्तं त्वयैवेन दिश्वथ सर्वाः	३२-५
३-२	व्यामिश्रेणेव धाक्येन	१०-२
१८-७५	व्यासप्रसादान्कृतवान्	४-२
८-१३	व्याहरन् मामलुम्हरन्	१५-११
१-१	व्यूढं दुर्योधनस्तदा	X-X
१-३	व्यूढा इपदपुत्रेण	X-X
५-२३	दृषन्तोतीहैव यः सोढुम्	१९-३
११-५३	शक्य एवंविधो द्रष्टुम्	३५-७
६-३६	शत्रयोऽप्यप्युपायतः	१३-४
१-११	सहस्रं दध्मौ प्रतापवान्	X-X
१-१८	सहान् दध्मुः पृथक् पृथक्	X-X
१८-१८	सठो नैष्कृतिकोऽलसः	४९-११
११-५	शतशोऽथ सहस्रशः	३१-५
६-२५	शनैः शनैरुपरमेत्	९२-६
६-४४	शब्दप्रकाशिवर्तते	१३-११
७-८	शब्दः खे, पौष्ट्ये नृपु	२८-५
१८-५१	शब्दादीन् विषयास्त्यक्त्वा	५३-२
४-२६	शब्दादीन् विषयान्नये	१५-१२
६-३	शमः कारणमुच्यते	१०-३
१८-४३	शमो रमस्तपः शौचम्	४-४
१५-८	शरीरं यद्व्याप्नोति	४४-२

३-८	शरीरयात्रापि च ते	१०-७
१८-१५	शरीरवाङ्मनोभियेत्	५२-३
१३-३१	शरीरस्योऽपि कौन्तेय ।	४०-७
११-१३	शरीरे पाण्डवस्तदा	३१-११
९-३१	शाश्वच्छान्तिं निगच्छति	३८-२४
५-१२	शान्तिमाप्नोति नैष्ठिकीम्	१८-५
६-१५	शान्तिं निर्पाणपरमाम्	२१-६
४-२१	शारीरं केवलं कर्म	१४-७
१७-१४	शारीरं तप उच्यते	४९-३०
१८-५६	शाश्वतं पदमभ्ययम्	५३-७
१४-२७	शाश्वतस्य च धर्मस्य	४२-७
१-१७	शिशष्ठी च महारथः	४-४
२-७	शिव्यस्तेऽहं शाधि मां त्वां प्रपन्नम्	५-४
२-१४	शीतोष्णमुखदुःखदाः	७-२
६-७	शीतोष्णमुखदुःखेषु	२०-७
१२-१८	शीतोष्णमुखदुःखेषु	३७-६
८-२६	शुक्रकृष्णे ण्डी लेते	२६-५
६-४१	शुचीनां श्रीमतां गेहे	२३-१
६-११	शुचौ देशे प्रतिष्ठाप्य	२१-२
५-१८	शुनि चैव श्वपाके च	७-५

१२-१७ शुभाशुभपरित्यागी	३७-५
१-२८ शुभाशुभफलैरेवम्	३८-३१
१८-४४ शुद्रस्यापि स्वभावजम्	४-६
१८-४१ दृष्टार्था च परितप ।	४-३
१०-१ शृणु मे परमं वचः	२९-१
१८-६४ शृणु मे परमं वचः	५३-१५
१८-३६ शृणु मे भरतर्यम् ।	४९-१९
१८-७१ शृणुयादपि यो नरः	५४-५
१०-१८ शृण्वतो नास्ति मेऽमृतम्	२९-१६
१-५ शौच्यध तत्पुंगवः	X-X
१-४७ शौक-संयम-मानसः	३-१८
१८-४३ शौर्यं तेजो धृतिर्दास्यम्	४-५
१-१४ श्यामः सर्वान्धिवस्तथा	२-७
१२-२० श्रद्धाता अत्यरमाः	३७-८
१७-१७ श्रद्धया परया तप्तम्	४९-३२
१२-२ श्रद्धया परयोपेताः	३६-२
७-२१ श्रद्धया चितुमिच्छति	२४-६
१७-३ श्रद्धा भवति आरत ।	४८-४
१७-३ श्रद्धामयोऽयं पुरुषः	४८-४

३-३१	अद्वावन्तोऽनसूयन्तः	११-१२
१८-५१	अद्वावानगातूयन्	५४-५
६-४७	अद्वावान् भजते यो माम्	२३-१५
४-३९	अद्वावान् लभते हानम्	१६-१
१७-१३	अद्वापरहितं यज्ञम्	४९-२९
१०-४१	अधीमदूर्जितमेव वा	३०-२०
९-५३	अधुतिविप्रतिपन्ना ते	८-१३
११-२	अधुतो विस्तरणो मया	३१-२
१३-२५	अश्वान्येभ्य उपासते	४०-१०
२-२९	अश्वान्येभ्य येन न चैव कथित	X-X
३-११	अथः परमवाप्स्यथ	१५-२
४-३३	अथान् हव्यमयाद्यज्ञात्	१५-१७
३-३५	अथान् लघर्मो विगुणः	X-X
१८-४८	अथान् स्वधर्मो विगुणः	X-X
२-५	अथो भोक्तुं भैक्ष्यमपीह लोके	५-२
१२-१२	अथो हि हानमभ्यासात्	३६-१२
२-५२	अतीतव्यस्य भुतास्य च	८-११
१५-९	अत्र चक्षुः स्पर्शनं च	४४-३
४-२६	अत्रादीनीन्द्रियाण्यन्ये	१५-१२
१-१७	अवश्रान् सुहृदश्चैव	१-८

८-२४	पष्मासा उत्तपयणम्	२६-३
८-२५	पष्मासा दक्षिणात्यनम्	२६-४
४-३	स एवार्थं मया रोड्य	१२-३
४-२	स कलेनेह महता	१३-२
१८-८	स कृत्वा राजवं त्यागम्	५१-८
३-१५	सक्ताः कर्मण्यविद्वान्तो	११-६
११-४१	सखेति मत्वा प्रसमं यदुक्तम्	३४-५
११-३५	सगद्गदं भीतभीतः प्रथम्य	३३-४
१४-२६	स गुणान् समतीत्येवान्	४३-६
१-१९	स घोषो धार्तराष्ट्रणाम्	४-४
३-२४	संहरत्य च कर्ता त्वाम्	११-५
१-४२	संहरो नरकायैव	४-४
६-२४	संकल्पप्रभवान् कामान्	३२-५
५-१०	सङ्गं त्यक्त्वा करोति यः	१८-३
५-११	सङ्गं त्यक्त्वाऽऽत्मशुद्धये	१८-४
२-४८	सङ्गं त्यक्त्वा धनंजय ।	८-४
१८-९	सङ्गं त्यक्त्वा पत्नं चैव	५१-९
१८-६	सङ्गं त्यक्त्वा पत्नानि च	५१-६
२-६२	सङ्गसंप्रयज्यते	२-९
२-६२	सङ्गात् संजायते कामः	२-९
२-३३	संग्रामं न करिष्यसि	३-४
१३-६	संघातध्वेनानां वृत्तिः	३८-५

६-१० स च मे न प्रणश्यति	२२-११
११-१ मा च यो यप्रभाव	१८-१
११-५१ एवेताः प्रवृत्ति गतः	१५-५
१७-२६ राउन्दः पार्थ । युग्मे	५०-४
१-२९ उमन्ते गुणकर्मणु	११-१०
१-४ गेहार्थं तान् मयीमि ते	X-X
९-१४ सगर्भं वीर्यवन्तो माम्	२७-१२
१७-२४ सगर्भं महाबादिनाम्	५०-२
८-१० ॥ तं परं पुरुषमुपैति दिव्यम्	२५-८
७-२२ स तया धृदया युक्तः	२४-७
१७-१८ सत्कारमानुषार्थम्	४९-१४
१७-१ राखमाहो रजस्तमः	४८-३
१८-४० सत्त्वं प्रकृतिर्गुणस्तम्	४९-१९
१४-१० सत्त्वं भवति भारत ।	४१-८
१४-५ सत्त्वं रजस्तम इति	४१-३
१०-२६ सत्त्वं सत्त्ववतामहम्	१०-१०
१४-९ सत्त्वं सुखे सप्रयति	४१-७
११-२६ सत्त्वं स्थावरजस्रमम्	X-X
१४-१७ सत्त्वात् संजायते ज्ञानम्	४१-१५
१७-३ सत्त्वानुरूपा सर्वस्य	४८-४
१७-१५ सत्ये प्रियहिने च यत्	४९-२१
१८-९ स त्यागः सारिवको यतः	५१-९
१८-११ मा त्यागीव्यभिधायते	५१-११

९-१९	सदसचाइमर्जुन ।	२८-१२
१३-२१	सदसश्चोनिजन्मसु	४-२
८-६	सदा तद्भावमावितः	२५-४
१७-२६	सदित्येवत् प्रयुज्यते	५०-४
१७-२७	सदित्येवाभिधीयते	५०-५
३-३३	सदृशं चेष्टते स्वस्याः	१२-१
१८-४८	सदोषमपि न त्यजेत्	४-११
१७-२६	सद्भावे साधुभावे च	५०-४
११-१८	सनातनसर्वं सुखो मतो मे	३१-३
६-३२	स निश्चयेन योक्तव्यः	२२-४
११-१४	संतुष्टः सततं योगी	३७-१
१२-१९	संतुष्टो येनकेनचित्	३७-७
११-२७	संक्षयान्ते चूर्णितैस्तमाङ्गैः	३२-११
१२-४	संनियम्येन्द्रियग्रामम्	३६-४
१-२०	संन्यासाचारमपेतसा	११-११
५-१३	संन्यासास्ते सुखं वशी	१८-६
५-१	संन्यासं कर्मणा कृत्या ।	१७-१
१८-२	संन्यासी कवयो विदुः	५१-२
९-२८	संन्यासयोगयुक्तात्मा	२८-२१
५-६	संन्यासस्तु महाबाहो ।	१७-७
१८-१	संन्यासस्य महाबाहो ।	५१-१
५-२	संन्यासः कर्मयोगस्य	१७-२
१८-४९	संन्यासेनाधिगच्छति	५२-६

४-१८ त बुद्धिमान् मनुष्येषु	१४-४
५-२१ त मद्रायोगदुःखतात्मा	१५-१
४-२३ समं प्रवर्तयते	१४-९
२-४८ समत्वं योग उच्यते	८-७
२-१५ सम-दुःख-गुणं धीरम्	७-३
१२-१२ सम-दुःख-गुणः क्षमी	१७-१
१४-२४ सम-दुःख-गुणः स्वस्थः	४२-४
६-९ समबुद्धिर्विशिष्यते	२०-९
६-११ समं कायद्विरोधीति	२१-४
६-१२ समं पश्यति योऽर्जुन ।	२१-११
१२-२८ समं पश्यन् हि सर्वम्	४०-१२
६-८ समलोशादमकाशनः	४२-४
१४-२४ समलोशादमकाशनः	२०-८
१२-२८ समरिपतामीश्वरम्	४०-१२
१-२५ समवेतान् कुरुन् हति	१-७
१-१ समवेता युयुत्सवः	१-१
१२-१८ समः क्षत्रौ च मित्रे च	२७-६
१२-१८ समः संगविवर्जितः	२७-६
१८-५४ समः सर्वेषु भूतेषु	५१-५
४-२२ समः सिद्धावसिद्धौ च	१४-८
७-१९ ॥ महात्मा सुदुर्लभः	२४-४
१२-२७ समं सर्वेषु भूतेषु	४०-११
१७-११ समाधाय त सात्त्विकः	४९-२७

२-५३	समाधावचनः सुद्धिः	८-१२
२-५४	समाधित्यस्य येश्वरः ।	१-१
२-४४	समाधौ न विधीयते	८-३
१८-५०	समाप्तेनैव कौन्तेय ।	५३-१
९-७०	समुद्रमापः प्रविशन्ति यद्वत्	९-१७
११-२८	समुद्रमेवाभिमुखा ऽवन्ति	३२-१२
६-४७	स मे युक्ततमो मतः	२२-१५
६-२९	समोऽहं सर्वभूतेषु	२८-२२
३-२०	संपश्यन् ऋतुमर्हसि	११-१
६-१३	संप्रेक्ष्य नास्ति कामं स्वम्	२१-४
१४-३	संभवः सर्वभूतानाम्	x-x
४-८	समक्षमि युगे युगे	१२-८
४-६	संभवाभ्यात्ममायया	१२-६
१-३४	संभावितस्य चाकीर्तिः	३-५
२-६३	समोऽहं स्मृतिविभ्रमः	९-१०
९-३०	सम्यग्मनसितो हि सः	२८-२३
३-२१	स यत् प्रमाणं कुर्वते	११-२
८-१२	स याति परमां गतिम्	२५-११
४-१८	स युक्तः शुद्धाजर्मकृत्	१४-४
५-२३	॥ युक्तः ॥ सुखी नरः	१९-३
६-३२	॥ योगी परमो मतः	२२-३
५-२४	॥ योगी ब्रह्मनिर्वाणम्	१९-४
६-३१	स योगी भवि वर्तते	२२-१२

१०-२४	सरसाम्पत्तिं सागरः	३०-५
१०-३२	सर्गाणाम् आदिरन्तश्च	३०-२
१४-२	सर्गेऽपि नोपजायन्ते	४१-२
७-२७	सर्गे यान्ति परन्तप !	२४-१२
१०-२८	सर्पाणामस्मि वायुकिः	X-X
१-६	सर्व एव महारथाः	X-X
१२-११	सर्व-कर्म-फल-त्यागम्	३६-११
१८-२	सर्व-कर्म-फल-त्यागम्	५१-२
५-१३	सर्वकर्माणि मनसा	१८-६
१८-५६	सर्वकर्माण्यपि सदा	५३-४
१३-२	सर्वक्षेत्रेषु भारत !	३८-२
१८-६४	सर्वगुण्यतमं भूयः	५३-१५
३-३२	सर्वज्ञानविमूर्खस्तान्	११-१३
१३-१३	सर्वतः पाणिपादं तत्	३९-१०
१३ १३	सर्वतः श्रुतिमग्नोके	३९-१०
२-४६	सर्वतः संप्लुतोदके	८-५
१३-१३	सर्वनांऽक्षिशिरोमुखम्	३९-१०
१२-२	सर्वत्रगमचिन्त्यं च	३६-३
६-२९	सर्वत्र समदर्शनः	३२-१०
१२-४	सर्वत्र समबुद्धयः	३६-४
१३-३२	सर्वथावस्थिनो देहे	४०-८
६-३१	सर्वथा वर्तमानोऽपि	३२-११
१३-२३	सर्वथा वर्तमानोऽपि	४०-५

८-१२ सर्वद्वाराणि संयम्य	२५-१०
१४-११ सर्वद्वारेषु देहेऽस्मिन्	४१-९
१८-६६ सर्वधर्मान् परित्यज्य	५३-१७
१०-३ सर्वपापैः प्रमुच्यते	२९-३
१५-१९ सर्वभावेन भारत !	४५-४
१८-६२ सर्वभावेन भारत !	५३-१३
६-२९ सर्वभूतस्यमात्मानम्	२२-१०
६-३१ सर्वभूतस्थितं यो माम्	२२-१२
५-२५ सर्वभूतहिते रताः	१९-५
१२-४ सर्वभूतहिते रताः	३६-४
५-७ सर्वभूतात्मभूतात्मा	१७-८
९-७ सर्वभूतानि कोप्स्ये !	२७-६
६-२९ सर्वभूतानि चात्मनि	२२-१०
७-२७ सर्वभूतानि संमोहय्	२४-१३
१०-२० सर्वभूताण्यस्थितः	३०-३
१८-२० सर्वभूतंषु येनैकम्	४१-३
१३-१३ सर्वमाश्रय तिष्ठति	३९-१०
१०-१४ सर्वमेतद् कर्तुं मय्ये	२९-१२
१४-४ सर्वयोनिषु कौन्तेय !	४४-४
५-२९ सर्वलोकमहेश्वरम्	१९-९
१-१८ सर्वशः पृथिवीपते !	४-४
६-४ सर्वसंकल्पसंन्यासी	२९-४
१५-१५ सर्वस्य चाहं हृदि संनिविष्टः	४४-९

१-२५ एवेधा च नदीक्षितम्	१-७
११-२६ एवे सदेवतविपलमनैः	१२-१०
१२-६ सदिकारमुदाहृतम्	२८-५
१-१३ स अक्षरातुमुलोऽभवत्	४-४
२-७१ सा नितनधिगच्छति	९-१८
२-७० स क्षान्तिमाप्नोति न कामकामी	९-१७
१५-१९ स सर्वविद्रुहति माम्	४५-४
६-१ स तन्द्यासी च योगी च	१०-१
१८-४८ सहजं कर्म कौन्तेय !	४-११
२-१० सहस्रशः प्रजाः सृष्ट्वा	१५-१
१-१३ सहतीवाभ्यहन्त्यन्त	४-४
११-४६ गह्वरपादो ! भव विश्वधूने	१४-१०
८-१७ सदृष्टयुगार्थस्तम्	२५-१५
११-२९ गह्वरमरीचैर्मि योभगुह्यैः	१२-१०
४-२६ शेषमामिषु लुपति	१५-११
१८-७९ संवादमिमम्अभुतम्	७५०-२
१८-७४ संवादमिममधीदम्	७५०-१
४-४० संशयात्मा दिनश्यति	१६-२
१६-१९ संसारेषु नराधमान्	४७-१०
८-१५ संसिद्धिं परमां गताः	२५-१३
१८-४५ संसिद्धिं लभते नरः	४-९
६-४३ संसिद्धौ कुलनन्दन ।	२३-११
२-४३ संस्तभ्यान्मानमाख्यना	१२-१०

८-१	सर्वस्य घातारम् अचिन्त्यरूपम्	२५-७
४-२३	सर्वं कर्माखिलं पार्य ।	१५-१७
६-२०	सर्वं च मयि पश्यति	२२-११
४-३६	सर्वं ज्ञानप्लवेनैव	१६-५
११-४०	सर्वं समाप्नोषि ततोऽसि सर्वः	३४-४
३-५	सर्वः प्रकृतिजैर्गुणैः	१०-४
७-६	सर्वाणिस्त्युपधारय	२८-३
४-२७	दर्शनीन्द्रियदर्माणि	१५-१३
२-५५	सर्वान् पार्य । मनोपतान्	९-२
१-२७	सर्वान् बन्धूनवस्थितान्	७-१
१२-१६	सर्वारम्भपरित्यागी	३७-४
१४-२५	सर्वारम्भपरित्यागी	४२-५
१८-४८	सर्वारम्भा हि दोषेण	४-११
१८-३२	सर्वार्थान् विपरीताय	४९-१५
११-११	सर्वाध्वर्यमयं देयम्	३१-९
११-१५	सर्वास्तथा भूतविशेषसङ्घान्	३२-१
११-२६	सर्वे नमस्यन्ति च सिद्धसङ्घाः	३४-१
१२-१४	सर्वेन्द्रियगुणामासम्	३९-११
१२-१४	सर्वेन्द्रियविवर्जितम्	३९-११
४-३०	सर्वेऽप्येते यज्ञविदः	१५-१५
४-३६	सर्वेभ्यः पापकृत्तमः	१६-५
१-९	सर्वे युद्धविशारदाः	४-४
२-१२	सर्वे वयमतः परम्	६-२

१-२५	गर्भे च नदीभित्तान्	१-७
११-२६	सर्वे पद्विद्वन्निवासाः	३२-१०
१३-६	एविकामुदाहृतम्	३८-५
१-१३	॥ सत्यशुमुश्रेडभात्	X-X
२-७१	न दान्तिमधिगच्छति	९-१८
२-७०	न दान्तिमाप्नोति न कामधमी	९-१७
१५-१९	स सर्वविद्भक्ति माम्	४५-४
६-१	॥ सन्दासी च गोमी च	२०-१
१८-४८	नहने कर्म कोन्तेय !	४-११
३-१०	सहस्राः प्रजाः सुखा	१५-१
१-१३	सहसैवाभ्यह्न्यन्त	X-X
११-४६	सहस्रपादो ! भन विभर्तुर्न	३४-१७
८-१७	सहस्रयुगार्धन्तम्	२५-१५
११-२६	सहस्रमरीचैरपि योभयुद्ध्यैः	३३-१०
४-२६	संयमामिषु भुजति	१५-१२
१८-७६	संवादमिमम्अद्युतम्	३५०-२
१८-७४	संवादमिममधीवम्	३५०-१
४-४०	संशयात्मा विनश्यति	१६-३
१६-१९	संसारेषु नराधमाम्	४७-१०
८-१५	संसिद्धिं परमां गताः	२५-१३
१८-४५	संसिद्धिं लभते नरः	४-९
६-४३	संसिद्धौ कुसुनन्दन ।	२३-११
३-४३	संस्तभ्यन्मानमात्मना	१२-१०

१८-७५ साक्षात् कथयतः स्वयम्	३५०-२
५-४ सांख्ययोगो नृपशालाः	१७-५
१८-१३ सांख्ये कृतान्ते प्रोक्तानि	५२-१
१४-१६ सात्त्विकं निर्मलं फलम्	४१-१४
१७-१७ सात्त्विकं परिचक्षते	४९-३३
१७-२ सात्त्विकी राज्ञी चैव	४८-५
१-१७ सात्यकिश्चापराजितः	X-X
७-३० साधिभूताधिदैवं माम्	X-X
७-३० साधित्यहं च ते विदुः	X-X
९-३० साधुरेव स मन्तव्यः	२८-२३
६-९ साधुष्वपि च पापेषु	१०-९
२-६९ सा निशा पश्यतो मुनेः	९-१६
६-३३ साम्येन मधुसूदन ।	२३-१
१८-२४ साहकारेण वा पुनः	४९-७
१८-१३ सिद्धयं सर्वकर्मणाम्	५२-१
१०-२६ सिद्धानो कपिलो मुनिः	३०-१३
१८-५० सिद्धिं प्राप्तो यथा बभूव	५३-१
१८-४६ सिद्धिं विन्दति मानवः	४-१०
३-४ सिद्धिं समधिगच्छति	१०-३
४-१२ सिद्धिर्भवति कर्मजा	१४-१०
१६-१४ सिद्धोऽहं बलवान् मुनी	४७-४
१८-२६ सिद्धसिद्धयोर्निर्विकारः	४१-९

२-४८ छिद्रपक्षिद्वयोः समो भूत्वा	८-७
१-११ सिद्धान्तं विनश्योच्यः	४-४
१-२९ सीदन्ति यम मायाणि	२-२
१-१८ सुखदुःखे समे कृत्वा	७-१
१८-८ सुख-प्रीति-विवर्षणाः	४९-२४
५-२१ सुखमक्षयमभ्युते	१९-१
६-२१ सुखमास्थितिकं यत् तत्	२२-२
१४-६ सुखसङ्गेन यथाति	४१-४
१४-१७ सुखसैकान्तिकस्य च	४२-७
१८-२६ सुखं विषयानां त्रिविधम्	४९-११
१०-४ सुखं दुःखं भरोऽभावः	२९-४
५-३ सुखं यन्वात् प्रमुच्यते	१७-४
१८-३९ सुखं मोहनमात्मनः	४९-२२
१-३२ सुखं वा यदि वा दुःखम्	२२-१३
२-३२ सुखिनः क्षत्रियाः पार्थ !	४-२
१-२७ सुखिनः स्याम माधव !	२-१०
६-२८ सुखेन मद्गर्भस्पर्शम्	२२-९
२-५६ सुखेषु किमतस्पृहः	९-३
१-१६ सुखोपमणिपुष्पञ्जी	४-४
११-५२ सुदुर्दर्शमिदं रूपम्	२५-६
९-२ सुखं कर्तुमन्ययम्	२७-२

५-२९ सुद्धं सर्वभूतानाम्	११-९
६-९ सुद्धनिर्वासुदासीन	२०-९
१३-१५ सूक्ष्मत्वात् तदविज्ञेयम्	३९-१२
७-७ सूत्रे मणिगणा इव	२८-४
९-१० सूयते सचराचरम्	२७-९
१-२७ सेनयोर् उभयोरपि	१-८
१-२९ ऐनयोर् उभयोर्मध्ये	१-३
१-२४ सेनयोर् उभयोर्मध्ये	१-६
२-१० सेनयोर् उभयोर्मध्ये	६-१
१०-२४ सेनानीनामहं स्वन्दः	२०-१४
१८-७१ लोऽपि मुक्तः शुभोलोकान्	५४-५
२-१५ लोऽमृतत्वाय कल्पते	७-३
१५-१३ लोमो भूवा रसात्मकः	४४-७
१०-७ लोऽविकम्पेन योगेन	३०-२२
१-१८ लोमद्रव्य महाबाहुः	४-४
१-६ लोमद्रो द्रौपदेयाव	४-४
१-८ लोमदत्तिस्तथैव	४-४
११-२१ स्तुवन्ति त्वा स्तुतिभिः पुष्पलाभिः	३२-६
१-३२ त्रियो वैश्यास्तथा क्षत्राः	२८-२५

१-४१	क्षीयु दुष्टागु वाञ्छेत्ये !	X-X
१८-६२	स्थाने प्राप्स्यसि शाश्वतम्	५३-१३
११-३६	स्थाने हृषिकेश ! तव प्रकीर्त्या	३४-१
१-२४	स्वावचित्वा त्योतमम्	१-६
१०-२५	स्वावराणो द्विमास्यः	X-X
२-५४	स्थितधीः किं प्रभाषेत	१-१
२-५६	स्थितधीर्मुनिश्च्यते	१-३
२-५५	स्थितप्रज्ञस्तरोच्यते	१-२
२-५४	स्थितप्रज्ञस्य का भाषा	१-१
६-२१	स्थितधस्तति तत्त्वतः	२२-२
१७-२७	स्थितिः सदिति चोच्यते	५०-५
१८-७३	स्थितोऽस्मि मनसिदेहः	५४-७
२-७२	स्थिरात्कामन्तकालेऽपि	१-११
५-२०	स्थिरबुद्धिरसंमूढः	७-४
६-११	स्थिरमाधनमाग्निः	२१-२
१३-७	स्थिर्यमानविनिग्रहः	३९-४
५-२७	सुपर्शान् कुन्ता वहिर्वाग्मान्	१९-७
८-५	समरन् मुक्ता कण्वाम्	२५-३
२-६३	स्मृतिर्ब्रह्मरुद्र बुद्धिनाशः	१-१०
१०-३४	स्मृतिर्मेधा भृतिः यमा	३०-१४
१०-३१	सोतसामग्नि आदनी	३०-५

११-५० स्वयं कं दशायामासं भूयः	३५-४
१८-४६ स्वकर्मणा तमभ्यर्च्य	४-१०
१८-४५ स्वकर्मनिरतः सिद्धिम्	४-९
१-३७ एजने हि कथं हत्वा	३-१०
११-१९ स्वतेजसा विश्वमिदं तपन्तम्	३२-४
२-३१ स्वधर्ममपि चावेक्ष्य	४-१
३-३५ स्वधर्मे निधनं धेयः	४-८
९-१६ स्वपादम् अहमौषधम्	२८-९
१८-६० स्वभावजेन कोन्तेय ।	५३-११
१८-४७ स्वभावनिवर्तं कर्म	४-७
१८-४१ स्वभावप्रभवैर्गुणैः	४-३
५-१४ स्वभावस्तु प्रवर्तते	१८-७
८-३ स्वभावोऽध्यात्ममुच्यते	२५-२
१०-१३ स्वयं चैव ब्रवीमि मे	२९-११
१०-१५ स्वयमेवात्मनाऽऽत्मानम्	२९-१३
२-३९ स्वर्गद्वारगपावृतम्	४-२
२-४० स्वल्पमप्यस्व धर्मस्य	८-१
११-२१ स्वस्तीत्युक्त्वा महर्षिसिद्धसङ्घाः	३२-६
४-२८ स्वाध्याय-ज्ञानयज्ञाथ	१५-१०
१६-१ स्वाध्यायस्तप आर्जवम्	४६-२
१७-१५ स्वाध्यायाभ्यसनं चैव	४९-३१
१८-४५ स्वे स्वे कर्मण्यभिरतः	४-९
२-३७ हृतो वा प्राप्स्यति स्वयेम्	३-८

१८-१७ इत्यापि स इमांलोकान्	५१-५
२-५ इत्यर्थकामास्तु शुद्धं दद्वैव	५-२
१-३१ कृत्वा स्वजनमाह्वे	२-४
१-३६ हृदयैतान् आततायिनः	२-१
१६-१४ इनिधे चापरानपि	४७-४
१०-१९ हन्त ! ते कथयिष्यामि	३०-१
१-४५ हन्तुं स्वजनमुच्यताः	२-१६
२-६० हरन्ति प्रसभं मनः	९-७
१८-२७ हर्षशोकान्वितः कर्ता	४९-१०
१२-१५ हर्षानर्पभयोद्वेगैः ~	३७-३
२-९५ हानिरस्योपजायते	५-१२
२-३३ हित्वा पापमृजवाप्यधि	३-४
X-X हिमालयः स्यादराणाम्	३०-५
४-४२ हृत्स्थे क्षान्तासिनाऽऽयनः	१६-१
१-१९ हृदयानि व्यदारयत्	X-X
१३-१७ हृदि सर्वस्य धिष्ठितम्	३९-१४
१८-६१ हृदेनेऽर्जुन ! तिष्ठति	५१-११
१-२१ हर्षकिंशं तदा वाक्पयम्	१-३
११-१४ हृदरोमा धनञ्जयः	३१-१२
१८-७७ इष्यामि च पुनः पुनः	उ५०-४